

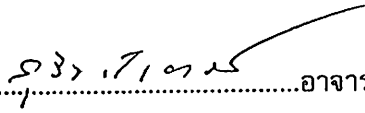
การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน:
กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

ชุกรีย์ยะห์ หะยีสะอะ

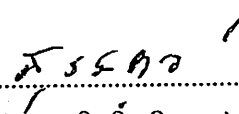
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

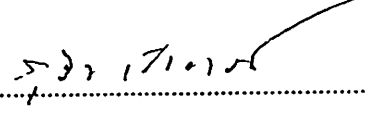
2559

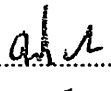
การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน:
กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
ชุกรียะห์ หะยีสะอะ
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

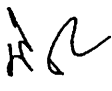
ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.สุวิชา เป้าอารีย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.สุรสิทธิ์ วชิรจร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.สุวิชา เป้าอารีย์)

พันตำรวจโท..........กรรมการ
(ดร.พงษ์ธร ัญญุศิริ)

รองศาสตราจารย์..........คนบดี
(ดร.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต)

สิงหาคม 2559

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวชุกรีย์ยะห์ หะยีสะอะ
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2559

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2) เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ รวมทั้งสิ้น 31 คน คณะผู้บริหาร จำนวน 1 คน คณะบุคลากรครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง จำนวน 12 คน และนักเรียน จำนวน 18 คน โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม และกระบวนการสนทนากลุ่ม ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่หาความหมายและความเชื่อมโยงของประเด็นต่างๆ ภายใต้บริบทที่เป็นอยู่ แล้วนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า 1) การบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ได้ทำการศึกษาไว้ 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านการงบประมาณ โดยสามารถสรุปภาพรวมของการบริหาร คือ การบริหารของโรงเรียนสาธิตฯ เน้นการบริหารโดยในแต่ละฝ่ายผู้บริหารจะยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลและการกระจายอำนาจ แต่ละฝ่ายสามารถทำงานและบริหารงานได้อย่างเต็มที่ตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนที่กำหนดไว้ในแต่ละปี และกระบวนการพัฒนาที่ยึดหลัก PDCA ทั้งนี้ในการบริหารยังมีคณะกรรมการอีก 4 ฝ่ายที่ช่วยกันควบคุม ดูแลและเสนอแนะความคิดเห็นในการบริหาร คือ กรรมการบริหารโรงเรียนสาธิตฯ กรรมการสถานศึกษา กรรมการชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตฯ และ กรรมการชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนสาธิตฯ 2) การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ ประกอบด้วย ด้านการบริหาร พบว่า ทางโรงเรียนมีการเตรียมพร้อมในการ

บริหารในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านความเข้าใจในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านภาษา ด้านหลักสูตร และด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา ด้านการปรับตัว การปรับตัวของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า ในลักษณะของการปรับตัว จะให้ความสำคัญประการแรกเรื่องของภาษา รองลงมาการปรับตัวในด้านการเรียนรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน วัฒนธรรม วิถีชีวิตของกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านผลกระทบ ผลกระทบทางบวก ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มประเทศ เกิดการกระตุ้นให้นักเรียน ฯลฯ ผลกระทบทางลบ เกิดการแข่งขันกันในการศึกษา การด้อยในเรื่องภาษาของเด็กนักเรียน หรือบุคลากร ฯลฯ ด้านคุณภาพนักเรียน พบว่าในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางการบริหารเป็นไปในทิศทางที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่แล้วเพราะทางโรงเรียนมีความเข้มงวดในการเข้ารับนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อโดยการคัดเลือกในลักษณะที่มีความเข้มข้น และด้านคุณภาพครู คุณภาพครูอาจจะมีแตกต่างกันในแต่ละรายวิชาโดยถ้าเป็นครูในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศก็สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่ถ้ากลุ่มสาระอื่นๆ อาจจะมี ความด้อยในด้านภาษาบ้าง โดยเฉพาะภาษาที่เป็นทางการเพื่อใช้ในการสื่อสารทางวิชาการ 3) ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ คือ (1) ปัญหาการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยปัญหาที่พบคือ ทางโรงเรียนมีแนวทางและแผนงานการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนที่ยังไม่ชัดเจน บุคลากรครูบางส่วนไม่ค่อยตระหนักถึงเรื่องอาเซียน และประการสุดท้ายปัญหาการศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่มีลักษณะของการเรียนรู้ที่ไม่บูรณาการ องค์ความรู้มีขีดจำกัด รายวิชาที่เรียนเยอะไป เน้นทฤษฎีมากเกินไป (2) แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป ในส่วนด้านการบริหาร ผู้บริหารควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผนงาน เป้าหมาย ในการดำเนินงานที่ชัดเจน ด้านบุคลากร นักเรียน ควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถมากขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีในการรวมตัวกันเป็นประชาคม และด้านวิชาการ ควรมีการเปิดหลักสูตรในด้านภาษาที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ควรเปิดรายวิชาที่เป็นทักษะวิชาชีพ เพื่อง่ายในการเข้าทำงานในตลาดแรงงาน เป็นต้น

ABSTRACT

Title of Thesis	The Education Development Administration for Community: A Case Study of Demonstration School Prince of Songkla University
Author	Miss Sukriyah Hayeesa-ah
Degree	Master of Arts (Social Development Administration)
Year	2016

The objectives of this study are 1) to examine the educational management of the Demonstration School of Prince of Songkla University (Pattani Campus), 2) to study the management for the educational development for the school to join the ASEAN Economic Community (AEC) and 3) to consider the problems, patterns and guidelines for the educational development. The information in documents was reviewed by the researcher. Data was collected by the researcher from 31 informants including one manager, 12 members of the Alumni Association and Guardian Association, and 18 students. This is a qualitative study administrating in-depth interview, behavior observation and group activities. The data was analyzed by researcher and divided into categories in order to find the meanings and relationships among issues under the existing context. Findings were descriptively presented.

Findings are as follows. 1) The Educational Management of the School – The management has seven aspects: planning, organizational management, human resource management, facilitation, coordination, performance report and budgeting. It can be concluded that the school's management focuses on good governance and decentralization. Each party can use all of its abilities to work and manage activities according to the school's annual policies and plans. The development processes comply with the principle of PDCA. The management also comprises of the four following groups of committees controlling and monitoring activities as well as providing suggestions: the executive directors, the school directors, the committees of the Parent and Teacher Association, and the committees of the Alumni Association of the school. 2) The Guidelines for Managing the Educational Development for the School to join the AEC – In

the management aspect, it was found that the school was prepared in different terms (i.e. understanding in the AEC, language, curriculum, and educational freedom). Regarding adaptation, it was found that the school valued various terms (i.e. language, understanding in the AEC, culture, and the living of the AEC's members). In terms of effect, positive effects led to education coordination, learning among the member countries and stimulation for students. Negative effects resulted in educational competition and the linguistic deficiency of students or personnel. In the student quality aspect, it was found that the school has managerial direction towards the preparation for joining the AEC because the school strictly admits new students. In terms of teacher quality, teachers of different courses had different qualities. The teachers teaching foreign languages could use English, while other teachers had linguistic deficiency (especially for languages for academic purposes).

3) The Problems and Solutions for the Educational Development for the School to Join the AEC

(1) The problems of the educational development for joining the AEC were as follows. Firstly, the school had unclear guidelines and plans for the development. Secondly, some personnel were not seriously aware of the AEC. Finally, the education under the policies of the Ministry of Education was not integrated, had limited knowledge, had too many subjects and excessively focused on theories.

(2) For the solutions for the development- In terms of management, the managers should have clear guidelines for implementing plans and achieving goals. Regarding personnel and student, the personnel's abilities should be improved. Students' good attitudes should be promoted in order to move towards the AEC. In the academic aspect, various language courses should be provided (particularly for the languages of the neighboring countries). Professional skills courses should be provided in order to prepare students for the labor market.

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ การสรรเสริญทั้งหมดเป็นเอกสิทธิ์แห่งอัลลอฮ์ (ชบ.) ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลจักรวาล การประสพพรและความสันติจงประสบแด่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ศล.) และวงศ์ตระกูลของท่าน ตลอดจนบรรดาสาวกผู้เปี่ยมด้วยจริยธรรมอันสูงส่ง และเป็นแบบอย่างแก่มวลมนุษยชาติ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการอนุমัติและความเมตตาแห่งเอกองค์อัลลอฮ์ (ชบ.) ผู้ทรงสูงสุดยิ่ง ที่ตอบรับการวิงวอนของบ่าวผู้อ่อนแอ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีจากบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงาน และบุคคลหลายๆ ท่าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิชา เป้าอารีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร และ พ.ต.ท.ดร.พงษ์ธร ธิญญสิริ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ตลอดจนช่วยตรวจทานแก้ไขและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ คณาจารย์ทุกท่านแห่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีและสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้จนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณ ผศ. กนก จันทรทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี บุคลากรครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

และสุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณและขอพรจากอัลลอฮ์ (ชบ.) ทรงตอบแทนความดีในความรักความเมตตาของคุณอับดุลเลาะ หะยีสะอะ ผู้เป็นบิดา คุณสมารียะ หะยีสะอะ ผู้เป็นมารดา รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน รวมถึงพี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ดุอาให้กันและช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการศึกษา จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาต่อไป

ชุกรียะห์ หะยีสะอะ

ตุลาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดทฤษฎีการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหาร	5
2.2 แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา	21
2.3 แนวคิดการพัฒนาการศึกษาและนโยบายการศึกษา	31
2.4 อาเซียนกับประชาคมอาเซียน	39
2.5 ความร่วมมือในด้านการศึกษาภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน	45
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	58
3.1 แนวคิดในการศึกษา	58
3.2 วิธีการศึกษา	59
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
3.4 เครื่องมือในการศึกษา	60
3.5 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
3.7 นิยามศัพท์	62

บทที่ 4 ผลการศึกษา	64
4.1 บริบทของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	65
4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	70
4.3 การบริหารการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดปัตตานี	71
4.4 แนวทางการบริหารการศึกษา ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	76
4.5 แนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	89
4.6 ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคม อาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	98
4.7 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	101
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	111
5.1 สรุปผลการศึกษา	111
5.2 ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	123
ภาคผนวก ก	124
ภาคผนวก ข	127
ประวัติผู้เขียน	129

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงข้อมูลบุคลากร	68
4.2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	70
4.3 แสดงประเภทโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 1	73
4.4 แสดงประเภทโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 2	74
4.5 แสดงประเภทโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 3	74
4.6 แสดงข้อมูลงบประมาณปี 2556	87

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 แผนที่ตั้งและอาณาเขต	72
4.2 โครงสร้างการบริหารงาน	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมหรือแม้แต่การเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ สิ่งที่สำคัญสำหรับทุก ๆ ประเทศคือ ต้องมีการปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอีกไม่ช้านี้ คือการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อประเทศไทย ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเทศไทยต้องมีการเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา ในการเข้ามาของประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมพร้อมในด้านภาษา ด้านแรงงาน ด้านการศึกษา เป็นต้น โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมในด้านการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศ

เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาคนในชาติ ให้เป็นคนที่มีจิตคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์สูงสุด และสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น สิ่งจำเป็นและสำคัญคือการพัฒนาคุณภาพของประชากรนั่นคือ ประชากรของประเทศจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านของประเทศ ประเทศใดก็ตามที่ประชาชนมีการศึกษาอย่างถ้วนหน้านั้น แสดงให้เห็นว่าประเทศมีการพัฒนาก้าวหน้าไกล ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและการเมือง ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 4) นอกจากนั้นการศึกษาคือส่วนที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การศึกษาคือแรงขับเคลื่อนกระแสของการแข่งขันที่เกิดขึ้นในโลก และก่อให้เกิดความร่วมมือในหลายด้าน และการศึกษาเกี่ยวพันกับเศรษฐกิจ เช่น ครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างขัดสน ย่อมส่งผลกระทบต่อเยาวชน อาจได้รับการศึกษาไม่เต็มที่เมื่อโตขึ้นคุณภาพชีวิตก็ตกต่ำจากครอบครัวและชุมชนลูกหลานสู่จังหวัด หากไม่ได้รับการช่วยเหลือแก้ไข ก็จะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไม่มั่นคง ทำให้ประเทศไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณการศึกษา เกิดความเสียหายต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ การส่งเสริมการศึกษา

ที่ดี ต้องสอนให้ผู้ที่ได้รับการศึกษานั้นๆ เกิด “ทักษะ” สามารถคิดเองได้จึงจะสามารถก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ว.อำพรณ, 2555)

ความสำคัญของการศึกษา ในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏขึ้นมาอย่างชัดเจนมากขึ้น จากการที่กลุ่มอาเซียนมีการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา ภายใต้แผนการจัดตั้งประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ซึ่งได้ระบุไว้ 8 ประการ เกี่ยวกับการศึกษา ประการแรก จัดให้มีการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ประการที่สอง จัดให้มีการส่งเสริมด้านทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา ประการที่สาม จัดให้มีการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และให้มีการพัฒนาเยาวชนอาเซียน ประการที่สี่ จัดให้มีการส่งเสริมความชัดเจนในเป้าหมายการให้การศึกษาอย่างทั่วถึงแก่ประชากรและประเทศสมาชิกในปี พ.ศ. 2558 ประการที่ห้า จัดให้มีการแลกเปลี่ยนด้านการเรียนการสอนในสถาบันระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนจากประเทศอาเซียน เป็นเวลา 1 ภาคเรียนหรือ 1 ปี ประการที่หก จัดให้มีการส่งเสริมความร่วมมือ มีการดำเนินงานในรูปแบบลักษณะที่เป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิก ประการที่เจ็ด จัดให้มีการจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และประการสุดท้าย จัดให้มีการพัฒนาระดับผู้นำเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่องและจัดให้มีการแข่งขันความรู้ด้านต่างๆ ในระดับเยาวชน (ว.อำพรณ, 2555) ดังนั้นเมื่อการศึกษามีความสำคัญมากในการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมอาเซียน ก็ย่อมเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนทุกสถาบันการศึกษาต้องมีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ก้าวทันกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยต้องมีการเสริมสร้างให้นักเรียนมีศักยภาพ ให้สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ตลอดจนสามารถที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถานศึกษาที่เทียบเท่าภาควิชา สังเกตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งก่อตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2512 หลังจากที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินงานแล้ว 1 ปี การก่อตั้งโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของคณะศึกษาศาสตร์ ในขณะนั้นคือ การผลิตครู เพื่อสอนระดับมัธยมศึกษาโดยเริ่มแรกเริ่มสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อน เพราะในช่วงปีแรกโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมปลายก่อนที่จะเปิดมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเตรียมการให้โรงเรียนสาธิตเป็นแหล่งฝึกและทดลองสอนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โดยในด้านการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการเตรียมพร้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรู้ รัก การศึกษาค้นคว้า มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ประหยัด มีความเป็นผู้นำ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นรักความเป็นไทย มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและประเทศชาติ มีทักษะการคิดและการแก้ปัญหา มีความสามารถในการวางแผน การจัดการ

สามารถใช้เทคโนโลยีและมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการสื่อสารสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี สามารถอยู่ร่วมกัน และทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่เมื่อประชาคมอาเซียนเข้ามาในปี พ.ศ. 2558 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็ตระหนักถึงรากฐานความสำคัญในการเตรียมพร้อมการบริหาร การพัฒนาการศึกษา (Educational Development Administration) เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยทางโรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เรื่อง การเตรียมพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยโครงการที่จัดขึ้นได้รับการสนับสนุนโดยกระทรวงมหาดไทย ในลักษณะโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อการปรับตัวก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมีการจัดบรรยายพิเศษหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยเนื้อหาของโครงการเป็นเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในด้านต่างๆ หัวข้อการบรรยายเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความตระหนักในเรื่องการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนพอสมควร อย่างไรก็ตามยังคงมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของความสนใจที่จะศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเตรียมความพร้อมให้กับทุกๆ โรงเรียน เพื่อที่จะมีการบริหารการพัฒนาในด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างพร้อมเพรียง

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.2.2 เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.3 ขอบเขตในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นแรกศึกษาถึงรูปแบบการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประเด็นที่สองศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยจะมองทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ด้านผลกระทบ 2) ด้านการปรับตัว 3) ด้านการบริหาร 4) ด้านคุณภาพนักเรียนและ 5) ด้านคุณภาพครูและประเด็นสุดท้ายศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาเฉพาะบทบาทของผู้บริหาร บุคลากรครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง และนักเรียน ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการบริหารการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม 2556 – กันยายน 2559

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบถึงการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.4.2 ทำให้ทราบถึงการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.4.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.4.4 ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในหัวข้อ“การบริหารการพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหาร
- 2.2 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา
- 2.3 แนวคิดการพัฒนาการศึกษาและนโยบายการศึกษา
- 2.4 อาเซียนกับประชาคมอาเซียน
- 2.5 ความร่วมมือในด้านการศึกษาภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหาร

2.1.1 ความหมายการบริหารการพัฒนา

การบริหารการพัฒนา เป็นรูปแบบของกระบวนการที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนด โดยอาจจะเกิดขึ้นจากการออกคำสั่งให้ปฏิบัติการบางสิ่งบางอย่างในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและสรุปการศึกษาความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา (Development Administration) โดยได้มีนักวิชาการให้ความหมายและแนวความคิดต่างๆ ไว้ดังนี้

Gant (1979: 19-21 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 45) กล่าวว่า การบริหารการพัฒนา มีความหมายหลายนัย ได้แก่ ประการแรกหมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับงานพัฒนา หรือที่เรียกว่า “การบริหารภายนอก” (External Administration) โดยมีหน่วยงานบริหารพยายามที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือหน่วยงานหรือสถาบันภายนอกเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจการของหน่วยงานซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับ “การบริหารงานภายใน” (Internal Administration) ที่ยึดถือกฎระเบียบหรือการปฏิบัติตามกฎหมายและการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นสำคัญ ประการที่สอง หมายถึงคำที่ใช้ควบคู่กับ “เศรษฐศาสตร์พัฒนาการ” (Development Economics) ซึ่งเป็นการศึกษาการวางแผนเศรษฐกิจในประเทศ ที่เพิ่งได้รับเอกราชหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประการที่สาม หมายถึงกลุ่มของหน่วยงานระบบการบริหารจัดการ ตลอดจนทัศนคติที่เกี่ยวกับการพัฒนา กล่าวคือ

การบริหารการพัฒนา มีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดขึ้นตามกระบวนการของการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยผู้บริหารการพัฒนาจะจรรีภักดี ต่อประชาชนมากกว่าสถาบัน หรือตัวบุคคลและการบริหารจะดำเนินการในลักษณะที่เป็นบวกมากกว่าลบ มีลักษณะของการเชื่อเชิญ หรือจูงใจมากกว่าการบังคับขู่เข็ญเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตาม

Weidner (1962: 97-116 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 45) ให้ความหมายของการบริหารการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่นำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่ตั้งไว้ และการบริหารการพัฒนา อาจพิจารณาได้ทั้งในแง่ของวิชาการและในแง่ของกระบวนการ ในแง่วิชาการ การบริหารการพัฒนา หมายถึง สาขาวิชาที่เป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ส่วนในแง่กระบวนการนั้น การบริหารการพัฒนาจะหมายถึง กระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์วิจัยปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ Weidner (1962: 97-116 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 45) ได้ให้ข้อสังเกตว่าการบริหารการพัฒนาในระยะแรกๆ นั้น เป็นเรื่องของการบริหารโครงการพัฒนาในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ยังไม่แพร่หลายไปยังประเทศกำลังพัฒนาแต่อย่างใด และการบริหารโครงการพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการดำเนินงานของธุรกิจเอกชนหรือการบริหารรัฐวิสาหกิจมากกว่าที่จะเป็นการบริหารตามระบอบราชการ

Riggs (1970 อ้างถึงใน อนันต์ เกตุวงศ์, 2523: 28) การบริหารการพัฒนา หมายถึง 1) การบริหารของโครงการพัฒนาให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่กำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ของการพัฒนา 2) การเพิ่มความสามารถในการบริหาร

Meadows (1963 อ้างถึงใน อนันต์ เกตุวงศ์, 2523: 28) การบริหารการพัฒนา ถือได้ว่าเป็นการจัดการทางภาครัฐบาล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นไปตามนโยบายสาธารณะ นักบริหารการพัฒนาจึงเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำการเปลี่ยนแปลง

Friedman (1970: 254 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 46) กล่าวว่าการบริหารการพัฒนา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการนำเอาแผนงานหรือนโยบายที่จะก่อให้เกิดความทันสมัยมาปฏิบัติ และส่วนที่สอง หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบการบริหารซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามแผนหรือนโยบายนั้นๆ

Landau (1970: 75 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 46) กล่าวว่าการบริหารการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับคำสั่ง นโยบายและทิศทางที่จะทำให้ได้สิ่งที่ต้องการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

Handle (1982: 175 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 46) กล่าวว่าการบริหารการพัฒนา หมายถึง แนวทางการศึกษาและวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการโน้มน้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่มีรายได้ต่ำ

เป็นการบริหารการพัฒนาที่เน้นการเปลี่ยนหรือการแปรสภาพ การกำหนดทิศทางและลักษณะของการศึกษาข้ามวัฒนธรรม

Ilchman (1970 อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2535: 7-8) การบริหารการพัฒนา หมายถึง การเพิ่มสมรรถนะของรัฐที่จะผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงและขยายตัวมากขึ้นอยู่เสมอ และจุดเน้นทางด้านการวิเคราะห์ของวิชาการบริหารการพัฒนา อยู่ที่ประสิทธิภาพของระบบบริหารที่สามารถนำมาเทียบเคียงกันจะเห็นได้ว่า ความหมายการบริหารการพัฒนานี้เน้นการพัฒนาการบริหารมากกว่าการบริหารโครงการพัฒนาหรือการบริหารเพื่อการพัฒนา และมีความคล้ายคลึงกับความหมายของการบริหารการพัฒนาที่ไว้ไว้โดย Chandler และ Plano

Chandler and Plano (1982 อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2535: 5) การบริหารการพัฒนา หมายถึงการเพิ่มหรือปรับปรุงเทคนิค กระบวนการและระบบที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางการบริหารของประเทศที่เพิ่งเกิดใหม่ การบริหารการพัฒนามีสมมติฐานว่ารัฐสมัยใหม่เกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการที่มีเหตุผล

องค์การสหประชาชาติให้ความหมายของการบริหารการพัฒนาไว้ว่า หมายถึงการปรับปรุงสมรรถนะหรือความสามารถทางการบริหาร เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์โดยผ่านองค์การ (United Nations, 1975: 41 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาถ, 2549: 47)

Swerdlow (1963 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาถ, 2549: 47) กล่าวว่าการบริหารการพัฒนาน่าจะหมายถึงการบริหารในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย ทั้งนี้เพราะการบริหารในประเทศดังกล่าวมีความแตกต่างจากการบริหารของประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งอาจพิจารณาได้จากลักษณะและแบบแผนการบริหารบทบาทของรัฐบาลและข้าราชการ เป็นต้น

Fainsod (1963 อ้างถึงใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551: 4) นักวิชาการชาวอเมริกันได้ให้แนวคิดหรือความหมายของการบริหารการพัฒนาว่า โดยปรกติ การบริหารการพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกลไกเพื่อการวางแผนให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดการแผ่ขยายรายได้ของชาติ จะเห็นได้ว่า การบริหารการพัฒนาตามความคิดของ Fainsod นั้นเกี่ยวข้องอย่างมากกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ

Montgomery (1966 อ้างถึงใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551: 5) นักวิชาการชาวอเมริกัน กล่าวว่า การบริหารการพัฒนาเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามแผนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐ โดยปรกติ จะไม่เกี่ยวข้องกับความพยายามเพิ่มความสามารถทางการเมืองเห็นได้ว่า Montgomery มีความคิดว่าการบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก

Hsueh (1970 อ้างถึงใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551: 6) เป็นนักวิชาการที่เกิดในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน อธิบายว่าการบริหารการพัฒนามีใช้การบริหารชนิดใหม่ ซึ่งแยกออกมาจากการบริหารรัฐกิจในความหมายอย่างกว้าง แต่การบริหารการพัฒนาเป็นการบริหารที่ยึดจุดมุ่งหมาย (Goal-Oriented) เป็นหลักและต้องการที่จะเน้นหนักบทบาทเฉพาะ

อย่างของการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทที่เกี่ยวกับการบริหารเพื่อการพัฒนา (Administration for Development)

Lee (1970 อ้างถึงใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551: 6) นักวิชาการชาวเกาหลีใต้กล่าวว่า การบริหารการพัฒนาเป็นการเพิ่มสมรรถนะ (Capability) ของระบบบริหารที่จะรับมืออย่างไม่หยุดยั้งกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางในการสร้างความก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

Abueva (1970: 132 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 47) กล่าวว่า การบริหารแผนงานพัฒนาที่ประสบความสำเร็จ เป็นผลมาจากการพัฒนาการบริหารและการบริหารการพัฒนา หมายถึง การบริหารแผนงานพัฒนาทั้งหลายในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และหมายรวมถึงการปรับปรุงแผนงานต่างๆ ของหน่วยงานและการบริหารราชการ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาด้วย

Khanna (1970: 341 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 48) เห็นว่าการบริหารการพัฒนาเป็นการบริหารที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยการริเริ่มจากชนชั้นนำและประชาชนหรือองค์กรเอกชนต่างๆ

Xuan (1970: 342 อ้างถึงใน นพรัฐพล ศรีบุญนาท, 2549: 48) กล่าวว่า การบริหารการพัฒนาหมายถึง การบริหารแผนงานหรือนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างชาติ และส่งเสริมให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและความสำเร็จของการบริหารการพัฒนาจะมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก คือ การจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนอีกประการหนึ่งได้แก่ การปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารรวมทั้งการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ๆ ขึ้นมารองรับแผนงานพัฒนาทั้งหลายทั้งปวง

สวัสดิ์ สุคนธรังษี (2511: 268-269) มองการบริหารการพัฒนาในลักษณะของสาขาวิชาหรือแนวการศึกษาว่า ประการแรก การบริหารการพัฒนาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการบริหารงานในสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและในการดำเนินธุรกิจส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา ประการที่สอง การบริหารการพัฒนาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษากระบวนการในการบริหารงานในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย และประการสุดท้าย การบริหารการพัฒนาหมายถึง การศึกษาด้านการบริหารรัฐกิจ ในแง่ของการประยุกต์ใช้กับประเทศที่เร่งพัฒนา

อุทัย เลาหวิเชียร (2528: 89) กล่าวว่า การบริหารการพัฒนาหมายถึง กระบวนการของรัฐ หรือหน่วยงานราชการที่จัดตั้งขึ้น เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาและหมายรวมถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนส่งเสริมและการควบคุมตรวจสอบการบริหารของประชาชนด้วย

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523: 28-29) กล่าวว่า การบริหารการพัฒนา หมายถึง การดำเนินงานตามนโยบาย แผนงานและโครงการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยรัฐบาล ทั้งทางด้าน

การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการบริหาร โดยมีการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงสำเร็จ

อมร รักษาสัตย์ (2506: 403-404) ให้ความหมายของคำว่า การบริหารการพัฒนา หรือพัฒนาบริหารศาสตร์ หรือ รัฐประศาสนศาสตร์ ไว้ว่าหมายถึง การบริหารงานพัฒนาซึ่งมี 2 ส่วนด้วยกันคือ การบริหารภายในหมายถึง การบริหารงานใดๆ มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีองค์การที่บริหารงานนั้นๆ สามารถเป็นกลไก การบริหารงานที่ดีเสียก่อนหรือจำเป็นต้องจัดภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งทำได้ในลักษณะของการบริหารงานบุคคล งานคลัง งานวางแผน การตัดสินใจ ฯลฯ อันเป็นสาขาย่อยของรัฐประศาสนศาสตร์ให้ดีที่สุด ส่วนการบริหารงานภายนอกครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ ที่หน่วยงานนั้นติดต่อกับปัจจัยภายนอกทั้งหมด ทั้งนี้ด้วยการที่ค้นพบว่า ในการบริหารงานนั้นมีสาเหตุถึงประสิทธิภาพของการบริหารภายในองค์การอย่างเดี่ยว เพราะองค์การมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีที่สุด ซึ่งหมายถึงว่านอกเหนือไปจากการจัดการภายในที่ดีแล้ว ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการหาช่องทางที่ดีติดต่อกับปัจจัยภายนอกอื่นๆ ให้ปัจจัยเหล่านั้น มาร่วมมือกับองค์การของตนเพื่อช่วยให้งานที่ได้รับมอบหมายสัมฤทธิ์ผล ความสามารถในการบริหารขององค์การที่จะบริหารปัจจัยภายนอกนั้นมีผลเกี่ยวกับความตายขององค์การส่วนมาก เพราะองค์การบริหารต้องติดต่อกับปัจจัยภายนอกต่างๆ ด้วยกันแทบทั้งสิ้น

อาษา เมฆสวรรค์ (2529: 127-131) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาว่า การบริหารการพัฒนาควรเน้นที่การมุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศการยอมให้หนักการเมืองและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐบาล และข้าราชการในการพัฒนาประเทศ การพยายามหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ การให้ความรู้และวิชาการเชิงสหสาขาวิชาการแยกงานพัฒนาออกจางานกิจวัตรประจำวัน และการบริหารการพัฒนาควรเน้นที่ความร่วมมือของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2531: 22) กล่าวว่า การบริหารงานพัฒนานั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อแยกเป้าหมายของการบริหารเพื่อให้การสนับสนุนและการจัดการ เพื่อการพัฒนาออกจากการบริหารกฎหมายและความเป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากนี้การบริหารเพื่อพัฒนามิใช่จะหมายถึงเฉพาะสมรรถนะในการที่จะเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังหมายถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและเป้าหมายอันสูงสุดของการที่จะเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังหมายถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและเป้าหมายอันสูงสุดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอีกด้วย ดังนั้น การบริหารการพัฒนาจึงเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้งภายในภายนอก

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2535: 1-2) กล่าวว่าการบริหารการพัฒนา ตรงกับภาษาอังกฤษ ว่า Development Administration หากหมายถึงสาขาวิชา และ/หรือ Development Administration หากหมายถึงกิจกรรมหรือกระบวนการ ส่วนในภาษาไทยนั้นเรียกรวมๆ กันทั้งในแง่ของสาขาวิชาและของกิจกรรมหรือกระบวนการว่า การบริหารการพัฒนา พัฒนบริหารศาสตร์และแม้กระทั่ง “รัฐประศาสนพัฒนา” คือการบริหารการพัฒนา ทั้งจากแง่มุมของสาขาวิชา กิจกรรม

และกระบวนการ และจะใช้คำขยายหากจำเป็น ยกตัวอย่างเช่น “การบริหารการพัฒนาในแง่ของสาขาวิชา” หรือ “การบริหารการพัฒนาในแง่ของกิจกรรมและกระบวนการ” เป็นต้น

ปฐม มณีโรจน์ (2518: 3-4) กล่าวถึงการบริหารการพัฒนาไว้ว่า คำนิยามของการบริหารพัฒนามีพิสัยครอบคลุมตั้งแต่ที่หมายถึงการบริหารรัฐกิจของประเทศด้อยพัฒนา จนถึงการบริหารขององค์การโครงการ หรืองานใดๆ ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับตัวแปรต่างๆ ชนิดที่มีลักษณะพลวัตและความไม่แน่นอนกว่าการบริหารในองค์การธรรมดา กล่าวโดยสรุปการบริหารการพัฒนา ก็คือ การบริหารการพัฒนาประเทศนั่นเอง

นพรัฐพล ศรีบุญนาท (2549: 50-51) ได้สรุปจากความหมาย แนวความคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวว่าทั้งหมดกล่าวคือ การบริหารการพัฒนา คือเป็นการบริหารซึ่งมีความคล้ายคลึงและสัมพันธ์กับการบริหารรัฐกิจ หรือรัฐประศาสนศาสตร์อย่างมาก และรัฐประศาสนศาสตร์หรือการบริหารรัฐกิจเองก็ให้ความในสนใจสาขาวิชา หรือความรู้จากด้านสังคมศาสตร์หรือสาขาต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ต่อการบริหารราชการทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามจากการรวบรวมนิยามความหมายการบริหารการพัฒนาของนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์การบริหารการพัฒนาเราสามารถสรุป การบริหารการพัฒนาได้ดังนี้ การบริหารการพัฒนา คือการพัฒนาเพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายหรือทิศทางที่วางไว้จากนโยบายหรือแผนโดยการพัฒนาอาจจะเป็นการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือแม้แต่เป็นการพัฒนาโครงการใดโครงการหนึ่งโดยจะมีเครื่องมือต่างๆ ในการพัฒนา

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา

จากการรวบรวมนิยามความหมายของการบริหารการพัฒนาข้างต้นแล้ว ต่อไปนี้เรสรุปถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้โดย

เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์ (2525: 30-43) ได้พูดถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาไว้ดังนี้ แนวคิดการศึกษาการบริหารการพัฒนาสามารถรวบรวมแนวคิดการศึกษา เป็น 3 แนวคิดด้วยกันคือ แนวการศึกษาแบบเก่า (Traditional Administration) แนวการศึกษาแบบระบบ (System Approach) และแนวการศึกษาแบบภาวะนิเวศน์ (Ecological Approach)

1) การศึกษาแบบเก่า (Traditional Administration) แนวการศึกษาแบบนี้เป็นการเน้นถึงโครงสร้าง หลักเกณฑ์ ตลอดจนกระบวนการในการบริหารงานขององค์การที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การศึกษาในแนวนี้นี้จึงเน้นถึงสมรรถนะในการบริหารขององค์การ รัฐบาลพยายามที่จะขจัดปัญหาและอุปสรรคในการบริหาร เพื่อที่จะแก้ไขและปรับปรุงกลไกในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อที่จะได้สนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นการศึกษการบริหารการพัฒนาในแนวความคิดนี้จึงเกี่ยวพันอยู่กับการวางแผน การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโครงสร้างขององค์การการบริหารงานบุคคล ตลอดจนระบบการศึกษอันเป็นพื้นฐานของกระบวนการตัดสินใจ

2) การศึกษาแบบระบบ (System Approach) การศึกษาการบริหารการพัฒนาแบบเป็นระบบนี้ จะมองการพัฒนาว่าเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย ระบบย่อยต่างๆ มากมาย ดังนั้น เป้าหมายของการพัฒนา จึงขึ้นอยู่กับส่วนต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน Katz, (1978) เป็นผู้ที่ใช้แนวการศึกษาแบบระบบมาใช้ในการศึกษาการบริหารการพัฒนา โดยเห็นว่าการพัฒนาเป็นระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีทิศทาง และมุ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ และสังคมระบบราชการจะเป็นตัวแทนที่สำคัญในการที่จะดำเนินการให้กระบวนการพัฒนาประเทศบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้

ดังนั้น ระบบการพัฒนาจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ พฤติกรรมและการจัดสรรเงิน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในด้านกลวิธีการทางเทคนิคในการที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ความต้องการในด้านกลวิธีการและเทคนิค หมายถึง ความเป็นวิทยาศาสตร์และความเป็นอาชีพ (Professional Knowledge) ในการที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ในแง่ที่เราจึงสามารถมองระบบการพัฒนาได้ว่าเป็นระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการในด้านเทคนิคและวิธีการในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

1) Katz (1978 อ้างถึงใน เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์, 2525: 39) อธิบายถึงลักษณะของระบบการพัฒนา มีดังนี้

(1) ระบบการพัฒนามีเป้าหมาย
(2) ระบบการพัฒนามีระบบย่อย เช่น ระบบการพัฒนามีเป้าหมายที่ว่าต้องการสร้างเขื่อนกักน้ำจำนวน 7 แห่งในภาคอีสาน ระบบย่อยก็จะเป็นระบบการใช้จ่ายระบบขนส่ง ฯลฯ

(3) ระบบย่อยจะมีความสัมพันธ์เป็นพลวัตกับปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออก อันก่อให้เกิดความสมดุลย์แบบพลวัต

(4) มีการเปลี่ยนแปลงแบบ Homeostasis นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นชั่วระยะหนึ่งเมื่อปัจจัยเปลี่ยนแปลงไป แต่จะกลับคืนสู่สภาพเดิม เมื่อปัจจัยอื่นเปลี่ยนแปลงไปอีก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่แทบจะไม่มี การเปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่นในเมืองเมืองหนึ่ง รองเท้าชายคู่ละ 50 บาท เมื่อคนต้องการรองเท้ามากขึ้นรองเท้าจึงขึ้นเป็นราคา 80 บาท เมื่อคนเห็นรองเท้าราคาดี จึงตั้งร้านรองเท้าขึ้นอีกราคารองเท้าก็ลดลงมาเป็นคู่ละ 50 บาทเท่าเดิม

(5) ระบบการพัฒนามีหน้าที่ที่ทำให้เป้าหมายบรรลุผลอยู่ 4 หน้าที่ คือ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร การควบคุม และการแยกงานเฉพาะอย่าง หน้าที่ทั้ง 4 ประการนี้จะเป็นผู้ป้อนข่าวสารให้ระบบบริหาร (การพัฒนา) รู้ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของระบบ อันก่อให้เกิดความสมดุล (Feedback Equilibrium) ซึ่งส่งผลให้ระบบบริหารสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกบางสิ่งบางอย่างในการที่จะ

ดำเนินการพัฒนาต่อไปให้สำเร็จตามเป้าหมาย และขณะเดียวกันจะทำให้ระบบสามารถดำเนินงานต่อไปได้

อย่างไรก็ดี สำหรับกระบวนการความสัมพันธ์ของระบบการพัฒนานั้น Katz (1978) เสนอไว้ว่ามี 4 ปัจจัยด้วยกันคือ ปัจจัยนำออก ปัจจัยนำเข้า ระบบย่อย และข้อจำกัด

3) การศึกษาแบบภาวะนิเวศน์ (Ecological Approach) แนวความคิดเรื่องภาวะนิเวศน์ในการบริหารหมายถึงการที่การบริหารงานเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสมองและปัญญา มนุษย์จึงมิได้ตกเป็นทาสของสภาพแวดล้อม ในทางตรงกันข้ามมนุษย์สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้ ดังนั้น ในการบริหารงานสภาพแวดล้อมและการบริหารจะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

สำหรับการศึกษาการบริหารการพัฒนาแบบภาวะนิเวศน์นี้ Riggs (1962 อ้างถึงใน เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์, 2525: 40) ได้ให้แนวความคิดไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

แนวความคิดการศึกษาแบบภาวะนิเวศน์ โดยศึกษาการบริหารการพัฒนาโดยใช้แนวความคิดทางด้านนิเวศวิทยา ทั้งนี้เพราะว่า Riggs (1962 อ้างถึงใน เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์, 2525: 40) เห็นว่า การศึกษาการบริหารรัฐกิจจากอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ไม่ได้ทำให้เกิดความเข้าใจในการบริหารงานของประเทศด้อยพัฒนา ทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ ที่มีมา ส่วนมากไม่สามารถครอบคลุมถึงลักษณะอันไม่คงที่ของการบริหารงานในประเทศด้อยพัฒนา การศึกษาการบริหารงานประเทศด้อยพัฒนาจึงต้องอาศัยแนวความคิดทางด้านนิเวศวิทยา เพราะว่ามีลักษณะเป็นพลวัต สามารถชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงานในประเทศด้อยพัฒนาได้เป็นอย่างดี

จากแนวคิดภาวะนิเวศน์ Riggs (1962 อ้างถึงใน เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์, 2525: 40) จึงเห็นว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการเพิ่มขึ้นของควมมีอิสระในการตัดสินใจ (Autonomy หรือ Discretion) ของระบบสังคมซึ่งกระบวนการนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยการเพิ่มขึ้นของการทำงานแบบแบ่งแยกหน้าที่ความถนัด (Diffraction) ส่วนในเรื่องของความเป็นอิสระ (Autonomy) นั้น ได้ชี้ให้เห็นว่าคำนี้มีความหมายที่สับสนกันอยู่บ้าง และเพื่อความกระจ่างจึงได้แบ่งความเป็นอิสระออกเป็น 2 ความหมายที่แตกต่างกัน คือ

1) Discretion หมายถึง ความเป็นอิสระในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระบบสังคมกับสิ่งแวดล้อม

2) Autogeny คือ ความเป็นอิสระในเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระบบสังคมกับความสัมพันธ์ระหว่างระบบสังคมกับสังคมหนึ่ง (Nexus) ซึ่งเป็นเรื่องของบทบาทที่สังคมอื่นมีต่อระบบสังคม ซึ่งจะก่อตัวเป็นความสัมพันธ์ ดังนั้น ในการตัดสินใจของระบบสังคมจึงมีข้อจำกัดจากบทบาทของสังคมอื่น

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของความเป็นอิสระ (Discretion) ของระบบสังคม จะทำให้เกิดการลดลงของความเป็นอิสระ (Autogeny) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เราสามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนานั้นเป็นเรื่องที่มีอุปสรรคอยู่พอสมควรเพราะว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องมักจะไม่ค่อยยอมลด Autogeny ที่เรามีอยู่นั่นเอง ดังนั้น Riggs (1962 อ้างถึงใน เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์, 2525: 40) จึงเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของสังคมนั้นสามารถจะทำได้โดยการมีโครงการพัฒนา

สรุปแนวคิด “การบริหารการพัฒนา” เป็นกระบวนการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย โดยในแนวคิดการศึกษาแบบเก่าให้ความสำคัญการการบริหารพัฒนาโดยต้องมองการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนแนวคิดการศึกษาแบบระบบเริ่มให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ เข้ามาโดยมองในระบบต้องมีปัจจัยย่อยๆ โดยกระบวนการความสัมพันธ์ของระบบการพัฒนาของ Katz (1978) ในแนวคิดการศึกษาแบบระบบเสนอไว้ว่า มี 4 ปัจจัยด้วยกัน ปัจจัยนำออก ปัจจัยนำเข้า ระบบย่อย และข้อจำกัดแต่ละปัจจัยต้องมีความสัมพันธ์กันส่วนแนวคิดการศึกษาแบบภาวะนิเวศน์มองว่าในการบริหารงานจะมองว่าการบริหารจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจและสังคม คือมองปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เข้ามาในการบริหารการพัฒนา

2.1.3 ประเภทของการบริหารการพัฒนา

นอกจากเราจะเข้าใจความหมาย แนวคิดแล้วจะเห็นได้ว่าการบริหารการพัฒนาเป็นศาสตร์ที่ได้รับความสนใจในแวดวงนักวิชาการเมื่อไม่นานมานี้ แต่ในปัจจุบันศาสตร์นี้ได้รับความนิยมมากในการนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ดังนั้นนักวิชาการได้แบ่งประเภทของการบริหารการพัฒนา คือ

เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์ (2525: 44-49) ได้สรุปประเภทของการบริหารการพัฒนาจากการศึกษาลักษณะของการบริหารการพัฒนา 3 ประการของ Weidner คือ 1) การเจริญเติบโตที่มีทิศทาง คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับการกระทำหรือเกิดขึ้นจากปัจจัยนำออกของระบบ 2) การเปลี่ยนแปลงระบบ คือ การเปลี่ยนแปลงในระบบการกระทำ และ 3) การวางแผนและจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลง คือจุดมุ่งหมายของประเทศกำลังพัฒนาก็คือ ความทันสมัย การสร้างชาติ และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจากลักษณะดังกล่าว Weidner ได้นำมาเป็นหลักในการจัดแบ่งประเภทของการบริหารการพัฒนา ได้เป็น 8 ประเภท

1) การบริหารการพัฒนาแบบอุดมการณ์ (The Ideal Planned Directional Growth with System Change) เมื่อพิจารณาในด้านอุดมการณ์ การบริหารการพัฒนาจะเป็นกระบวนการวางแผนเพื่อความเจริญเติบโตในทิศทางของการสร้างชาติ ความทันสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม การบริหารการพัฒนาแบบนี้จะมีโครงการ (Programs) พัฒนาต่างๆ ขึ้นมาและโครงการเหล่านี้จะถูกนำมาไปปฏิบัติให้เกิดผล ในการนำไปปฏิบัตินี้

หน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีการเปลี่ยนแปลงในระบบนั้นคือ เกิดการแบ่งแยกหน้าที่โดยเจาะจง (Differentiation) และการประสานงาน (Co-Ordination) ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลที่ได้ก็คือความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ แนวความคิดนี้จึงทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นแกนกลางในกระบวนการพัฒนาประเทศ สำหรับในประเทศไทยเรามีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและแห่งชาติทำหน้าที่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาแม้ว่าจะเข้าใจถึงความสำคัญในการพัฒนาประเทศ แต่กระบวนการพัฒนาประเทศยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะสาเหตุหลายประการ คือ

(1) ค่านิยมของกลุ่มคนในสังคมมีความแตกต่างกันไป จึงก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านเป้าหมายของการพัฒนา ดังนั้นในกระบวนการตัดสินใจ จึงเป็นเรื่องของการประนีประนอม (Compromise) มากกว่าที่จะใช้เหตุผล

(2) การบริหารงานยังไม่มีสมรรถภาพ ทำให้โครงการที่ออกมาไม่ได้รับผลสำเร็จตามที่ได้วางไว้

2) การบริหารการพัฒนาที่ให้ผลระยะสั้น (The Short-run Payoff: Planned Directional Growth with no System Change) การบริหารการพัฒนาแบบนี้มีการวางแผนเพื่อความเจริญเติบโตในทิศทางที่ต้องการแต่ไม่สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงระบบสังคม เป็นแบบอย่างที่ยึดมั่นทั้งนี้เพราะว่า

(1) เห็นผลได้รวดเร็ว

(2) การวางแผนทำให้สามารถขอความช่วยเหลือชนิดไม่มีข้อเงื่อนไขจากต่างประเทศ

(3) ทำให้รัฐบาลเกิดเสถียรภาพ เพราะว่าการไม่เปลี่ยนแปลงระบบ จะไม่ก่อให้เกิดขึ้นขัดแย้งขึ้น ในกลุ่มชนชั้นผู้นำ ซึ่งถ้ามีการเปลี่ยนแปลงระบบจะเป็นการทำลายโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มชนชั้นผู้นำและสังคม อาจทำให้กลุ่มชนชั้นผู้นำเสียผลประโยชน์และเกิดข้อขัดแย้งจนกระทั่งรัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ

3) การบริหารการพัฒนาที่ให้ผลในระยะยาว (The Long-run Payoff: Planned System Change with no Directional Growth) การบริหารการพัฒนาแบบนี้จะมีการวางแผนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบแต่ไม่มีทิศทางของความเจริญเติบโต ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปได้ทั้งในทางบวกและลบ เช่นการปฏิรูปที่ดิน (การเปลี่ยนระบบ) อาจทำให้ผลผลิตทางเกษตรกรรมลดน้อย (มีประโยชน์ในด้านอื่น เช่น จิตใจของชาวเกษตร แต่ไม่ได้ให้ผลเรื่องการเพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้น) ทั้งนี้เพราะเหตุผลที่ว่าการมีที่ดินน้อย การใช้เครื่องมือ เช่น แตรกเตอร์ หรืออื่นๆ ก็ไม่คุ้ม คงใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิมเท่านั้น การที่จะทำให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบอีกครั้งหนึ่ง โดยการรวมกลุ่มผู้ที่มีที่ดินรายย่อยมาเป็นรูปสหกรณ์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการดำเนินการได้ ผลผลิตก็จะได้มากขึ้นนอกจากนี้

การบริหารการพัฒนาแบบนี้มักจะเป็นการคำนึงถึงผลผลิตมากกว่าที่จะคำนึงถึงการบริโภค (Consumption)

4) การบริหารการพัฒนาที่สนองตอบต่อสภาพแวดล้อม (Environmental Stimulus: Unplanned Directional Growth with System Change) การบริหารการพัฒนาแบบนี้ไม่ได้มีการวางแผนระยะยาวไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การวางแผนระยะยาวได้รับการคัดค้านจากกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มชนชั้นนำ กลุ่มผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตแบบมีทิศทางอาจเกิดขึ้นได้แม้ว่าจะไม่มีการวางแผนไว้ ทั้งนี้เพราะว่ากลุ่มที่มีอำนาจต้องการสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมบางอย่าง เช่น การสนับสนุนให้มีการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมโดยไม่มีนโยบายเป็นทางการ

การเปลี่ยนแปลงระบบอาจเกิดขึ้นได้ในระบบราชการโดยมีลักษณะเป็นการชั่วคราว ถ้าระบบราชการนั้นเห็นว่ามีความจำเป็นที่สามารถทำได้ เช่นหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบงานไปตามส่วนต่างๆ ของประเทศ ผลของการทำงานจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของภูมิภาคต่างๆ ด้วยเพื่อต้องการให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงอาจมีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้หน่วยงานย่อยของคนในภูมิภาคได้

5) การบริหารการพัฒนาในทางปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ (Pragmatism: Unplanned Directional Growth with no System Change) ส่วนใหญ่แล้วประเทศที่กำลังพัฒนาจะมีความเจริญเติบโตไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดการพัฒนาได้ โดยที่ไม่ต้องมีการวางแผนและการเปลี่ยนแปลงระบบหรือการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย เหตุที่เกิดความเจริญเติบโตนี้เป็นมาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแข่งขัน (Competition) การปรับตัวให้รับกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนความต้องการที่จะบรรลุถึงผลสำเร็จเท่าเทียมผู้อื่น (Emulation) การบริหารการพัฒนาแบบนี้เป็นที่นิยมเพราะว่าไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งให้ผลสำเร็จในระยะสั้นและไม่จำเป็นต้องมีข้อยุ่งยากจากการวางแผน

6) การบริหารการพัฒนาแบบวิกฤตการณ์ (Crisis: Unplanned System Change with no Directional Growth) การบริหารการพัฒนาแบบนี้มีการเปลี่ยนแปลงระบบและเกิดการเจริญเติบโตแบบไม่มีการวางแผน และกำหนดทิศทางเอาไว้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงมักเป็นการสนองตอบต่อภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้น เช่น สงครามทั้งภายในและภายนอก ปัญหาคนอพยพเข้าประเทศ ความอดอยาก โรคระบาด น้ำท่วม ฝนแล้ง ซึ่งในแต่ละกรณีความคิดริเริ่มการปรับตัว จะทำให้เข้าใจในปัญหาและมีการเปลี่ยนแปลงระบบเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ซึ่งคล้ายกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

7) การบริหารการพัฒนาที่ล้มเหลว (Failure: Planning with No Growth or System Change) ในกรณีนี้ประเทศที่ต้องการพัฒนาได้มีการวางแผนการพัฒนาประเทศ แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบ และขณะเดียวกันก็ไม่เกิดความเจริญเติบโตด้วย ประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมมาแล้วเมื่อได้รับเอกราชก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมากทั้งในด้านระบบและความเจริญเติบโต แม้ประเทศที่ไม่เคยตกเป็นอาณานิคมก็เช่นเดียวกัน

8) การไม่มีการบริหารการพัฒนา (Static Society: No Plans, No change) ในปัจจุบันประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยนั้นหายาก แต่เป็นไปได้ที่สังคมบางส่วนของประเทศไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะว่าสังคมนั้นมีความคิดต่อต้านหรือมีข้อเงื่อนไขบางประการที่ทำให้สังคมนั้นๆ ไม่ต้องการพัฒนา

เมื่อเรามองถึงการแบ่งประเภทของการบริหารการพัฒนาตามแนวคิดของนักวิชาการ ข้างต้นเราจึงสามารถที่จะนำแนวทางการบริหารการพัฒนาแต่ละประเภทมาประยุกต์ในการพัฒนาว่าควรจะได้รับการบริหารการพัฒนาในรูปแบบใดเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและประเทศของเรา

2.1.4 องค์ประกอบของการบริหารการพัฒนา

การศึกษาศาสตร์การบริหารพัฒนานอกจากจะศึกษาถึงความหมาย แนวคิด ประเภทของการบริหารการพัฒนาแล้วสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการศึกษาถึงองค์ประกอบของการบริหารการพัฒนาเพราะการศึกษาถึงองค์ประกอบของการบริหารการพัฒนาจะเป็นแนวทางที่จะทำให้การบริหารการพัฒนาประเทศหรือสังคมเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ โดยการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารการพัฒนา

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2535: 20-25) ได้พูดถึงองค์ประกอบของการบริหารการพัฒนาไว้ดังนี้ การบริหารพัฒนามีองค์ประกอบหลักๆ อยู่ 2 ประการ คือ 1) องค์ประกอบการพัฒนาการบริหารและ 2) องค์ประกอบการบริหารเพื่อการพัฒนา และองค์ประกอบหลักแต่ละองค์ประกอบนี้ ยังมีองค์ประกอบรองอีกด้วย อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบรองเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเครื่องมือของการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น และทั้งหมดได้รับผลกระทบหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

1) องค์ประกอบหลักการพัฒนาการบริหาร (Development of Administration) การพัฒนาการบริหาร หรือการปฏิรูปการบริหารครอบคลุมถึงองค์ประกอบรองต่างๆ คือ การพัฒนาโครงสร้าง กระบวนการเทคโนโลยีและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกระบวนการบริหาร การพัฒนาการบริหารมุ่งที่จะเพิ่มสมรรถนะของระบบราชการให้สามารถสนองตอบภารกิจของการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยส่วนร่วม และความต้องการของประชาชน

2) องค์ประกอบหลักการบริหารเพื่อการพัฒนา (Administration of Development) องค์ประกอบหลักการบริหารเพื่อการพัฒนา อาจจะมีองค์ประกอบรองอีกมากมาย แต่ในตำราเล่มนี้ ผู้เขียนจะขอพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบรองดังต่อไปนี้เท่านั้นคือ การบริหารโครงการพัฒนา การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาทางการเมือง การพัฒนาเมือง การพัฒนาชนบท การพัฒนารัฐวิสาหกิจ และการพัฒนาความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งพอจะสรุปได้ข้างล่างนี้

(1) การบริหารโครงการ มุ่งที่จะแปลงนโยบายของการพัฒนาออกมาเป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การบริหารโครงการพัฒนาน้อยที่สุดจะครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ 1) การวางแผนและกำหนดแผนงานโครงการ และกิจกรรมการพัฒนา 2) การนำเอาแผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาไปปฏิบัติ และ 3) การประเมินแผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนา และข้อมูลย้อนกลับ

(2) การพัฒนาเศรษฐกิจ มุ่งที่จะเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มอำนาจซื้อและความอยู่ดีกินดี ทั้งนี้รวมถึงการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ การปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และการประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

(3) การพัฒนาสังคม มุ่งที่จะพัฒนาร่างกายและจิตใจของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ที่ดีขึ้น

(4) การพัฒนาทางการเมือง มุ่งที่จะให้ประชาชนมีความตระหนักและจงรักภักดีในรัฐและชาติ ตลอดจนการกำหนดนโยบายการบริหารการพัฒนา โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง

(5) การพัฒนาเมือง มุ่งที่จะพัฒนาเมืองในฐานะที่เป็นศูนย์กลาง ของกิจกรรมทางการเมือง การบริหาร การเศรษฐกิจ และสังคมไปพร้อมๆ กับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเมือง เช่น ความแออัดของที่อยู่อาศัย การใช้ที่ดิน การจราจร และการขาดแคลนเงินทุนเพื่อพัฒนาเมือง เป็นต้น

(6) การพัฒนาชนบท มุ่งพัฒนาชุมชนในชนบทเพื่อขจัดความยากจน ความไม่รู้ ความเจ็บป่วย ความหิวโหย ส่งเสริมการพึ่งตนเอง ตลอดจนการกระจายความมั่งคั่ง และรายได้ไปสู่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลในชนบท

(7) การพัฒนารัฐวิสาหกิจ การพัฒนารัฐวิสาหกิจมุ่งที่จะพัฒนากลไกของรัฐวิสาหกิจที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในอันที่จะเข้าแทรกแซงและดำเนินกิจการของประเทศที่วิสาหกิจเอกชนไม่สามารถจะดำเนินการได้ พร้อมกันนั้นก็พยายามส่งเสริมและพัฒนาบริการสาธารณูปโภคและดำเนินธุรกิจที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ และที่จะกระทบกระเทือนระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมโดยรวม

(8) การพัฒนาความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มุ่งที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับมิตรประเทศ และหาแหล่งความช่วยเหลือทั้งจากมิตรประเทศ องค์การระหว่างประเทศ มูลนิธิและหน่วยงานของเอกชน เพื่อแสวงหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และระยะปลอดหนี้และชำระคืนเงินต้นนาน และความช่วยเหลือแบบให้เปล่า ตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการในรูปของผู้เชี่ยวชาญ ทุนการศึกษาและอุปกรณ์ต่างๆ ในอันที่จะกระตุ้นให้การบริหารการพัฒนาเป็นไปได้ในทิศทางที่พึงปรารถนา และมีอัตราเร่งที่เร็วขึ้น

สรุปอย่างไรก็ดีแนวทางในการบริหารการพัฒนาที่ย่อมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในการบริหารการพัฒนาโดยองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่วางไว้และบรรลุเป้าหมาย

2.1.5 แนวคิดการพัฒนาการบริหาร

นอกจากจะศึกษาถึงการบริหารการพัฒนาแล้วสิ่งสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่จะศึกษาคือแนวคิด “การพัฒนาการบริหาร” ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การเพิ่มสมรรถนะหรือความสามารถของระบบการบริหารเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางสังคมและประเทศชาติจากการผันผวนหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น

2.1.5.1 ความหมายการพัฒนาการบริหาร

โดยจากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาการบริหารสามารถสรุปความหมายของการพัฒนาการบริหารจากนักวิชาการต่างๆ ได้ดังนี้

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2535: 100) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการบริหาร คือ การจัดเตรียม เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือปฏิรูปโครงสร้างกระบวนการ (รวมถึงเทคโนโลยี) และพฤติกรรมการบริหาร เพื่อให้มีความสามารถที่จะรองรับนโยบาย แผน แผนงาน โครงการและกิจกรรมสำหรับการบริหารการพัฒนา

ปฐม มณีโรจน์ (2518: 5) พูดถึงการบริหารการพัฒนา คือการเพิ่มพูนสมรรถนะหรือความสามารถของระบบบริหารเพื่อรองรับปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายปลายทางในการสร้างความก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม นอกจากนี้การพัฒนาการบริหารยังรวมถึงการเปลี่ยนการการเล่นพรรคเล่นพวกมาเป็นระบบคุณธรรมในการสรรหา และป้อนบำเหน็จความดีความชอบและการลงโทษทางวินัย

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523: 82) การพัฒนาการบริหาร หมายถึงการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพไว้ได้ตลอดไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความสามารถของผู้นำหรือหัวหน้าในการรวมความพยายามของลูกน้องให้ทำงานให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ได้เช่นนั้นต่อไป สำหรับความหมายของประสิทธิภาพ คือ การทำงานให้ได้ผลมากที่สุด โดยเสียเวลาและค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดและเป็นที่พอใจต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และอีกแนวความคิดหนึ่ง อนันต์ เกตุวงศ์ (2523: 82) การพัฒนาการบริหารอาจหมายถึง การทำงานโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มักเป็นแนวความคิดที่ใช้มากในการดำเนินการวางแผน กล่าวคือ เมื่อได้รับการจัดสรรทรัพยากรหรืองบประมาณให้กับโครงการแล้ว ผู้บริหารโครงการจะต้องทำงานโดยอาศัยแนวความคิดที่ว่าต้องทำให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้ได้ และได้สูงสุดโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นอย่างเต็มที่หรือให้หมด โดยมีต้องหวังว่าจะสิ้นเปลืองทรัพยากรหรือคอยประหยัดทรัพยากรประการใด

นพรัฐพล ศรีบุญนาคว (2549: 107) การพัฒนาการบริหาร (Administrative Development) หมายถึง การเพิ่มสมรรถนะหรือความสามารถของระบบบริหารจัดการในการที่

จะตอบสนองต่อปัญหาต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจและการเมือง การพัฒนาการบริหาร เป็นการเพิ่มความสามารถของระบบการเมืองการปกครองของประเทศใดประเทศหนึ่ง ในการที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การพัฒนาการบริหาร เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน เท่ากับเป็นการขยายของเขตกิจกรรมของรัฐบาล และการบริหารการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อเป้าหมายด้านการปฏิรูปการบริหาร เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการบริหารการพัฒนา

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการบริหาร เป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารเพื่อให้โดยบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใดในการบริหารในองค์กร

2.1.5.2 แนวทางการพัฒนาการบริหาร

ดังที่กล่าวมาแล้วการพัฒนาการบริหารถือว่าเป็นการเพิ่มพูนสมรรถนะและความสามารถของระบบการบริหารจัดการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในองค์กร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยแนวทางในการพัฒนาการบริหารมีนักวิชาการพูดถึงแนวทางต่างๆ ในหลากหลายมิติซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

นพรัฐพล ศรีบุญนาท (2549: 108) ได้สรุปแนวทางการบริหารการพัฒนา เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ จำเป็นจะต้องมีแนวทางการดำเนินงานในมิติต่างๆ อย่างน้อย 3 มิติ คือโครงสร้างองค์การและการบริหาร ด้านกระบวนการบริหาร และด้านพฤติกรรมองค์กร

1) ด้านโครงสร้าง คือ การพัฒนาการบริหารเป็นการจัดการองค์การ รวมทั้งการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ

2) ด้านกระบวนการ คือ การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ตลอดจนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

3) ด้านพฤติกรรม คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มต่างเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของประเทศ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารตามแนวคิดของ นพรัฐพล ศรีบุญนาท (2549) คือการเพิ่มพูนสมรรถนะและความสามารถของระบบการเมืองการปกครอง รัฐบาลและระบบการบริหารจัดการให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและอื่นๆ โดยสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้ การพัฒนาการบริหารให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการบริหาร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการบริหารการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาการบริหารยังมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาโครงสร้างองค์การ การพัฒนากระบวนการหรือหน้าที่การบริหาร และพฤติกรรมและกลุ่มในองค์กร โดยใช้ยุทธศาสตร์และเครื่องมือต่างๆ ในการพัฒนามิตินี้กล่าว

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2535: 108-117) ได้พูดถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารเป็นสองด้าน คือ ด้านมหภาคและจุลภาค

1) ด้านมหภาค สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารทางด้านมหภาคนั้นยังมีการถกเถียงกันว่า การพัฒนาการบริหารนั้นควรจะเป็นแบบมีความสมดุลหรือไม่สมดุลกับระบบอื่นๆ โดยแนวคิด Fredrikstad มองว่าการพัฒนาการบริหารนั้น ไม่ควรจะทำให้ระบบราชการมีอำนาจมากเกินไป เพราะจะทำให้ระบบและฝ่ายอื่น เช่น พรรคการเมือง ระบบเลือกตั้ง ถูกครอบงำ ฉะนั้นจึงควรมีการพัฒนาพรรคการเมือง ระบบเลือกตั้งให้มีพลังทัดเทียมกันกับระบบราชการเรียกฝ่ายทฤษฎีการปกครองการบริหารที่สมดุล ส่วนแนวคิดอีกฝ่ายหนึ่งของ Galbraith (1973) เชื่อว่า การพัฒนาการบริหารไม่จำเป็นจะต้องมีลักษณะสมดุลกับระบบหรือฝ่ายอื่นๆ เรียกฝ่ายทฤษฎีการปกครองการบริหารที่ไม่สมดุล แต่ปัจจุบันจะเห็นว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารจะนำแนวทางทั้งสองฝ่ายมาใช้ควบคู่กัน คือทำให้ระบบการเมืองและการบริหารควรจะมีเอกภาพ ทำงานสอดคล้องประสานกัน ช่วยเหลือกัน

2) ด้านจุลภาค แนวทางการพัฒนาการบริหารอาจครอบคลุมถึงการพัฒนาโครงสร้าง กระบวนการ และพฤติกรรมทางการบริหาร โดย

(1) แนวทางการพัฒนาโครงสร้างทางการบริหาร สามารถทำได้หลายวิธี โดยประการแรก ทำการวิเคราะห์วิจัยเพื่อดูว่าโครงสร้างทางการบริหารในปัจจุบันเอื้อหรือขัดขวางการบริหารพัฒนามากน้อยเพียงใด ประการที่สองหลังจากวิเคราะห์วิจัยแล้วถ้าพบว่าโครงสร้างทางการบริหารเดิมยังไม่เพียงพอต่อการที่จะปฏิบัติการกิจของการบริหารการพัฒนาได้ ก็จำเป็นจะต้องสร้างหรือพัฒนา “หน่วยงานสร้างชาติ” ขึ้นมา เพื่อรับผิดชอบงานใหม่ๆ เหล่านี้ ประการที่สาม การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหาร อาจจะกระทำได้โดยการจัดองค์การแบบเมทริกซ์ ประการที่สี่การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหาร อาจจะพิจารณาในแง่ของขนาดองค์การว่ามีความเหมาะสมกับภารกิจที่รับผิดชอบอยู่ ประการที่ห้า การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหารเพื่อรองรับการบริหารการพัฒนาควรจะเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการที่หก การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหารควรเน้นการประสานงานในแนวนอนเท่าๆ กับแนวตั้ง ประการที่เจ็ด การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหารควรทำไปพร้อมๆ กับการออกแบบงาน ประการที่แปด การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหาร ควรคำนึงถึงหลักการบริหารงานบุคคล และแรงงานสัมพันธ์ และประการสุดท้าย การพัฒนาโครงสร้างทางการบริหาร ควรยึดแนวทาง “องค์กรกลยุทธ”

(2) แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหาร แนวทางการพัฒนากระบวนการการบริหารอาจจะพิจารณาได้หลายแนวทาง คือ 1) ความพยายามที่จะทำให้เส้นทางเดินของงานสั้นเข้าทั้งแนวตั้งและแนวนอน ทั้งนี้ก็เพื่อประหยัดทรัพยากรทางการบริหาร 2) ความพยายามทำงานให้ง่ายขึ้น 3) การกระจายอำนาจออกไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่เบื้องล่างเพื่อลดความแออัดของภารกิจของงานส่วนกลาง และบางทีก็มอบอำนาจให้หน่วยล่างอย่างเด็ดขาดไปเลย

(3) การพัฒนาพฤติกรรมทางการบริหาร คือจะต้องมองสภาพแวดล้อม นโยบายการบริหาร โครงสร้างทางการบริหาร และกระบวนการการบริหาร ตลอดจนภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ปฏิบัติงานเอง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารของนักวิชาการต่างๆ ได้มีมุมมองแนวทางที่เห็นพ้องต้องกันว่าต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนา ในด้านโครงสร้างคือในการพัฒนาการบริหารเป็นการจัดการองค์การ รวมทั้งการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในด้านกระบวนการคือการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และในด้านพฤติกรรมคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มต่างเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของประเทศ

สรุปสุดท้ายของแนวคิดการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหาร มีลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงที่ว่า การพัฒนาการบริหาร (Development Of Administration หรือ D of A) และการบริหารการพัฒนา (Administration of Development หรือ A of D) ตามคำนิยามที่ให้ไว้โดยองค์การสหประชาชาตินั้น การพัฒนาการบริหารหมายถึง การจัดเตรียมเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือปฏิรูปโครงสร้างกระบวนการและพฤติกรรมการบริหาร เพื่อให้มีความสามารถที่จะรองรับนโยบายแผนแผนงาน หรือโครงการสำหรับการพัฒนาประเทศ ส่วนการบริหารการพัฒนาหมายถึง การนำเอาความสามารถที่มีอยู่ในการพัฒนาการบริหารมาลงมือปฏิบัติตามนโยบายแผน แผนงานหรือโครงการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง เพื่อให้บังเกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนเอาไว้ล่วงหน้านี้จะมุ่งความเจริญของงานทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศอันจะนำไปสู่การลดความทุกข์ยากของคนที่อยู่ในองค์การ (ข้าราชการ) และที่อยู่ภายนอกองค์การ (ประชาชน) (อุทัย เลาหิเชียร, 2528: 162-163)

ดังนั้นการบริหารการพัฒนาเป็นการพัฒนาการบริหารต่างก็เป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพราะการบริหารนโยบายแผนและโครงการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ก็จำเป็นต้องอาศัยการบริหารหรืออาศัยกลไกของรัฐ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนจึงจะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ปัจจุบันระบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบ หรือทิศทางใดสิ่งสำคัญ สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาแล้วแต่จะต้องมีการรับมือหาแนวทางในการบริหาร เพื่อให้การศึกษาไทยมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นในการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา เราจะศึกษา ความหมายการบริหาร ความหมายการบริหารการศึกษา และแนวทางการบริหารการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.2.1 แนวคิดการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหมายไว้มากมาย ซึ่งความหมายเหล่านี้ต่างก็กล่าวไปในทำนองเดียวกัน โดยให้ความสำคัญแก่ผู้บริหารว่าเป็นผู้ที่นำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายทั้งสิ้น การให้คำนิยามคำว่า “การบริหาร” จึงแตกต่างกันไปบ้างตามแนวทางที่นักวิชาการแต่ละคนได้ศึกษา ดังนี้

Gillen (1987 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารัตนะ, 2546: 1) กล่าวว่าการบริหารเป็นกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การโดยอาศัย “หน้าที่ทางการบริหาร” ที่สำคัญคือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

Good (1973: 13 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2552: 1) ให้ความหมายว่า “การบริหาร” หมายถึงเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์การทางการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้

Drucker (1967 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2517: 6) ให้ความหมายว่า การบริหารคือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับบุคคลอื่น

Simon (1996: 3 อ้างถึงใน ภิญญู สาร, 2516: 6) กล่าวไว้ว่า การบริหารหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกัน ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างร่วมกัน

Blanchard and Johnson (2001 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2552: 1) ให้ความหมายว่า “การบริหาร” หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคลซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหารได้แก่ เครื่องมือต่างๆ งบประมาณ และเทคโนโลยีเพื่อที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

วิโรจน์ สารัตนะ (2546: 16) ให้ความหมาย การบริหารว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการคือ การวางแผนการจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สมยศ นาวิการ (2544: 18) กล่าวว่าการบริหาร คือ การวางแผนการจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2527: 4) ให้ความหมายว่า การบริหารคือ กิจกรรมที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารและวิธีการที่เหมาะสมมีศิลปะ

ภารดี อนันต์นาวิ (2552: 1) การบริหารหมายถึง เป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่ผ่านมาพอสรุปได้ว่า “การบริหาร” คือ การบริหารเป็นกิจกรรมที่มีการทำงานร่วมกัน โดยอาจจะทำในกิจกรรมต่างๆ โดยมีการใช้เทคนิค วิธีการต่างๆ โดยกระบวนการดังกล่าวจะมีผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้การบริหารสามารถแบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.2.1.1 การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management)

ฟริตส์ ฮันต์นาวี (2552: 14) ได้กล่าวว่าทฤษฎีการบริหาร ได้มีวิวัฒนาการเป็นขั้นตอนต่างๆ ระหว่างศตวรรษที่ 20 ในแต่ละขั้นตอนได้มีการกล่าวถึงลักษณะต่างๆ ของแนวคิดของการบริหารที่แตกต่างกันออกไป

วิโรจน์ สารัตนะ (2542) ได้สรุปแนวความคิดทัศนะของ Taylor (1911) เป็นนักคิดที่ตั้งอยู่บนหลักการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

- 1) ความเป็นเลิศของการบริหารอยู่ที่การเรียนรู้อย่างแน่อนว่าต้องการให้คนทำอะไร และดูว่าเขาได้ทำงานอย่างดีที่สุด และประหยัดค่าใช้จ่ายที่สุด
- 2) ไม่ควรนำแผนการบริหารซึ่งในระยะยาว ก่อให้เกิดความไม่พอใจทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างมาใช้
- 3) สิ่งที่คนงานต้องการจากนายจ้างนอกเหนือจากสิ่งอื่นๆ ก็คือ ค่าจ้างที่สูง และสิ่งที่นายจ้างต้องการจากคนงานมากที่สุดก็คือ ค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำ

Taylor (1911 อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542: 13-14) หลักการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ มีดังนี้

- 1) หลักเรื่องเวลา (Time Study Principle) ถือว่าการวัดความสามารถในการผลิต โดยการจับเวลาในการผลิต และการตั้งเวลามาตรฐานสำหรับการผลิตทั้งหมด ซึ่งกล่าวไว้ว่า การวัดผลผลิตของการทำงานนั้น ถ้าจะวัดให้ถูกต้อง ต้องใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสิน
- 2) หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง (Price Rate Principle) กล่าวว่าค่าจ้างสำหรับคนงานนั้นต้องเหมาะสมกับผลงานโดยอัตราค่าจ้างนั้นควรพิจารณาหลักเรื่องเวลานอกจากนั้นควรทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเองมากที่สุด
- 3) หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ (Separation of Planning Performance Principle) ฝ่ายวางแผนและฝ่ายปฏิบัติการควรแยกออกจากกัน ฝ่ายบริหารควรทำหน้าที่ด้านการวางแผนและประสานงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพ
- 4) หลักการทำงานโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Methods of Work Principle) ถือว่า วิธีการทำงานควรที่จะถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารควรจะได้รับผิดชอบ (ไม่ใช่ฝ่ายปฏิบัติงาน)

5) หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหาร (Managerial Control Principle) ถือว่าฝ่ายบริหารควรได้รับการฝึกอบรมในด้านการบริหารซึ่งตั้งอยู่บนหลักวิทยาศาสตร์ และสามารถนำหลักวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ

6) หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงาน (Function Management Principle) โดยนำหลักการทางทหารมาใช้แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร โดยยึดถืออย่างเคร่งครัดในระเบียบวินัยเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน

อย่างไรก็ดีตามแนวคิดการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ของ Taylor (1911) สามารถที่จะสรุปได้ว่า เป็นการบริหารที่ดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในหลักความเป็นจริง แต่มีผู้พิพากษ์วิจารณ์ถึงจุดอ่อนในแนวคิดนี้ในเรื่องของ การที่เทเลอร์มองคนงานเป็นเสมือนเครื่องจักรและไม่ได้มองการบริหารในแง่พฤติกรรมศาสตร์ โดยเขามองว่าการบริหารงานสามารถดำเนินการไปได้โดยไม่สนใจคนงาน และแนวคิดของ Taylor (1911) ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของงานดังนั้นหลักการบริหารงานของเทเลอร์อาจจะใช้ได้บ้างในการบริหารงานแต่ไม่สามารถได้อย่างสมบูรณ์แบบเพราะอาจจะไม่มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ดังนั้นแนวคิดการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ของ Taylor (1911) นี้เองเป็นต้นแบบทำให้มีนักคิดอื่นๆ ขึ้นมาเสนอแนวคิดการบริหารของตน

Gulick and Urwick (1937 อ้างถึงใน จันทราณี สงวนนาม, 2545: 1) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) หมายถึงการวางแผนล่วงหน้าว่าองค์การจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อบรรลุเป้าหมาย

2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงการกำหนดโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน การจัดการสายบังคับบัญชา และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่

3) การบริหารบุคคล (Staffing) หมายถึง การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนา การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลงาน การพิจารณาความดีความชอบ การให้สวัสดิการ และการให้พันทักงาน

4) การอำนวยการสั่งการ (Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัย สั่งการและควบคุมบังคับบัญชา

5) การประสานงาน (Coordination) หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

6) การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การเพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

7) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การใช้จ่ายเงิน การควบคุมการใช้จ่าย และการตรวจสอบด้านการเงิน

2.2.1.2 การบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Approach)

ผู้ที่มีบทบาทในการนำเสนอแนวคิดการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Approach) มีมากมายหลายแนวคิด ดังนี้

Follett (1924 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2552: 24) เป็นผู้บุกเบิกการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ โดยฟอลเล็ตได้เสนอขั้นตอนในการจัดการองค์การไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) มีการประสานงานด้วยการควบคุม โดยตรงของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบนั้นก็คือการควบคุมและประสานงานให้มีประสิทธิภาพเป็นไปในแนวนอน หรือในระหว่างแผนกต่างๆ

2) การประสานงานต้องทำเป็นอันดับแรกที่สุดนั่นหมายความว่าต้องเป็นการประสานงานกันโดยตรงก่อนที่จะมีการวางนโยบาย ไม่ใช่หลังจากกำหนดนโยบายเรียบร้อยแล้ว

3) การประสานงานเป็นการประสานงานปัจจัยทุกอย่างเกี่ยวข้องกับงานหรือสถานการณ์นั้นๆก็คือตัวบุคคลแต่ละคนในแผนกนั้นๆ

4) การประสานงานต้องเป็นขบวนการต่อเนื่อง

Mayo (1924 อ้างถึงใน จันทราณี สงวนนาม, 2545: 51-54) ได้ทำการวิจัยที่ “ฮอว์ธอร์น” โดยทำการทดลองโรงงานผลิตอุปกรณ์ของบริษัท ชื่อ บริษัท Western Electric Company โดยทำการทดลอง 3 ประเภท คือ

1) การศึกษาสภาพของห้องทำงาน โดยทำการทดลองในช่วงฤดูหนาว 3 ฤดูหนาว โดยมีการปรับแสงสว่างของห้องทำงาน ปรับสภาพความชื้นของอุณหภูมิในห้องให้มีสภาพต่างๆ กัน จัดให้ทำงานและหยุดเป็นระยะๆ เปลี่ยนแปลงการทำงานไม่ให้ซ้ำซาก เพิ่มค่าจ้างแรงงานเป็นเครื่องจูงใจ และเปลี่ยนแปลงวิธีการควบคุม ผลจากการทดลองดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักเรื่องท่าทีและทัศนคติของคนงานกลับมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลง

2) การสัมภาษณ์ (Interview Studies) เพื่อค้นหาความเปลี่ยนแปลงกับสภาพแวดล้อม โดยเทคนิคการสัมภาษณ์ ทำให้สามารถประมวลปัญหาในการปฏิบัติงาน

3) การสังเกต (Observation Studies) เพื่อสังเกตการปฏิบัติงานของคนงาน และปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงานของคนงาน

ผลจากการศึกษาทดลองของ Mayo (1924) พอสรุปได้ดังนี้

1) คนงานมิใช่เศรษฐกิจที่ปฏิบัติได้เช่นเดียวกับปัจจัยทางกายภาพอื่นๆ คนเป็นสิ่งมีชีวิตจิตใจ ขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน

2) เงินมิใช่สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยไปกว่าเงิน

3) ปริมาณการทำงานของคนงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมของหน่วยงานด้วย

4) อิทธิพลของกลุ่มมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

Lunenburg and Ornstein (1991 อ้างถึงใน สมาน อัครภูมิ, 2553: 89) สรุปหลักการสำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานในการบริหารเชิงมนุษยนิยมไว้ดังนี้ ประการแรก ลูกจ้างทั่วไปเกิดแรงจูงใจในการทำงานจากความต้องการทางสังคมและจิตวิทยาและค่าตอบแทนทางเศรษฐกิจ ประการที่สอง ความต้องการพื้นฐานด้านการยอมรับนับถือ การเป็นส่วนหนึ่งขององค์การและความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญต่อขวัญกำลังใจมากกว่าสภาพแวดล้อมขององค์การ ประการที่สามการรับรู้ ความเชื่อ แรงจูงใจ สติปัญญา การตอบสนองต่อความเครียด ค่านิยมและองค์ประกอบอื่นในลักษณะนี้ของบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน ประการที่สี่บุคลากรในองค์การโดยทั่วไปมักจะรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ อาจจะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการ ประการสุดท้าย ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีขวัญกำลังใจดีและจะทุ่มเทให้กับการทำงานมากขึ้นถ้าได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร

สรุปแนวคิด ตามแนวคิด การบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันโดยมองว่าการทำงานของบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจเพียงเท่านั้นคือให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเน้นการให้รางวัลทางจิตใจโดยผู้บริหารควรที่จะมีบทบาทในการจูงใจให้พนักงานเกิดความคิดที่อยากจะทำงานโดยอาจจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจหรือสนับสนุนแนวทางการทำงานให้กับพนักงาน

2.2.1.3 การบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior Science Approach)

จากแนวคิดการบริหารที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้น แต่ละแนวคิดก็มีจุดอ่อนจุดแข็งในตัวของมัน ขึ้นอยู่กับว่านักบริหารจะนำแนวคิดใดมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์การที่มีอยู่ ต่อมาก็มีอีกแนวคิดการบริหารอีกแนวคิดหนึ่งเกิดขึ้นคือ แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งมีนักคิดได้นำเสนอแนวคิดดังนี้

Barnard (1938 อ้างถึงใน สมาน อัครภูมิ, 2553: 90) การบริหารต้องให้ความสำคัญระหว่างบุคคลกับองค์การ ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักบริหารต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพขององค์การ และขณะเดียวกันต้องตระหนักถึงความพึงพอใจของลูกจ้างด้วย เพราะองค์การจะอยู่รอดหรือไม่อยู่ที่การสร้างสมดุลระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับวัตถุประสงค์ขององค์การ

Bakke (1955 อ้างถึงใน สมาน อัครภูมิ, 2553: 91) ชี้ว่าองค์การเป็นกระบวนการในการหลอมรวม (Fusion Process) กล่าวคือขณะที่สมาชิกองค์การพยายามดำเนินการต่างๆ เพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ของตนเองนั้น องค์การก็จะใช้ความพยายามของสมาชิกขององค์การแต่ละคนเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การหลอมรวมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแสวงหาความสำเร็จของปัจเจกบุคคลกับสังคมประภคิตขององค์การจะสำเร็จได้ด้วยการผสมผสาน

องค์การอรรณพและรณพ กระบวนการในการดำเนินงานและภารกิจที่ต้องปฏิบัติกับระบบการให้รางวัลและลงโทษให้สอดคล้องกัน

Getzels and Guba (1957 อ้างถึงใน สมาน อัสวภูมิ, 2553: 91) เป็นนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำให้ความสนใจกับพฤติกรรมองค์การ โดยให้ความสำคัญทั้งมิติขององค์การและปัจเจกบุคคล ทฤษฎีของเซลส์และกิวบา ตั้งข้อสันนิษฐานว่า พฤติกรรมเชิงสังคม (Social Behavior) ในโรงเรียนได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังของสถาบัน ความมุ่งหวังของกลุ่มและความต้องการของคนแต่ละคน

ภารดี อนันต์นาวิ (2552: 35) ทฤษฎีการบริหารองค์การเชิงพฤติกรรมในช่วงปี ค.ศ.1950-1980 จนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการบริหารองค์การเชิงสถานการณ์ ในยุคนี้ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ทางการบริหารหลายประการ เช่น

1) การมองว่าองค์การเป็นระบบเปิด (Organization as an Open System) ซึ่งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2) องค์การจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ด้วยกลยุทธ์ทางการบริหารและการวางแผนโดยผู้บริหารต้องจัดให้มีการกระจายอำนาจ (Decentralization) แทนการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making) และการแก้ปัญหา (Problem Solving) ในทุกระดับขององค์การ

3) ผู้บริหารจะต้องทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถควบคุมตนเอง (Self-Control) โดยการมองผู้ปฏิบัติในแง่ที่ดี และมีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจด้วยวิธีการจูงใจ (Human Motivation)

4) พฤติกรรมของบุคคล (Individual Behavior) และพฤติกรรมของกลุ่ม (Group Behavior) มีผลต่อการบริหารองค์การและสิ่งแวดล้อม

5) การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารจึงควรนำหลักการของทฤษฎีหมุดเชื่อมโยง (Linking Pin Theory) มาใช้เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ

6) การแบ่งฝ่ายงานกันทำอย่างเฉพาะเจาะจง การติดต่อสื่อสารแบบสั่งการจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง และการควบคุมการตัดสินใจไว้ส่วนกลาง ไม่ช่วยให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ ตามหลักการของทฤษฎี X ที่ต้องมีการควบคุมผู้ปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

สรุปแนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับบุคคลและองค์การ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานของบุคคลในองค์การและเน้นการทำงานเพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการทำงานของทั้งสองต้องเป็นการทำงานที่หลอมรวมกัน

2.2.2 แนวคิดการบริหารการศึกษา

สังคมได้จัดตั้งสถาบันหรือองค์การต่างๆ ขึ้นเช่น รัฐบาลวงการอุตสาหกรรม การป้องกันประเทศ การศึกษาเพื่อดำเนินกิจการต่างๆ จะมีวิธีการและกระบวนการในการดำเนินงานขององค์การ ดังนั้นเราจึงอาจให้คำจำกัดความของการบริหารว่า เป็นเครื่องมือและกระบวนการที่ดำเนินการโดยผ่านองค์การหรือสถาบันแต่อย่างใดก็ตามได้มีบุคคลต่างๆ ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

กล้า ทองขาว (2547: 12) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารและดำเนินงานด้านการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2540: 39) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การใช้อิทธิพล (Influencing) ต่อคนกลุ่มหนึ่งนั่นก็คือ นักเรียนเพื่อให้มีความเจริญของงานสู่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด โดยการใช้กลุ่มคนกลุ่มที่สอง ซึ่งได้แก่ ครูในฐานะตัวแทน (Agent) ดำเนินการเพื่อให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ การบริหารจะประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ที่เราเรียกว่า การปกครอง (Government) และจะสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับค่าต่างๆ เหล่านี้ เช่น การนิเทศ การวางแผน การสั่งการ การจัดองค์การ การควบคุม การแนะแนว และการออกกระเปียบ และสรุปได้ว่า การบริหารศึกษาน่าจะรวมถึงเรื่องต่างๆ ดังนี้ 1) การทำงานร่วมกัน 2) การช่วยให้ตระหนักในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3) การให้บริการแก่สังคมและ 4) การเข้าเกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชน ให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลเหล่านี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534: 3) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษาหมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้เป็นผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ภารดี อนันต์นารี (2552: 2) การบริหารการศึกษาอาจพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่ง หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคล หลายๆ คน ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เด็กเยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน ให้มีความสามารถ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจนั้นต้องการให้สมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

เมธี ปิลาธอนานนท์ (2525: 2) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึงศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการหรือบริการด้านการปกครอง การเรียนการสอนปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับ

การศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นได้ดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะจัด ดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราและอาคารสถานที่ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความพยายามที่จะจัด ดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยมีผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพที่สุด

ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์และคณะ (2530: 5) ได้ให้ความหมาย ของการบริหารการศึกษาว่า กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคล ผู้เกี่ยวกับการศึกษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันกระทำเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนให้เจริญเติบโตทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ

วินัย บุตรศาสตร์ (2534: 12) ให้ความหมายการบริหารการศึกษาว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาของกลุ่มบุคคล โดยใช้ปัจจัยทางการบริหาร อันได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพของบุคคล ในด้านต่างๆ คือ ความสามารถ ความรู้ ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สังคมหรือประเทศต้องการ

ในมุมมองของแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็มีนักคิดที่มีการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารการศึกษาได้ดังนี้

2.2.2.1 แนวคิดการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์มาใช้ในการบริหารการศึกษา

Bobbitt (1913 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2552: 20) เขาได้ประยุกต์หลักการบริหารทั่วไปเพื่อเป็นหลักในการบริหารการศึกษา ดังนี้ ประการแรก เขามองว่า กระบวนการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ ควรจะใช้ในการดำเนินจัดตั้งมาตรฐานที่ต้องการเกี่ยวกับผลผลิตของโรงเรียน ประการที่สอง วิธีการควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ ประการที่สาม คุณสมบัติของผู้ผลิต (ครู) ควรจะถูกกำหนดขึ้น และเขาควรได้รับการฝึกอบรมให้เหมาะสมตามแนวทางแบบวิทยาศาสตร์ ประการที่สี่ ผู้ผลิต(ครู) ควรได้รับการชี้แจงให้รู้เกี่ยวกับมาตรฐานที่กำหนด วิธีการว่าจ้าง และการใช้เครื่องมือต่างๆ และประการที่ห้า บุคลากรทางการศึกษามีมาตรฐานต่ำ จึงควรได้รับการเตรียมมาเป็นอย่างดี ก่อนจะปฏิบัติงาน

Cubberley (1941 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2552: 21) ได้ยึดแนวคิดของ Taylor เขาได้กล่าวถึงหลักการ 3 ประการ ของผู้ตรวจการศึกษา (Superintendent of Schools) คือ

- 1) การจัดการองค์การ (Organization) ผู้ตรวจการศึกษาจะต้องเป็นผู้จัดองค์การของการดำเนินงานในโรงเรียน โดยเป็นผู้วางนโยบายให้โรงเรียนปฏิบัติ

- 2) การบริหาร (Execution) ผู้ตรวจการศึกษาจะต้องเป็นผู้บริหารในสิ่งที่โรงเรียนดำเนินการ

3) การนิเทศ (Supervision) ผู้ตรวจการศึกษาควรจะเป็นผู้นิเทศของการดำเนินงานในโรงเรียนความรู้ทางวิชาชีพและความหยั่งเห็นของเขาจะต้องปรากฏออกมาในรูปของงานประจำวันของครูและนักเรียน

โดยในทัศนะของ Cubberley (1941) ผู้ตรวจการศึกษาซึ่งเป็นผู้นำทางการศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้จะต้องเป็นคนแจ่มใส รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา ซื่อสัตย์ ไม่ดูถูกคนอื่น มีวินัย มีสำนึกที่ดี สามารถทำงานให้สำเร็จวิธีใช้ให้คนอื่นทำงาน และจะต้องมีเวลาสำหรับสังเกต ศึกษา คิดวางแผน ให้คำแนะนำ แนะนำแนวทางและเป็นผู้นำ

ในการนำแนวทางการบริหารแบบวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร การศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าการบริหารการศึกษาผู้ที่มิบทบาทในการบริหารควรจะ นำหลักทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและผู้บริหารควรที่จะเป็นผู้ที่มีบทบาทและมี คุณสมบัติที่เหมาะสมกับการบริหารองค์การ

2.2.2.2 แนวคิดการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์มาใช้ในการบริหารการศึกษา

ภารดี อนันต์นาวิ (2552: 26) ได้ประยุกต์ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร การศึกษาไว้ ดังนี้ คือ

- 1) ผู้บริหารควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูเป็นรายบุคคลและกลุ่ม
- 2) ปัญหาเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งในเบื้องต้นไม่ค่อยมีความสำคัญ แต่ ต่อมาได้รับการยอมรับมากขึ้น
- 3) อาจารย์ใหญ่สามารถสร้างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยได้มากกว่า เพราะตำแหน่งของเขาเอื้ออำนวยให้
- 4) ครูทุกคนรวมเป็นกลุ่มสังคมที่ซับซ้อน อาจารย์ใหญ่จะต้องร่วมงาน กับครูเหล่านี้ด้วยความระมัดระวัง
- 5) ครูและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ได้รับผลกระทบกระเทือนต่อการตัดสินใจ ควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นด้วย

ในการนำแนวทางการบริหารแบบวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร การศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าดังที่กล่าวมาข้างต้นว่าแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการ สร้างมนุษยสัมพันธ์กันระหว่างคน ดังนั้นสิ่งที่ผู้บริหารจะนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการ บริหารการศึกษา คือควรสร้างการมีมนุษยสัมพันธ์กันกับบุคลากรทุกคนและควรให้ ให้ความสำคัญกับระบบประชาธิปไตยคือผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมในการตัดสินใจ ต่างๆไม่ใช่ใช้อำนาจที่มีอยู่ตัดสินใจ

2.2.2.3 แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในการบริหารการศึกษา

ภารดี อนันต์นาวิ (2552: 36) การประยุกต์ใช้พฤติกรรมศาสตร์ในการบริหาร การศึกษา หลักพฤติกรรมศาสตร์สามารถนำมาใช้หลักการบริหารการศึกษาดังนี้

1) การบริหารประกอบด้วยความรู้เฉพาะ (Specialized Knowledge) ทักษะและความเข้าใจ ซึ่งแตกต่างกันไปตามกิจกรรมต่างๆ ประสบการณ์การสอนบางส่วนบวกกับการศึกษาทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และการบริหารก็เพียงพอต่อการบริหารการศึกษา

2) การดำเนินการบริหารตั้งอยู่บนทัศนะความจริงขององค์การที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

3) พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของการบริหารอยู่ในพฤติกรรมศาสตร์ ดังนั้น ความเข้าใจในจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และการเมือง จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าใจธรรมชาติที่เป็นจริงของปัญหาของการบริหารองค์การทางการศึกษา

4) การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการบริหาร การศึกษา และการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ (Innovation) เป็นสิ่งจำเป็นอย่างรีบด่วน

สรุปแนวคิดการบริหารการศึกษา คือ การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษา โดยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมีผู้ที่นำเสนอมากมายหลายแนวคิด เช่น แนวคิดการบริหารของ Taylor (1911) Mayo (1924) หรือ Lunenburg and Ornstein (2004) และอีกหลายๆ ท่านที่ให้แนวคิดการบริหารที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงแล้วแต่ทัศนะของแต่ละคน โดยให้ความสำคัญของแนวคิดการบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของ สังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ โดยการบริหารการศึกษาต้องตั้งอยู่ภายใต้กระบวนการที่เหมาะสมภายใต้ข้อตกลงที่วางไว้

2.3 แนวคิดการพัฒนาการศึกษาและนโยบายการศึกษา

2.3.1 ความหมายการศึกษา

การศึกษาเป็นคำที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคย แต่นิยามยาก โดยในการศึกษาความหมายของคำว่า “การศึกษา” มีนักวิชาการหลายท่านให้คำนิยามที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง

วิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด (2539: 1-7) และ สมาน อัครภูมิ (2553: 3) ซึ่งได้รวบรวมนิยามการศึกษาไว้หลายคนและหลายมุมมอง เช่น วิจิตร ศรีสอาน (2529) ซึ่งได้นิยามการศึกษาไว้สามองค์ประกอบ คือ

1) การศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในแนวทางที่พึงปรารถนา

2) การเปลี่ยนพฤติกรรมนี้เป็นไปโดยจงใจ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดไว้

3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้กระทำเป็นระบบ มีกระบวนการอันเหมาะสม และผ่านสถาบันทางสังคมที่ได้รับมอบหมายได้ทำหน้าที่ด้านการศึกษา

ภิญโญ สาร (2521: 18 อ้างถึงใน สมาน อัสวภูมิ, 2553: 4) ให้ความหมายการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ทั้งในด้านจิตใจ นิสัย และคุณสมบัติอย่างอื่น กระบวนการศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือที่คนรุ่นหนึ่งให้แก่คนอีกรุ่นหนึ่ง เครื่องมือนี้ถ้าไม่นำไปใช้จะไม่เกิดประโยชน์กันใด นอกจากนี้การศึกษายังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการสร้างความเป็นหนึ่งอันเดียวกันของพลเมือง เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงของรัฐตามที่รัฐต้องการ ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง

Dewey (1993 อ้างถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2539) ได้ให้คำนิยามการศึกษาไว้ดังนี้

1) การศึกษาคือชีวิต (Education is Life) ไม่ใช่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในภายหน้า การศึกษากับชีวิตเป็นของคู่กัน ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ต้องมีการศึกษาตลอดไป ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน แก้ปัญหาในชีวิตปัจจุบัน

2) การศึกษาคือการเจริญงอกงาม (Education is Growth) คนที่ได้รับการศึกษาย่อมจะทำให้เจริญงอกงาม ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่ความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดี สังคมปรารถนาด้วย

3) การศึกษาคือการสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ชีวิต (Education is Organizing for Experience) เป็นการจัดประสบการณ์การใหม่ ช่วยให้ผู้คนมีระดับความรู้ ความสามารถสูงขึ้น พอที่จะกำหนดแนวปฏิบัติจากผลลัพธ์ของประสบการณ์นั้นได้

4) การศึกษาคือกระบวนการทางสังคม (Education is Social Process) เป็นการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมต่างๆ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

Good (1945: 145 อ้างถึงใน สมาน อัสวภูมิ, 2553: 5) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ 3 ความหมาย คือ

1) การศึกษาหมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่บุคคลนำมาใช้ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ เจตคติ ความประพฤติที่ดีมีคุณค่า และมีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม

2) การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมที่ทำให้บุคคลได้รับความรู้ความสามารถจากสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนจัดขึ้น

3) การศึกษาหมายถึงการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ที่รวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษา

สรุปคำว่า “การศึกษา” คือ กระบวนการพัฒนาบุคคลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม หรือแม้กระทั่งการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ โดยการถ่ายทอดเป็นความรู้ต่างๆ ที่ถูกถ่ายทอดมาเป็นรุ่นๆ หรือถูกเก็บรวบรวมไว้แล้วนำมาเป็นถ่ายทอด เพื่อให้ไปตามระเบียบ แบบแผนที่สังคมต้องการ

2.3.2 แนวคิดและแผนการพัฒนาศึกษา

การศึกษาไทยในปัจจุบัน เป็นระบบการศึกษาที่มีการมุ่งเน้นการผลิตคน หรือบัณฑิตให้รับใช้สังคมเท่านั้น ไม่ได้เพื่อที่จะผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มแรงงานที่ยังขาดอยู่ หรือผลิตเพื่อให้มีความรู้ความชำนาญในแต่ละด้านเป็นพิเศษ เพราะระบบการศึกษาไทยมีหลักสูตรที่จัดทำออกมาไม่ได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชนบท ทำให้คนเหล่านี้ก้าวจากสังคมชนบทไปตั้งหลักแหล่งในสังคมเมืองแทนที่จะกลับไปพัฒนาท้องถิ่นตนเอง หรือบางกลุ่มจบไปไม่ได้ทำงาน เพราะหลักสูตรที่จบไม่ได้มีความต้องการในกลุ่มตลาดแรงงานทำให้เกิดการว่างงานมากมายในกลุ่มนี้

อัมมาร สยามวาลา (2552) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย กล่าวว่า ตลอดระยะเวลาที่หนึ่งทศวรรษที่มีการพัฒนาศึกษา จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงมาก โดยการศึกษาจะยึดถือแต่ โรงเรียน ครู นักเรียน และเนื้อหาวิชาเป็นหลักโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมอื่นอย่างเท่าเทียม เป็นเพียงการปรับเปลี่ยนเฉพาะรูปแบบ โดยเน้นให้เด็กมีรูปแบบการเรียนแบบท่องจำ ไม่ได้เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสิ่งสำคัญปัญหาจากการจัดและพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนา ทั้งด้านการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนสภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมในด้านประสิทธิภาพ

โดยในด้านการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศึกษาที่ผู้ศึกษามากมายทำการศึกษสามารถสรุปปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาศึกษาได้ดังนี้

ชัยรัตน์ ชมภู (2550: 110) ได้ศึกษาถึง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุทวาราราม สำนักการศึกษา เทศบาลนครสวรรค์ พบว่า แนวทางในการพัฒนาศึกษาของโรงเรียนนั้นในภาพรวมปัญหาทางวิชาการมีปัญหาลึกสุด รองลงมาคือ งานบุคคล งานบริหารทั่วไป และงบประมาณ ตามลำดับ ส่วนแนวทางในการพัฒนาศึกษาของโรงเรียนในด้านงานวิชาการ คือ ให้มีการดำเนินการจัดหาวิทยากรบุคคลภายนอกทั้งในและนอกท้องถิ่นมาให้ความรู้กับผู้เรียน การจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอน ในด้านงานบุคคล คือทำแผนจัดหาสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่บุคลากรในโรงเรียน ในด้านงานบริหารทั่วไป คือการมีส่วนร่วมในการวางแผนให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น ส่วนสุดท้ายในด้านการงบประมาณ คือ จัดทำแผนงานบริหารงบประมาณการใช้จ่ายของสถานศึกษา

บุญชม ศรีสะอาดและคณะ (2542: 92) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของเขตการศึกษา 11 โดยพบว่าปัญหาในการพัฒนาศึกษาที่สำคัญ คือ ด้านครูผู้สอนมีปัญหาเรื่องหนี้สิน ขาดแคลนครูบางสาขาวิชา สอนไม่

ตรงกับวิชาที่เรียนมา ไม่พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ไม่สามารถสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ด้านผู้บริหารมีปัญหาเรื่องไม่มีการนิเทศภายในที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ไม่บริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง ไม่มีอำนาจในการบริหารอย่างสมบูรณ์ ส่วนในด้านนักเรียนปัญหาเรื่องไม่ตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง มีปัญหาครอบครัว อ่านเขียนภาษาไทยได้ต่ำกว่าระดับชั้น และในด้านหลักสูตรปัญหาที่พบคือ หลักสูตรมีรายวิชาและเนื้อหามากเกินไป การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนการสอน นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านอื่นๆ อีกมากมาย

อัมมาร สยามวาลา (2552) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย มองว่า เพื่อให้การศึกษาไทยมีการพัฒนาให้ทันต่อโลกแห่งเทคโนโลยีการศึกษาไทยควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) การศึกษาไทยต้องมุ่งสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ เป็นการศึกษาแบบองค์รวมบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา การเมือง

2) การศึกษาไทยต้องเน้นผลต่อผู้เรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับการเรียนการสอนโดยกำหนดนโยบายการศึกษาที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้ตามวิธีที่ถนัดและสนใจ เรียนอย่างสนุก เล่นให้ได้ความรู้ มีความสุขกับการเรียน ครูสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสุขกับการเรียน

3) การศึกษาไทยต้องมุ่งยกระดับงานให้เป็นแรงงานคุณภาพ (Knowledge Workers) ที่เข้มแข็งและแข่งขัน มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานในการศึกษา จัดรูปแบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการส่งเสริมรากฐานและพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน และสถาบันสังคมอื่นๆ

4) การศึกษาไทยควรมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการในการเรียนการสอน ทำให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้ และทันต่อยุคสมัยมากขึ้น

อย่างไรก็ตามจากปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาไทยดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้ระบบการศึกษาไทยเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและสามารถที่จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้

ดังนั้นในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับล่าสุด คือฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 กระทรวงศึกษาธิการได้มองถึงปัญหาของการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา จึงได้ทำแผนโดยขอความร่วมมือและการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้แทนหน่วยงานองค์กรตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ได้แผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ซึ่งมีเนื้อหาใจความดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนครูคณาจารย์บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

- (1) เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน
- (2) เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
- (3) เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา
- (4) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นพลเมืองในระบบการศึกษา

2) ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

- (1) สร้างภาพลักษณ์และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษา
- (2) เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแพทยพยาบาลและสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ
- (3) เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

(4) พัฒนาสมรรถนะกำลังแรงงานเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมและประชาคมอาเซียน

(5) สร้างความเข้มแข็งเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนกับองค์กร/หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

(6) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่องทุกระดับ

(7) ส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน

3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรม กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

(1) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศ

(2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาวิจัยกับองค์กร/หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

(3) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อให้บริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ

(4) พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้

(5) พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย

(6) ส่งเสริมสนับสนุนผลักดันให้ความรู้และจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

4) ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

- (1) ประกันโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา
- (2) ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (3) พัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

5) พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

- (1) พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- (2) พัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (3) พัฒนาระบบการวางแผนงบประมาณตรวจติดตามและประเมินผล

การศึกษาให้ได้มาตรฐาน

(4) กระจายอำนาจการบริหารจัดการให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(6) สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

สรุปแนวทางการพัฒนาการศึกษา ของรัฐบาลในยุคปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับหลาย ๆ มิติ เช่น ประการแรก การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนครูคณาจารย์บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา ประการที่สอง ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ประการที่สาม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรม ประการที่สี่ ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และประการที่ห้า พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ประการดังกล่าวล้วนแต่เป็นการส่งเสริมให้การศึกษาไทยเกิดการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เกิดขึ้น

2.3.3 นโยบายการศึกษา

นโยบาย คือ หลักการหรือกรอบความคิด แนวทาง กลวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้นๆ นโยบายเป็นสิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจของผู้บริหารในการปฏิบัติงาน และใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพิจารณา ตัดสินใจจัดทำแผน จัดทำโครงการ “นโยบาย” กับ “การบริหาร” นับว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก การบริหารจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ด้วย การกำหนดนโยบายในทางปฏิบัตินั้น อาจกำหนดได้ในทุกระดับ เช่น นโยบาย ระดับประเทศ (National) ซึ่งเป็นนโยบายส่วนรวม นโยบายระดับสาขางาน (Sector) นโยบายระดับภาค (Regional) ระดับหน่วยงาน

(Institutional หรือ Organization) และระดับสายงาน หรือหน่วยงาน นโยบายยังอยู่ใกล้เคียงกับปฏิบัติการ (Operation Unit) มากเพียงใด ก็จะมีลักษณะที่เป็นนโยบายแบบจำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อความชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แสดงลักษณะเฉพาะจนหน่วยปฏิบัติสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่า ควรดำเนินการในแนวใด และไม่ดำเนินการในลักษณะใด ทำให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง (โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์, 2554)

“นโยบายการศึกษา” หมายถึง ข้อความที่กำหนดไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานทางการศึกษาโดยครอบคลุมทั้งระบบหรือการศึกษาในภาพรวม เพื่อบรรลุตามเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาหรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งโดยลักษณะของนโยบายเองนั้น สามารถกำหนดได้ทั้งในลักษณะของนโยบายเชิงรุกและนโยบายเชิงรับ นโยบายเชิงรุกนั้นเป็นนโยบายที่เน้นหรือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือแนวทางที่กำหนดหรือทำไว้อยู่เดิมด้วยเจตนาที่จะมุ่งแก้ปัญหาวิกฤตให้บังเกิดผลในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนนโยบายเชิงรับเป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาบนปัจจัยเงื่อนไขที่วางไว้เดิม เพื่อให้บรรลุผลที่กำหนด (โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์, 2554)

นอกจากจะมีการวางแผนแนวทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการหรือความเป็นจริงในยุคปัจจุบันโดยภายใต้การวางแผนการพัฒนาจะต้องอยู่ภายในกรอบของนโยบายการศึกษาที่รัฐบาลวางไว้ โดยนโยบายการศึกษาเปรียบเสมือนแนวทางให้รัฐบาลดำเนินการโดยนโยบาย 31 นโยบายหลัก ด้านการศึกษาของ ฯพณฯ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ภายใต้การบริหารของ ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีเนื้อหา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

นโยบายที่ 1 ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดูแลลูกหลานประชาชนเหมือนลูกหลานของเรา จัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนทั้งภาคเมืองและชนบท ปันนักศึกษาไทย ให้เป็นมืออาชีพ เด็ดขาดเป็นพลเมืองโลกที่ทันสมัย

นโยบายที่ 2 ปฏิรูปการศึกษารอบใหม่ (Transparency and Accountability) การบริหารงานบุคคลที่โปร่งใส ร่วมรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาของลูกหลานไทย

นโยบายที่ 3 ปรับเลื่อนวิทยฐานะ โยกย้ายครูด้วยความเป็นธรรม ส่องแข่งขันวัดความสามารถด้วยตนเอง ไร้เส้นสายผูกมัด

นโยบายที่ 4 สอบ O-NET ป.6 ม.3 ม.6 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา วัดผลแต่ละช่วงชั้นประกันคุณภาพการศึกษานำผลไปใช้เพื่อการศึกษาต่อเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ

นโยบายที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการไทยใสสะอาด สร้างความโปร่งใสในการบริหาร กระทรวงศึกษาธิการให้ปราศจากทุจริตคอร์รัปชัน

นโยบายที่ 6 ปฏิบัติธรรม นำการศึกษา แก้ปัญหายาเสพติด ขจัดทุจริตคอร์รัปชัน

นโยบายที่ 7 แท็บเล็ตพีซี เพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียน ป.1 และ ม.2 ทุกคน เดิม ภูมิปัญญาด้วยเทคโนโลยีมีความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด

นโยบายที่ 8 เรียน ม.6 จบได้ใน 8 เดือน เรียนในเวลาและนอกเวลาเพื่อก้าวทันโลก และทันลูกหลาน

นโยบายที่ 9 กองทุนตั้งตัวได้ เงินทุนขั้นต้นสำหรับนักศึกษา พร้อมเป็นเจ้าของธุรกิจในอนาคต

นโยบายที่ 10 1 อำเภอ 1 ทูท ทูทการศึกษาสานฝันให้เด็กเก่งทุกอำเภอเรียนต่อต่างประเทศ

นโยบายที่ 11 สื่อสารภาษาอังกฤษได้ พร้อมเข้าสู่ประชาคม ASEAN 80% ของนักเรียนทั้งประเทศพูดภาษาอังกฤษได้ พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

นโยบายที่ 12 เรียนดีอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่อนุบาลจนจบ ม.6 ฟรีค่าเล่าเรียน ค่าเครื่องแบบ ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าหนังสือและค่ากิจกรรม

นโยบายที่ 13 สร้างผู้นำอาเซียน ASEAN Leaders Scholarship เพิ่มทุนการศึกษาแก่นักศึกษาอาเซียน เพื่อเตรียมพร้อมเป็นผู้นำในภูมิภาค

นโยบายที่ 14 ทุนการศึกษาเพื่ออนาคต (กรอ.) Income Contingency Loan โอกาสเข้าถึงแหล่งทุน เรียนก่อน ผ่อนทีหลัง ส่งคืนเมื่อมีรายได้

นโยบายที่ 15 ครูมืออาชีพ ฝันอยากเป็นครูได้เป็นครู จบแล้วมีงานทำ มั่นคงในชีวิต ร่วมสร้างลูกหลานไทยให้เฉลียวฉลาด

นโยบายที่ 16 ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน Fix-it Center ศูนย์บริการซ่อมสร้าง 20,000 แห่งทั่วประเทศ ฝึกฝนช่างฝีมือ ให้บริการประชาชน

นโยบายที่ 17 การศึกษาดับไฟใต้ จัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนและผู้นำในพื้นที่

นโยบายที่ 18 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน OTOP Mini MBA ฝึกอาชีพเพิ่มพูนทักษะคิดเป็นผลิตเป็นส่งออกต่างประเทศเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

นโยบายที่ 19 กระทรวงศึกษาไทยปลอดภัยไว้บุหรีห้ามสูบบุหรีในสถานศึกษาผู้บริหารอาสาเป็นแบบอย่าง

นโยบายที่ 20 ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติสร้างการศึกษาให้แข็งแกร่งเพื่อแข่งขันในประชาคม ASEAN

นโยบายที่ 21 อัจฉริยะสร้างได้ส่งเสริมให้เด็กเก่งเด็กฉลาดพร้อมเป็นผู้นำประเทศในทุกสาขา

นโยบายที่ 22 อินเทอร์เน็ตตำบลและหมู่บ้านค้นหาความถนัดตนเองเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา

นโยบายที่ 23 คู่มือสร้างเสริมอัจฉริยะคู่มือแลกหนังสือให้โอกาสเยาวชนเลือกหนังสือตามความพอใจ

นโยบายที่ 24 โรงเรียนในโรงงานเรียนรู้จริงในสถานประกอบการระหว่างเรียนมีรายได้ จบแล้วได้งานทำ

นโยบายที่ 25 อาชีวะไทยก้าวไกลใช้เทคโนโลยีสุภาพบุรุษอาชีวะมีวินัยเคารพกติกา รักษาคุณธรรม

นโยบายที่ 26 สร้างพลังครูแก้ปัญหาหนี้สินลดรายจ่ายเพิ่มรายได้สร้างโอกาส

นโยบายที่ 27 หลักสูตรคิดเป็นทำเป็นลดหลักสูตรท่องจำรู้ด้วยความเข้าใจใช้ปัญญา จินตนาการอย่างไม่มีสิ้นสุด

นโยบายที่ 28 โรงเรียนร่วมพัฒนารวมพลังครูนักเรียนเพื่อความแข็งแกร่งทางวิชาการ พร้อมสื่อการสอนสมัยใหม่ยานพาหนะรับส่ง

นโยบายที่ 29 ศูนย์อบรมอาชีวศึกษาพัฒนาอาชีพให้นักเรียนนักศึกษาประชาชนเรียนรู้ ประสบการณ์ก่อนไปประกอบอาชีพ

นโยบายที่ 30 ตั้งสถาบันอาชีวศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในการเรียนสายอาชีพปริญญาตรีสายปฏิบัติการเต็มเต็มความรู้คู่ความเชี่ยวชาญในอาชีพ

นโยบายที่ 31 เทียบโอนประสบการณ์สายอาชีพจบปวช. ได้ใน 8 เดือนหลักสูตรเทียบ โอนเรียนเข้มข้นสั้นเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์สายอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

อย่างไรก็ดีนโยบายการศึกษาของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ยิ่งลักษณ์ ที่กล่าวมาทั้งหมด 31 นโยบายล้วนแต่เป็นนโยบายที่มีความคิดที่สร้างสรรค์ มองการศึกษาที่กว้างไกลและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีมากขึ้น โดยหากนโยบายทุกประการสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง น่าจะเป็นผลดีที่จะทำให้ระบบการศึกษาไทยเกิดความเจริญก้าวหน้าและทันสมัย

2.4 อาเซียนกับประชาคมอาเซียน

“อาเซียน” คือ คำที่มาจากตัวย่อ ASEAN ในชื่อภาษาอังกฤษของประชาคมอาเซียน “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” คือ The Association of Southeast Asian Nations สมาคมดังกล่าวถือกำเนิดจากการประกาศ “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 เพื่อให้เป็นสมาคมความร่วมมือในระดับภูมิภาคของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2554: 15)

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของอาเซียน

“อาเซียน” เกิดจากความต้องการของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ร่วมมือกันก่อตั้งองค์กรที่จะช่วย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้นมาจาก

ความความพยายามที่ผ่านมาล้มเหลว อาทิเช่น การก่อตั้ง องค์การ “อาสา”(Associatia of Suntheart Asia: ASA) ที่ประกอบไปด้วยสหพันธรัฐมาเลเซีย ฟิlippินส์และไทย และองค์การ “มาฟิลินโด”(Maphilindo) อันประกอบไปด้วยสหพันธรัฐมาเลเซีย ฟิlippินส์และอินโดนีเซีย แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ความคิดการที่จะร่วมมือลักษณะเช่นนั้นกลับมา และเป็นความคิดที่เห็นพ้องต้องกันทั้ง 5 ประเทศ คือ มีความปรารถนาในการสร้างสันติภาพ สร้างความมั่นคงให้มีเสถียรภาพอันมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อช่วยคำจูนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พยายามฟื้นฟูอุปสรรคและปรับปรุงสิ่งต่างๆ ร่วมกัน จากพื้นฐานความต่างในแต่ละประเทศให้ก้าวไปสู่การพัฒนา เพราะในกลุ่มของประเทศทั้งห้านี้มีความใกล้เคียงในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นประเทศกำลังพัฒนา เป็นกลุ่มประเทศที่ขณะนั้นต้องการเงินทุนและวิธีการที่ทันสมัยสำหรับพัฒนาประเทศ ทำให้ความคิดในการตั้งเป็นสมาคมเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เรียกว่า “อาเซียน” โดยหวังว่าจะสามารถช่วยสร้างความเป็นประชาคมแห่งสันติภาพ ความร่วมมือของการตั้งสมาคมอาเซียนในครั้งนี้ นับว่าเป็นการสร้างประวัติศาสตร์แห่งภูมิภาค สะท้อนให้เห็นความปรารถนาดีจากการร่วมมือกันของประเทศทั้งห้า โดยไม่มีสิ่งใดเกี่ยวข้องประเทศมหาอำนาจตะวันตก วัตถุประสงค์การก่อตั้ง ได้แก่ (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

- 1) เพื่อเร่งให้เกิดความเติบโตความก้าวหน้าทางสังคม และพัฒนาด้านวัฒนธรรม ด้านจิตใจ ตลอดจนเพื่อช่วยเหลือกันและกันระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน
- 2) เพื่อร่วมส่งเสริมให้เกิดสันติภาพ เกิดความมั่นคงในภูมิภาคโดยมีหลักยึดคือกฎบัตรสหประชาชาติ
- 3) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือต่อกันในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านวิทยาการ และด้านการบริหาร เป็นต้น
- 4) เพื่อช่วยเหลือกันในรูปแบบของการฝึก การวิจัยในแขนงของการศึกษา การอาชีพ การวิทยาการและการบริหาร เป็นต้น
- 5) เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การส่งเสริมซึ่งกันและกันในการเกษตร ด้านอุตสาหกรรมการค้า ร่วมมือกันปรับปรุงด้านการขนส่ง การคมนาคม โดยเฉพาะการยกระดับมาตรฐานในการครองชีพให้ดีขึ้น
- 6) เพื่อส่งเสริมข้อมูลด้านการศึกษา
- 7) เพื่อคงไว้ซึ่งความร่วมมือ โดยใช้เป็นเวทีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกันในภูมิภาค

จุดกำเนิดหรือจุดเริ่มต้นของอาเซียน อาจกล่าวได้ว่าเป็นเริ่มในการตั้งสมาคมเป็นครั้งที่สองหลังจากครั้งแรกไม่ประสบความสำเร็จ ครั้งนั้นมีเพียง 3 ประเทศ คือไทย มาเลเซียและฟิลิปปินส์ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 จนกระทั่งอีก 6 ปีต่อมา ก็มีการร่วมมือรวมพลังกันอีกครั้งโดยมีการลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” ครั้งนี้เป็นการรวมพลังจัดตั้งเป็นอาเซียน ซึ่งประเทศหลัก 3 ประเทศได้แก่ ไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์เป็นแกนและเพิ่มขึ้นมาอีก 2

ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย จึงกลายเป็น 5 ประเทศ จากผู้นำที่เป็นตัวแทนของประเทศต่างๆ ดังนี้ (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

1) นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

2) ตุนอับดุล ราซัค บิน สุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ สหพันธรัฐมาเลเซีย

3) นายนาซิโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

4) นายเอส ราซาร์ตันัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

5) พันเอก (พิเศษ) ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศราชอาณาจักรไทย

ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) หรือปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ได้ถือกำเนิดขึ้นมา โดยการลงนามในเอกสารเพื่อก่อตั้ง “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Association of South East Asian Nations: ASEAN) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ณ วังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร ภายหลังจากที่มีการหารือกันถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสมาคมอาเซียน พร้อมกับได้มีการร่างปฏิญญากรุงเทพฯ ที่แหลมแท่น จังหวัดชลบุรี ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญของปฏิญญากรุงเทพฯ เพื่อก่อตั้งเป็นสมาคมอาเซียนได้ระบุวัตถุประสงค์หลักส่งเสริมความเป็นสมาคมอาเซียนเอาไว้ 7 ประการ ดังนี้ (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

1) ส่งเสริมความร่วมมือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และทางวัฒนธรรม

2) ส่งเสริมสันติภาพ สร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาค

3) ส่งเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ มุ่งพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาคนั้นๆ ให้คงอยู่

4) ส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มประเทศอาเซียน มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

5) ส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ให้มีการฝึกงาน อบรม วิจัยแบบที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน

6) ส่งเสริมด้านการค้า เพิ่มผลผลิตการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ ขยายขอบเขตอุตสาหกรรมการค้า ปรับปรุงเส้นทางการขนส่งให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกขึ้น

7) ส่งเสริมสร้างความร่วมมืออันดีกับประเทศภายนอกแก่องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศให้มีความพร้อม และมีทิศทางที่สอดคล้องกันและกัน

วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน โดยนับเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 ในช่วง พ.ศ. 2530 เป็นช่วงที่กลุ่มประเทศอาเซียนมีประสบการณ์ใน

ด้านต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้นจึงมีข้อเสนอให้เกิดเป็นการประชุมเศรษฐกิจเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จุดประสงค์ของการประชุมก็เพื่อเป็นการถ่วงดุลอิทธิพลของประเทศนอกอาเซียน ซึ่งก็คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ ในปี พ.ศ. 2533 แต่ข้อเสนอั้นไม่ผ่านความเห็นชอบ และถูกยกเลิกไป แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ความพยายามในการร่วมกับอาเซียนก็ประสบความสำเร็จในการเปิดเขตเสรีด้านการค้าอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการค้าและมีความเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ประเทศเวียดนาม ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน นับเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ประเทศลาวและประเทศพม่าได้มาเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนพร้อมกัน นับเป็นสมาชิกลำดับที่ 8 และลำดับที่ 9 เรียงต่อกัน (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 ประเทศกัมพูชา ก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน นับเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

เมื่ออาเซียนรวมกันเป็นกลุ่มได้ทั้ง 10 ประเทศ ทำให้เกิดเป็นพลังมีบทบาท มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จากความร่วมมือเป็นกลุ่ม เกิดเป็นผลดีด้านการต่อรองบนเวทีระหว่างประเทศได้มากยิ่งขึ้นอีกทั้งเป็นการสร้างความก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคงขึ้น (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

การที่อาเซียนผนึกกำลังก็จะเกิดเป็นนโยบายร่วมกัน ซึ่งจะเป็นผลจากการประชุมหารือกันระหว่างผู้นำรัฐสมาชิกอาเซียน โดยเรียกทางการ “ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน” (ASEAN SUMMIT) ร่วมกันในการกำหนดจะได้ออกความคิดเห็นประกาศทิศทางและเป้าหมาย ตลอดจนวางแผนงานของอาเซียนในอนาคตร่วมกัน โดยจะปรากฏเป็นเอกสารในลักษณะต่างๆ เช่น แผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement) อนุสัญญา (Convention) ส่วนการประชุมเพื่อพิจารณานโยบายในภาพรวม และนโยบายเฉพาะด้าน (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

การรวมกันเป็นอาเซียนทำให้สถานการณ์ต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้น หรือภาวะตึงเครียดในแต่ละประเทศผ่อนคลายลง ต่างฝ่ายหันหน้าเข้าหากันและเกิดความร่วมมือกันในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียน โดยอยู่ภายในกรอบที่กำหนดไว้ อาเซียนได้มีการผลักดันการจัดทำเอกสารแนวทางในการปฏิบัติของระดับภูมิภาคในทะเลจีนใต้ เป็นความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับจีน หมายถึง การช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงช่วยสร้างความมั่นใจ ความไว้วางใจกับประเทศนอกภูมิภาค นอกจากนี้ อาเซียนยังคงให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ในคาบสมุทรเกาหลี เกิดเป็นการประชุมด้วยความร่วมมือระดับภูมิภาค เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 เพื่อให้มีการพบปะสัมผัสบรรยากาศและร่วมกันแก้ไขปัญหาให้เป็นในทางทิศทางที่ดี โดยเฉพาะความร่วมมือกันแก้ไขด้านสังคม ซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญมากเพราะสังคมประเทศอาเซียนมีความหลากหลายและละเอียดอ่อน มีการกำหนดเป็นแผนงานความร่วมมือเพื่อการ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นขีดความสามารถ การปรับตัวให้เข้ากับวิทยาการหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยจะเป็นความร่วมมือในหลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือแบบทวิภาคี ความร่วมมือในกรอบของเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดทำเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยและสถาบันรวมถึงเทคโนโลยีด้านการศึกษาทางไกลอื่นๆ

อาเซียนจัดให้มีการจัดประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) เกิดขึ้นครั้งแรกที่เกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ในปี พ.ศ. 2519 และสรุปให้มีการจัดประชุมในลักษณะเช่นนี้ทุกๆ 5 ปี แต่ภายหลังจากการประชุมเมื่อปี พ.ศ. 2535 ประเทศสิงคโปร์ได้มีการนำเสนอให้ย่นระยะเวลาให้เร็วขึ้นเป็นทุกๆ 3 ปี และเมื่อการประชุมเมื่อ พ.ศ. 2544 เสร็จสิ้นลง ผู้นำสมาชิกในกลุ่มประเทศอาเซียนได้เสนอให้จัดการประชุมขึ้นทุกปี เพื่อให้การแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทันทั่วถึง และการรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมแต่ละครั้งของแต่ละประเทศ ใช้วิธีเรียงตัวอักษรของชื่อประเทศสมาชิก ยกเว้นพม่าซึ่งถูกยกเลิกการเป็นเจ้าภาพเนื่องจากมีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2549 (ว.อำพรณ, 2555: 26-32)

2.4.2 การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

ปณิญากรุงเทพฯ มีเป้าหมายสูงสุด เพื่อความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน และให้ถือเป็นข้อกำหนดที่เป็นพันธกรณีของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตลอดไป ไม่ว่าจะเป็นเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอดีตแล้วก็ตาม ซึ่งอาเซียนสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถแก้ไขและบรรเทาปัญหาในด้านต่างๆ โดยรวมได้อย่างดี โดยการรวมกลุ่มของ 10 ประเทศอาเซียน ทำให้เกิดพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงขึ้นคือ เกิดเป็นการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 โดยได้มีการลงนามในประกาศร่วมแผนงานการจัดตั้งประชาคมต่างๆ คือ แผนงานแรกแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint AEC Blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน 10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวบนพื้นฐานของความเท่าเทียมการไม่เลือกปฏิบัติและการได้รับประโยชน์ร่วมกันอันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 ในท้ายที่สุดแผนงานที่สองคือแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint: APSC Blueprint) และแผนงานสุดท้ายแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint: ASCCB Blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหินเมื่อ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554)

2.4.2.1 การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) จุดเริ่มต้นมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหินโดยเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มของสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian

Nations: ASEAN) หรืออาเซียนเดิมที่ร่วมมือกันใน 10 ประเทศโดยจะช่วยเหลือกันทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การบริหารและวิทยาศาสตร์มีเป้าหมายที่จะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยวิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียนคือการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงมีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลางโดยเมื่อปี พ.ศ. 2551 ได้มีการจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Roadmap) ในทั้งสามเสาหลักทั้งนี้เป้าหมายหลักของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนคือการสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่งสามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมืองความมั่นคงเศรษฐกิจและภัยคุกคามรูปแบบใหม่โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้นและประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (งานนโยบายกรมอาเซียน, 2555) แผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Roadmap) สามเสาหลักประกอบด้วยดังนี้

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้ง โดยสันติวิธี โดยมีแผนงานดังนี้

(1) มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกันโดยยึดมั่นหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายในและการส่งเสริมค่านิยมของประชาคมควบคู่กันไป

(2) มีความเป็นเอกภาพความสงบสุขและความแข็งแกร่งพร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติเพื่อส่งเสริมให้อาเซียนพึ่งพาอาศัยกลไกของตนมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาคและ

(3) มีพลวัตและมีปฏิสัมพันธ์กับนอกภูมิภาคอาเซียน

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกันและมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรีโดยมีแผนงานดังนี้

(1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันสำหรับประชากร 600 ล้านคน ในอาเซียนโดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการการลงทุนและบุคลากรวิชาชีพต่างๆ อย่างสะดวกมากขึ้นและการไหลเวียนอย่างเสรียิ่งขึ้นสำหรับเงินทุน

(2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

(3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยการพัฒนา SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการริเริ่มเพื่อ

การรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

(4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกโดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าที่ร่วมกันอย่างชัดเจนรวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปันประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินการใน 6 สาขาได้แก่ 1) การพัฒนามนุษย์ 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน

(1) การลดช่องว่างทางการพัฒนา

การรวมตัวประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จึงถือเป็นก้าวความสำเร็จอีกก้าวหนึ่งของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการสร้างประชาคมอาเซียน เริ่มแรกอาเซียนให้ความสำคัญกับการเร่งรัดการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานสู่ประชาคมอาเซียนในทั้งสามเสา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะการเร่งรัดการรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตภายในภูมิภาคเป็นหลักและลดการพึ่งพาเศรษฐกิจโลกที่ผันผวนในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้มีความเสมอภาคกันระหว่างสมาชิกมากขึ้นทั้งนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 21 ผู้นำอาเซียนได้ตกลงที่จะกำหนดวันที่อาเซียนจะเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558

2.5 ความร่วมมือในด้านการศึกษายภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน ซึ่งตั้งแต่ที่เริ่มมีการจัดตั้งอาเซียน ได้มีการจัดประชุม ด้านการศึกษาครั้งแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 ชื่อว่า ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities จากนั้นก็มีการผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษา การศึกษาของอาเซียนมีลักษณะเป็นทางการกับมีผลในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติมากขึ้น มีการประชุมของผู้นำในระดับรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนด้านการศึกษารั้งแรกเรียกว่า “Meeting of ASEAN Ministers of Education” ซึ่งจัดในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2520 (ว.อำพรพรณ, 2555: 57-70)

โดยการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASED (ASEAN Education Ministers Meeting) ครั้งที่ 1 และการประชุม SEAMEC (Southeast Asian Ministers of Education Organization) ครั้งที่ 41 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประชุมได้รับทราบว่าการประชุม ASED ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ให้เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียนโดยจัดคู่ขนานกับการประชุม SEAMEC ตามข้อเสนอของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนการประชุมครั้งนี้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนได้เน้นย้ำในประเด็นความร่วมมือด้านการศึกษาดังนี้

2.5.1 การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีความหลากหลายเชื้อชาติทั้งนี้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและนักวิชาการมีการดำเนินการอยู่แล้วจำนวนมากที่ประชุมจึงได้เสนอให้เน้นการสร้างมิตรภาพและความเข้าใจโดยได้เสนอแนวทางใน 3 ประเด็นคือ

- 1) การส่งเสริมสื่อการศึกษาในด้านอาเซียนศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับสถานศึกษาต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
- 2) การจัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนและครูในอาเซียนผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาและการแลกเปลี่ยน
- 3) การริเริ่มและสนับสนุนให้นักวิจัยและนักวิชาการของอาเซียนได้ร่วมกันศึกษา/แก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อชุมชนอาเซียนโดยที่ประชุมมอบให้ ISEAS (Institute of Southeast Asian Studies) ของสิงคโปร์ช่วยในการจัดทำงานวิจัยร่วมกันพร้อมทั้งเป็นผู้จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวก่อนนำเสนอต่อที่ประชุม ASED ต่อไป

2.5.2 คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันในการส่งเสริมความร่วมมือ 3 ด้านคือ

- 1) การศึกษาด้านภาษา (Language Education) โดยที่ประชุมได้รับทราบถึงความท้าทายในด้านการสอนโดยเฉพาะการสอนภาษาแม่ภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษและตระหนักถึงความจำเป็นในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนด้านภาษา
- 2) การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา (Vocational/Technical Education) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ประชุมจึงเห็นชอบที่จะให้มีการศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (School Leadership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนจึงควรเน้นเรื่องการคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนโดยรัฐมนตรีศึกษาของสิงคโปร์ได้เสนอให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คนเข้าร่วมหลักสูตร International Leaders in Education Programmed (ILEP) ณ สถาบันฝึกอบรมครู (National Institute of Education) ของสิงคโปร์ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASED (ASEAN Education Ministers Meeting) ครั้งที่ 2 และการประชุม SEAMEC (Southeast Asian Ministers of Education Organization) ครั้งที่ 42 ที่ประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เน้นย้ำในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งและมีความยืดหยุ่นและเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนอาเซียนโดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1) กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ที่มีการเสนอให้เพิ่มขอบทด้านการศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนในทุกภาคส่วนโดยการสร้างความตระหนักในเรื่องอัตลักษณ์ของอาเซียนการส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนอาเซียนและการเพิ่มพูนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะสำหรับเยาวชนทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมถึงการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ควรได้รับการหยิบยกขึ้นหารือด้วย

2) การแลกเปลี่ยนนักเรียนพบว่าโครงการ ASEAN Student Exchange Programmed (ASEP) เป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จอย่างมากนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2548 ในการเสริมสร้างเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็งและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกันที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการสานต่อโครงการโดยในปี พ.ศ. 2551 ประเทศมาเลเซียรับเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมตามด้วยสิงคโปร์ไทยฟิลิปปินส์อินโดนีเซียและบรูไนดารุสซาลามที่จะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพดำเนินงานโครงการ ASEP ตามลำดับ

3) การสร้างเครือข่ายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของอาเซียนเพื่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

4) ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอโดยกำหนดสาขาความร่วมมือในสามด้านคือการเสริมสร้างสำนึกในความเป็นอาเซียนในกลุ่มนักเรียนของอาเซียนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนในสาขาการศึกษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ AUN (ASEAN University Network) รวมถึงการร่วมมือกันระหว่างศูนย์ต่างๆ ของซีมีโอและอาเซียน

5) การขยายกรอบความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียนการให้ความสำคัญกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียนโดยเฉพาะในกรอบของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asian Summit: EAS) ซึ่งเป็นการประชุมร่วมระหว่างอาเซียน 10 ประเทศกับประเทศคู่เจรจา 6 ประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลียและ

นิวซีแลนด์ ที่เห็นชอบให้การศึกษาเป็นหนึ่งในสาขาความร่วมมือที่สำคัญโดยได้เสนอความเป็นไปได้ที่จะมีความร่วมมือในด้านการฝึกอบรมครูการเรียนการสอนด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเทคนิคและอาชีวศึกษาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASED (ASEAN Education Ministers Meeting) ครั้งที่ 3 และการประชุม SEAMEC (Southeast Asian Ministers of Education Organization) ครั้งที่ 43 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2551 ที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักสามด้านของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมือง และความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจและประชาคมสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งได้เน้นย้ำบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักเรื่องความเป็นอาเซียนการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียนและการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในอาเซียนประเด็นสำคัญมีดังนี้

1) กฎบัตรอาเซียนที่ประชุมรับทราบการลงนามในกฎบัตรอาเซียนของผู้นำรัฐบาลอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อเดือนพฤศจิกายนพ.ศ. 2550 โดยได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในกฎบัตรอาเซียน (บทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10) ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษารับรู้ตลอดชีพและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน” (Development Human Resources Through Closer Cooperation in Education and Life-Long Learning and in Science and Technology, for the Empowerment of the Peoples of ASEAN and for the Strengthening of the ASEAN Community) ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญ ในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษา ในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียน และอัตลักษณ์ของอาเซียนรวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน

2) โครงการ Harnessing Cooperation in the EAS for Regional Competitiveness and Community Building ซึ่งเป็นโครงการศึกษาวิจัยภายใต้ความร่วมมือ East Asia Summit (EAS) ที่มุ่งใน 4 ด้าน คือการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอน การฝึกอบรมภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และการฝึกอบรมด้านเทคนิคในอาชีวศึกษา ที่ประชุมได้เห็นชอบให้กิจกรรมต่างๆ ในอนาคตภายใต้กรอบ EAS ดำเนินการผ่านศูนย์ภูมิภาคต่างๆ ขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(Southeast Asian Ministers of Education Organization : SEAMEO) โดยให้สำนักเลขาธิการ SEAMEO ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

3) การรื้อฟื้นโครงการ ASEP (ASEAN Student Exchange Programmed) ที่เป็นการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมในปี พ.ศ. 2553

4) การรวบรวมข้อมูลทุน โครงการทุนการศึกษาอาเซียนต่างๆ โดยสำนักเลขาธิการอาเซียน จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลโครงการทุนการศึกษาในอาเซียนที่มีอยู่ สำหรับใช้พิจารณาการดำเนินงานโครงการจัดสรรทุนการศึกษา และป้องกันมิให้การจัดสรรทุนเกิดความซ้ำซ้อน

5) การจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน โดยกำหนดให้ดำเนินการจัดทำให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2552 เพื่อเสนอให้ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการศึกษาคั้งที่ 4 พิจารณา

6) บทบาทของ AUN (ASEAN University Network) และการประสานความร่วมมือระหว่าง AUN กับศูนย์ภูมิภาคต่างๆ ของซีมีโอโดยที่ประชุมเห็นชอบให้ผู้แทนของ AUN เข้าร่วมในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งต่อไป เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา และแผนการดำเนินงานในอนาคต พร้อมทั้งเสนอให้มีการปรับ AUN Charter เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับการแนวทางการพัฒนาภูมิภาคและการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง AUN กับ SEAMEORIHED (SEAMEO Regional Centre for Higher Education and Development: RIHED) และสำนักเลขาธิการ SEAMEO กับสำนักเลขาธิการอาเซียน

7) ความร่วมมือด้านการศึกษาในอนาคต ควรจะเน้นการศึกษาเพื่อปวงชนโดยกำหนดเป้าหมายไว้ในปี พ.ศ. 2558 ที่ประชุมได้มอบให้สำนักเลขาธิการ SEAMEO และสำนักเลขาธิการอาเซียนร่วมกันจัดการประชุมปฏิบัติการในหัวข้อ “Reaching the Unreached” เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASED (ASEAN Education Ministers Meeting) ครั้งที่ 4 และการประชุม SEAMEC (Southeast Asian Ministers of Education Organization) ครั้งที่ 44 ที่จังหวัดภูเก็ตเมื่อวันที่ 5-8 เมษายน พ.ศ. 2552 ที่ประชุมรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการอาเซียน ในเรื่องของกฎบัตรอาเซียนที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 และผลการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ชะอำ-หัวหิน พร้อมทั้งกิจกรรมความร่วมมือภายใต้กรอบซีมีโอและ AUN (ASEAN University Network) นอกจากนี้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาขอแก้ไขกฎบัตร AUN เพื่อให้บทบาทการดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันรวมถึงให้สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนที่ระบุว่า AUN เป็นองค์ประกอบหนึ่งในองค์การระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectorial Ministerial Bodies) ในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

(ASEAN Socio-Cultural Community) โดยที่ประชุมไม่ขัดข้องในการขอแก้ไขกฎบัตร AUN และเห็นชอบที่จะลงนามร่วมกันในกฎบัตรดังกล่าวในการประชุมครั้งต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

จึงเห็นได้ว่าทุกครั้งที่มีการประชุมอาเซียนเกี่ยวกับการศึกษาได้มีการผลักดันให้การศึกษามีความสำคัญในการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน การศึกษากำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก ให้เกิดการเชื่อมโยงของส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นหุ้นส่วนกันด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชาติได้และสามารถอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนอย่างกลมกลืน มีการพัฒนาและรวมตัวกันได้อย่างลงตัว อีกทั้งมีความเอื้ออาทร และตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมประจำชาติ ที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค การจัดการศึกษาในอาเซียนให้เป็นรากฐาน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสร้าง ความเข้มแข็ง ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียน และเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ ธุรกิจการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอาเซียน กลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ และเป็นธุรกิจแบบไร้พรมแดน เป็นการตอบสนองการเปิดเสรีการศึกษาในกรอบอาเซียน จึงได้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษา สร้างความร่วมมือให้กับประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นสากล แบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกัน (ว.อำพรณ, 2555: 57-70)

ความสำคัญของการศึกษาในประชาคมอาเซียน เพราะการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทุกด้าน การศึกษาคือส่วนที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การศึกษาคือแรงขับเคลื่อนกระแสของการแข่งขันที่เกิดขึ้นในโลก เกิดความร่วมมือในหลายด้านและการศึกษาเกี่ยวพันกับเศรษฐกิจ เช่น ครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างขัดสน ย่อมส่งผลกระทบต่อเยาวชนอาจได้รับการศึกษาไม่เต็มที่ เมื่อโตขึ้นคุณภาพชีวิตก็ตกต่ำจากครอบครัวและชุมชนลูกหลานสู่จังหวัด หากไม่ได้รับการช่วยเหลือแก้ไขก็จะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไม่มั่นคง ทำให้ประเทศไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณการศึกษา เกิดความเสียหายต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ การส่งเสริมการศึกษาที่ดี ต้องสอนให้ผู้ที่ได้รับการศึกษานั้นๆ เกิด “ทักษะ” สามารถคิดเองได้เอง จึงจะสามารถก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน การสอนให้เกิดทักษะความรู้ความคิดได้ อย่างไร ประเทศไทยจะขับเคลื่อนพร้อมกับให้ความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ลักษณะใดแผนงานการจัดตั้งประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015) ได้วางแผนงานเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการศึกษาดังนี้ (ว.อำพรณ, 2555: 57-70)

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์: เน้นการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระการพัฒนาของอาเซียน การสร้างสังคมความรู้ โดยส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มเยาวชน ผ่านทางการศึกษาและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างอัตลักษณ์อาเซียนบนพื้นฐานของมิตรภาพและความร่วมมือซึ่งกันและกัน (ว.อำพรณ, 2555: 57-70) โดยมีมาตรการ

1) ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานภายในปี พ.ศ. 2558 โดยจัดการไม่รู้หนังสือ และให้หลักประกันทางการศึกษาภาคบังคับอย่างเท่าเทียมกันทุกเพศ

โดยเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมกันทุกเพศ โดยเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางสังคม เชื้อชาติและชาติพันธุ์ หรือความพิการ โดยมีเป้าหมายที่จะบรรลุร้อยละเจ็ดสิบภายในปี พ.ศ. 2554

2) ปรับปรุงคุณภาพและความเหมาะสมของการศึกษารวมทั้งการฝึกอบรมทางด้านเทคนิค วิชาชีพและทักษะ ในการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ รวมทั้งการฝึกอบรมครูผู้สอนและจัดโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาระดับสูงภายในปี พ.ศ. 2552 โดยเฉพาะในประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม-ซี แอล เอ็ม วี

3) ทบทวนเป็นระยะในเรื่องโครงการให้ทุนของอาเซียน เพื่อให้ทุนการศึกษามีลักษณะสมเหตุสมผล และมีความสอดคล้องกัน เพื่อผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

4) ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มที่ถูกกละเลย โดยการเปิดกว้างการศึกษาทางไกลและการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต

5) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางด้านการศึกษาในทุกระดับ ระหว่างสถาบันการศึกษา และสานต่อการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียน เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาชั้นสูงในอาเซียน โดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) และเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN)

6) ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม สำหรับสตรีและเด็กผู้หญิง และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี ในเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศในหลักสูตรการศึกษา

7) เสริมสร้างการประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศ และองค์การในระดับภูมิภาคทางด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษาในภูมิภาค

8) บรรลุเรื่องค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมในหลักสูตร รวมทั้งพัฒนาสื่อการสอนในเรื่องดังกล่าว โดยเริ่มในปี พ.ศ. 2551

9) จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาทั้งในระดับประถม มัธยมและการศึกษาขั้นสูง

10) สานต่อโครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนอาเซียนและโครงการใกล้เคียง ที่มีเป้าหมายเดียวกัน และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าโครงการเยาวชนอาเซียนเพื่อส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

11) สนับสนุนการเรียนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา

12) จัดการแข่งขันกีฬาอาเซียนระดับมหาวิทยาลัย เยาวชนอาสาสมัครอาเซียนเพื่อสันติภาพ เกมส์คอมพิวเตอร์อาเซียน การแข่งโอลิมปิก วิทยาศาสตร์อาเซียน เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และความเข้าใจในหมู่เยาวชนของภูมิภาค

13) สานต่อการดำเนินโครงการรางวัลเยาวชน อาทิ รางวัลวันเยาวชนอาเซียน และโครงการสืบทอดเครื่องเยาวชนที่ประสบความสำเร็จ (เทโยอาเซียน) เพื่อเป็นการแสดงการยอมรับบุคคลและองค์กรเยาวชนที่มีบทบาทช่วยส่งเสริมความคิดเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของเยาวชนทั่วภูมิภาค

14) ดำเนินการจัดตั้งกองทุนสำหรับเยาวชนอาเซียนเพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของเยาวชนในอาเซียน

15) จัดตั้งเวทีเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในเรื่องยุทธศาสตร์และกลไกการพัฒนาเด็กเยาวชนในอาเซียน

16) แลกเปลี่ยนนักแสดงทางวัฒนธรรมและนักวิชาการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านระบบการศึกษาเพื่อให้เข้าถึงมากขึ้นและความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน

17) ส่งเสริมให้มีทางเลือกในการศึกษาระดับสูงในประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านโครงการหนึ่งหลักสูตรในต่างประเทศหรือหนึ่งปีในต่างประเทศ

18) สนับสนุนให้ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยตรง และสามารถเข้าร่วมกับชุมชนนานาชาติ

19) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

20) ดำเนินการจัดตั้งตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนอาเซียนเพื่อประเมินผลที่ได้รับและประสิทธิภาพของโครงการเยาวชนต่างๆ ในภูมิภาคเพื่อช่วยประเทศสมาชิกในการวางแผนกิจกรรมเยาวชนใหม่

21) ส่งเสริมการพัฒนาเรื่องการดูแลเด็กเล็กโดยการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ประสิทธิภาพและการเสริมสร้างขีดความสามารถ

ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน เกิดจากการผลักดันต่างๆ อย่างเป็นทางการ ส่งผลในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติมากยิ่งขึ้นด้วยการยกระดับความร่วมมือ ขึ้นไปสู่ผู้นำระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านการศึกษาระดับภูมิภาคอาเซียนว่า “Meeting of ASEAN Ministers of Education” ซึ่งจัดครั้งแรกเดือนธันวาคม พ.ศ. 2520 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น สกอ. ได้กำหนดให้เปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษา และการบูรณาการในการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำแผนกรอบอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 โดยมีการจัดหลักสูตรเสริมในทุกคณะภาควิชา นอกจากนี้ ยังจัดให้นักศึกษามีความตระหนักความเป็นอาเซียน ทั้งวิชาทั่วไปหรือรายวิชาที่เปรียบเทียบมิติต่างๆ ในอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศ

อาเซียน โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านภาษา อันดับแรกคือภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นภาษาหลักของอาเซียนและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน (ว.อำพรณ, 2555: 57-70)

กฎบัตรอาเซียนได้มีการบรรจุเรื่องการศึกษาเอาไว้ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา ด้านการเรียนรู้ตลอดชีพ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างพลังประชาชนและสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน” ในที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันเรื่องการให้ความร่วมมือด้านการศึกษา การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิก การศึกษาเป็นมิติอันสำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน ตลอดจนมีการย้ำอย่างชัดเจนถึงบทบาทการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักของความเป็นอาเซียน และอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมถึงถึงการส่งเสริมให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมอันหลากหลายของประเทศสมาชิก หลังจากกฎบัตรอาเซียนได้รับการลงสัตยาบันครบทั้ง 10 ประเทศ และนำสัตยาบันที่ให้ไว้ขึ้นไปยังสำนักเลขาธิการอาเซียน ทำให้มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 และในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 6 ประเทศบรูไนดารุสซาลามได้มีการสรุปผลด้านการศึกษาและลงมติความเห็นชอบให้ออกแผนยุทธศาสตร์ และเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ส่งผลดีในด้านการศึกษาถึง 9 ประการ ที่แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์อันดีในด้านการเตรียมตัวให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ดังนี้ (ว.อำพรณ, 2555: 57-70)

- 1) สร้างความตระหนักแก่ประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- 2) ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการพัฒนาภาษาร่วมกัน โดยการนำภาษาอังกฤษมาใช้เป็นภาษากลางติดต่อกัน
- 3) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนครูกับนักเรียน ในระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ
- 4) ส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับประชาชนในประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน
- 5) ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านการศึกษาให้แก่ประชากรในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือกันในการพัฒนาศักยภาพของประชาคมอาเซียน เพื่อให้แข่งขันกับประชาคมโลกต่อไปในอนาคต
- 6) ให้ธำรงรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชากรในประเทศของกลุ่มสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะภาษาประจำชาติหรือภาษาหลักของประเทศ
- 7) สนับสนุนให้ประชากรในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน รักษาวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
- 8) ให้ประชากรของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ที่ยังเป็นนักเรียน นักศึกษา ในแต่ละระดับ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
- 9) จัดให้เกิดความเชื่อมโยงในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนและรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทุกๆ 2 ปี

สรุปแผนความร่วมมือในด้านการศึกษายภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน “การศึกษา” คือ กลไกในการขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้า ถ้าตราบใดที่เยาวชนไทยได้รับความรู้ ได้รับการศึกษาที่ดี ก็จะสามารถที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ก็จะนำพาประเทศสู่ความเจริญ โดยในกลุ่มประเทศอาเซียนก็ให้ความสำคัญการศึกษา โดยให้ความร่วมมือในด้านการศึกษาในหลายๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการพัฒนาภาษาร่วมกัน โดยการนำภาษาอังกฤษมาใช้เป็นภาษากลางติดต่อกัน การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนครูกับนักเรียน ในระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับประชาชนในประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านการศึกษาให้แก่ประชากรในประเทศสมาชิกอาเซียน ให้ดำรงรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชากรในประเทศของกลุ่มสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะภาษาประจำชาติหรือภาษาหลักของประเทศ และอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นสิ่งสำคัญในทิศทางการศึกษาของประเทศไทยจะต้องรับมือและดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียนเพื่อให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ดีและสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คมเดช ราชเหนือ (2545: 70) ได้ศึกษา การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่ม 7 จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่าบุคลากรทางการศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.24-4.35 และเรียงตามลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ 1) ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ค่าเฉลี่ย 4.352) ด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเทคโนโลยี ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.34 3) ด้านการเสริมสร้างความรู้ความสามารถค่าเฉลี่ย 4.30 และ 4) ด้านนโยบาย/แผนการพัฒนา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 ตามลำดับ

วิเคราะห์ได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยี โดยเห็นว่าควรมุ่งเน้นทางด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเทคโนโลยี ด้านการเสริมสร้างความรู้ความสามารถ และด้านนโยบาย/แผนการพัฒนา

เอกราช อะมะวัลย์ (2554: 63-64) ได้ศึกษา การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร มีประเด็นสำคัญดังนี้

1) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนช่างฝีมือทหารเป็นการสอนขั้นพื้นฐานไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาได้ในระดับสากล และมีระดับความเข้มข้นของการเรียนการสอนภาษาน้อยเกินไป

2) นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญเรื่องภาษาอังกฤษเท่าที่ควรและมีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่ไม่ดี และมีแนวคิดที่ภาษาอังกฤษไม่จำเป็นแต่ขอให้ฝึกทักษะ ฝีมือที่ดีเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ

3) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาในโรงเรียนยังไม่มี

4) เนื้อหาวิชาชีพเป็นการสอนขั้นพื้นฐาน ไม่มีความชำนาญในวิชาชีพเพียงพอต่อการแข่งขันในระดับประเทศ การเป็นแรงงานฝีมืออาชีพต้องได้รับการฝึกฝนและหาประสบการณ์ในวิชาชีพจากภายนอกเพิ่มเติม

สุเมธ สาล่า (2547: 104) ได้ศึกษา ปัจจัยการบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการสถานศึกษาเห็นว่าปัจจัยการบริหารการศึกษาโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมากในด้านกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และในด้านกระบวนการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านกระบวนการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่าด้านกระบวนการบริหารโดยรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การประเมินผล มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อและไม่มีด้าน และไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรศ ทิวรัชชัย (2555: 36) ได้ศึกษา การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า การเตรียมความพร้อมขอการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน ด้านองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีความรู้เรื่องสมาชิกของประชาคมอาเซียน ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการจัดการเรียนการสอน และความสามารถในการบูรณาการเนื้อหาของอาเซียนกับกลุ่มสาระวิชาอื่น อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถในการ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ภายในประเทศสมาชิกอาเซียน ความสามารถใช้เทคนิค และวิธีการสอนที่หลากหลายและความสามารถในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน

นพ ศรีบุญนาท (2540: 100) ได้ศึกษา การบริหารการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ผลการศึกษาพบว่า

1) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนสำคัญในการบริหารการพัฒนาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคล โดยการให้การศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา สามารถผลิตบัณฑิตสาขาต่างๆ ออกไปรับใช้ประเทศชาติและสังคมได้จำนวนมาก สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังสามารถดำเนินการวิจัย การบริหารวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ด้วย ถึงแม้ว่าภารกิจหรือบทบาทสามด้านหลังนี้ยังไม่โดดเด่นเท่ากับภารกิจหรือบทบาทด้านการผลิตบัณฑิตหรือการเรียนการสอนก็ตาม

2) การบริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังไม่ใช้ลักษณะของ “การบริหารการพัฒนา” อย่างแท้จริง ผลวิจัยชี้ชัดว่า ระบบบริหารหรือกระบวนการบริหารบางด้านของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังไม่สอดคล้องกับหลักการหรือแนวทางการบริหารการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในลักษณะสากล

3) ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามเป้าหมายของแต่ละสถาบันจะเกิดขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการผสมผสานแนวคิดหรือทฤษฎีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาและการบริหารอุดมศึกษาเข้าด้วยกันและใช้แนวคิดที่ผสมผสานนั้นในการบริหารงาน

ชัยอนันต์ หาญจิต (2555: 72) ได้ศึกษา การศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหาร การศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษา ในประชาคมอาเซียน ผลการศึกษา พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมกับการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียนบนเงื่อนไขความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การมีนโยบายพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รองลงมา คือการมีแผนงาน หรือโครงการที่กระตุ้นให้ผู้เรียน และบุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อาเซียน

ศุภวัฒน์ อวะภาค (2542: 72) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีต่อองค์ประกอบที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ คือผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และชุมชน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ต่างก็มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในองค์ประกอบครู นักเรียนไม่

แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบผู้บริหารชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทิพย์วิภา เทศวิศาล (2543: 76) ได้ศึกษา ความพร้อมของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีความพร้อมในระดับปานกลาง ส่วนกรรมการโรงเรียนและผู้ปกครองมีความพร้อมในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อม คือ เพศ อาชีพ ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วม เนื่องจากการรับรู้ข่าวสารมีน้อย การไม่มีเวลาและการและการไม่มีความสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงเรียนเนื่องจากอาชีพที่ประกอบ ทำให้เป็นอุปสรรคในความพร้อมของประชาชน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” ได้เลือกวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 3.1 แนวคิดในการศึกษา
- 3.2 วิธีการศึกษา
- 3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือในการศึกษา
- 3.5 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 นิยามศัพท์

3.1 แนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” มีแนวคิดในการศึกษา 3 ส่วนหลักๆ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

โดยใช้แนวคิดการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ของ Gulick and Unwick (1937) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ดังนี้

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดองค์การ (Organizing)

- 3) การบริหารบุคคล (Staffing)
- 4) การอำนวยการสั่งการ (Directing)
- 5) การประสานงาน (Coordination)
- 6) การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting)
- 7) การงบประมาณ (Budgeting)

3.1.2 ศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมและแนวทางการบริหารการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

- 1) การบริหาร
- 2) การปรับตัว
- 3) ผลกระทบ
- 4) คุณภาพนักเรียน
- 5) คุณภาพครู

3.1.3 ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

โดยจะศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารการศึกษาของเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ และแนวทางการดำเนินงานที่เกิดจากปัญหาดังกล่าว

3.2 วิธีการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ในประเด็นของแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

3.2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่การศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ยังทำการสังเกต และสนทนากลุ่มกับบุคลากรครูสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังจะกล่าวในรายละเอียดของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษามีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและนักเรียน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกโดยเฉพาะเจาะจงให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการศึกษา

ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งเลือกเฉพาะรายที่มีลักษณะสำคัญบางประการร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการศึกษาประชากรกลุ่มนั้นอย่างลงลึก โดยกลุ่มตัวอย่างรวม ผู้บริหาร บุคลากรครู และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี รวมทั้งสิ้น 31 คนโดยประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 1 คน
- 2) คณะบุคลากรครูสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 12 คน
- 3) นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 18 คน

3.4 เครื่องมือในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการศึกษาโดยใช้เครื่องมือในการศึกษา 3 ประเภท ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) สัมภาษณ์ (Interview) การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสัมภาษณ์ โดยมีวิธีการหลักในการรวบรวมข้อมูล โดยมีแนวประเด็นคำถามที่ได้เตรียมไว้แล้วเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับแนวประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดกับผู้ให้ข้อมูล ประเด็นคำถามได้กำหนดตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา การสัมภาษณ์มีลักษณะการพูดคุยอย่างเป็นธรรมชาติตามความเหมาะสมและเป็นกันเอง ตาม

ความเหมาะสมกับเวลาและโอกาส โดยให้ผู้ตอบเล่าเรื่องต่างๆ ของตนเองตามประเด็นคำถามอย่างยืดหยุ่น

2) การสังเกต (Observation) ได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในบริบทโดยรวมของผู้บริหารบุคลากรครูและนักเรียน โดยผู้ศึกษาจะทำการสังเกตสภาพทั่วไปของการบริหารงานของผู้บริหารและลักษณะการสอนของคณะครูนักเรียน เช่น ลักษณะความเป็นอยู่ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนจิตใจของผู้ให้ข้อมูล การตอบสนองของนักเรียนเป็นต้น ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกตามประเด็นที่กำหนดไว้และถ่ายภาพ

3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเทคนิคที่ประยุกต์มาจากการสัมภาษณ์ที่นิยมนำมาใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ มักเป็นการสัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือเรื่องทั่วไป การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมสนทนากลุ่มโดยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มโดยผู้เข้าร่วมสนทนา คือ บุคลากรครูและนักเรียน

3.5 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในภาคสนาม โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยที่ออกโดย คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นำส่งไปยังโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้บริหารบุคลากรครูและนักเรียน

2) สร้างความสัมพันธ์และปรับตัวให้เข้ากับผู้บริหารบุคลากรครูและนักเรียน โดยผู้ศึกษาเข้าแนะนำตัวกับผู้บริหารและบุคลากรครู เพื่อทำความรู้จักและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ามาในพื้นที่ ตลอดจนการขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัย จากนั้นได้หาโอกาสเข้าพบปะพูดคุยกับบุคลากรครูและนักเรียนทุกท่านเพื่อสร้างความคุ้นเคย และสังเกตวิถีชีวิต การเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารงานของผู้บริหาร

3) การเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึก เมื่อผ่านช่วงการสร้างความสัมพันธ์และปรับตัวได้ระดับหนึ่งแล้ว ผู้ศึกษาได้เริ่มเก็บข้อมูลส่วนรายละเอียดในแต่ละประเด็น โดยเข้าพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย ตามเงื่อนไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

4) การหาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อผู้ศึกษาได้รวบรวมวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลและสรุปผลแล้ว หากพบว่าขาดรายละเอียดข้อมูลบางส่วน ก็ได้เข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตลอดช่วงของการเขียนรายงานการวิจัย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและข้อมูลปฐมภูมิจากการจัดเก็บภาคสนาม ทำการวิเคราะห์ หาข้อสรุป ด้วยการนำข้อมูลมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ แยกแยะตามองค์ประกอบต่างๆ หาความหมายและหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแต่ละประเด็น และความสัมพันธ์กับบริบทที่ศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียงเชิงบรรยาย ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1) ทำการวิเคราะห์การบริหารการศึกษาของโรงเรียนว่าผู้บริหารมีรูปแบบการบริหารงานการศึกษาในรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการงบประมาณ เป็นต้น

2) ทำการวิเคราะห์ถึงการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเมื่อมีการวิเคราะห์การบริหารการศึกษาแล้วเราก็จะนำข้อมูลที่ได้ในส่วนของการศึกษาถึงรูปแบบการบริหารการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยจะมองในด้านของ การบริหาร การปรับตัว ผลกระทบ คุณภาพนักเรียนและคุณภาพครู

3) ทำการวิเคราะห์ถึงการศึกษาปัญหารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมดมาสรุปอภิปราย

3.7 นิยามศัพท์

1) การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่ต้องบริหาร

2) การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญขึ้น หรือดีขึ้น

3) การศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ จากผู้รู้

4) การบริหารการพัฒนา หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ต้องอาศัยความรู้ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดเจริญขึ้น หรือดีขึ้น ในองค์กรหรือหน่วยงาน

5) การบริหารการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของแต่ละคน ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ในเชิงการศึกษาเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม

6) การบริหารการพัฒนาการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ต้องอาศัยความรู้ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดเจริญขึ้น หรือดีขึ้น ในองค์กรหรือหน่วยงานโดยเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ในเชิงการศึกษาเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม

7) ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาสูงสุด มีหน้าที่ในการบริหารงานสูงสุดของโรงเรียน

8) บุคลากรครู หมายถึง บุคลากรที่มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการในแต่ละด้านตามความถนัดของแต่ละบุคคล

9) นักเรียน หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทในการตอบสนองการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถและพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน

10) ประชาคมอาเซียน หมายถึง จากการรวมกลุ่มของสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนเดิม 10 ประเทศ คือ ไทย เวียดนาม มาเลเซีย กัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน ลาว พม่าและสิงคโปร์ โดยร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือกันทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี การบริหารและวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะมีการรวมกลุ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2558

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ประการแรกเพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประการที่สองเพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และประการสุดท้ายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่หาความหมายและความเชื่อมโยงของประเด็นต่างๆ ภายใต้บริบทที่เป็นอยู่แล้วนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนา โดยแบ่งตามลำดับหัวข้อดังนี้คือ

- 4.1 บริบทของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ
- 4.3 การบริหารการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดปัตตานี
- 4.4 การบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

4.5 การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4.6 ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- 4.7 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

4.1 บริบทของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4.1.1 ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งอยู่เลขที่ 181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3) จำนวน 9 ห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) จำนวน 12 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 21 ห้องเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีโครงการสนับสนุนการจัดตั้งห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพิ่มอีกจำนวน 3 ห้อง

4.1.2 ข้อมูลด้านการบริหาร

1) ด้านการบริหาร

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นภาควิชาหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ มีผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นคือ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มีผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหัวหน้าภาควิชา ปัจจุบันมีการแบ่งโครงสร้างบริหารงานออกเป็น 5 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายบริหาร 2) ฝ่ายวิชาการ 3) ฝ่ายประกันคุณภาพ 4) ฝ่ายพัฒนานักเรียน 5) ฝ่ายกิจการนักเรียน โดยในแต่ละฝ่ายมีรองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการและผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ รับผิดชอบงานแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการของฝ่ายต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารและประกันคุณภาพ คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและวิชาการ คณะกรรมการพัฒนานักเรียน คณะกรรมการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกรรมการจะมีการประชุมเดือนละครั้ง เพื่อกำหนดแผนงานและการพัฒนางานแต่ละฝ่าย มีหัวหน้าสำนักงานธุรการเป็นเลขานุการโรงเรียน และมีคณะกรรมการประจำคณะศึกษาศาสตร์ ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2512 หลังจากการดำเนินงานของคณะศึกษาศาสตร์ 1 ปี ทั้งนี้ปีการศึกษา พ.ศ. 2512 ได้เปิดรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2503 เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของคณะศึกษาศาสตร์ในขณะนั้น ที่จะผลิตครูเพื่อสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงเตรียมการให้โรงเรียนเป็นที่ฝึกทดลองสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และมุ่งให้นักเรียนศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและในปีการศึกษา พ.ศ. 2518

คณะศึกษาศาสตร์ได้จัดทำโครงการพิเศษเพื่อทดลองรับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แนวศิลปศาสตร์

ปีการศึกษา พ.ศ. 2519 โรงเรียนเปิดรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นปีแรก โรงเรียนจึงเปิดสอนเต็มรูปทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา พ.ศ. 2526 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยการประสานงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ให้ขยายโครงการเพื่อรับนักเรียนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้ามาศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แนววิทยาศาสตร์และแนวศิลปศาสตร์อย่างละ 1 กลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนไทยมุสลิมได้ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของตน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายปรับปรุงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในปีเดียวกันนั้นทางโรงเรียนได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ขยายโครงการรับนักเรียนไทยมุสลิมจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสามัญทั่วไป 5 จังหวัดชายแดนใต้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แนววิทยาศาสตร์และแนวศิลปศาสตร์อย่างละ 1 กลุ่ม อีกด้วย

ปีการศึกษา พ.ศ. 2537 โรงเรียนจัดทำโครงการเยาวชนช้างเผือก 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) เพื่อรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และความประพฤติดีจากโรงเรียนประถมศึกษาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวม 10 คน เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการนี้มีระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2537-2539 ในปีการศึกษา พ.ศ. 2549 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำโครงการพิเศษ โครงการเรียนดี รับนักเรียนที่มีผลการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ตั้งแต่ 4.00 เข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตฯ จำนวน 30 คน ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อมาในปีการศึกษา พ.ศ. 2552 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำโครงการพิเศษโดยรับนักเรียนเรียนดีที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.75 ขึ้นไป ใน 5 สาระการเรียนรู้ คือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม เข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

ปีการศึกษา พ.ศ. 2552 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีมากทุกมาตรฐาน สำหรับในปีการศึกษา พ.ศ. 2553 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสนับสนุนโครงการจัดตั้งห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนสาธิตฯ โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (โครงการ รวม.-มอ.ปัตตานี) โดยรับนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ห้องเรียนวิทยาศาสตร์จำนวน 1 ห้องเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553-2555 โดยร่วมมือระหว่างคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์และโรงเรียนสาธิตฯ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ปัจจุบันโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น สอดคล้องกับปรัชญาและอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนและตอบสนองภารกิจและนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการใช้โรงเรียนสาธิตฯ เป็นฐานในการพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์เป็นที่ทดลองวิธีสอนรูปแบบต่างๆ การทดลองจัดหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษาและพฤติกรรมการณ์การเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ที่มีคุณภาพสู่สังคม (รายงานประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2555 โรงเรียนสาธิตฯ, 2556)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของประเทศไทยคือ

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์ สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

3) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตั้งอยู่ในเขตตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับคณะศึกษาศาสตร์ ทางด้านหน้าของโรงเรียนติดกับถนนเจริญประดิษฐ์ ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญที่เข้าสู่มหาวิทยาลัย จัดเป็นย่านธุรกิจ มีร้านค้าต่างๆ มีแผงลอย ร้านขายอาหาร ร้านบริการข้อมูลข่าวสาร ร้านอินเทอร์เน็ต มีหอพักเอกชน ซึ่งเป็นหอพักที่นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มาจากต่างจังหวัดพักตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2548 จำนวนนักเรียนต่างจังหวัดลดลง เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบทางภาคใต้ให้นักเรียนส่วนใหญ่เกือบ 70% เป็นนักเรียนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี อีก 30% มาจากจังหวัดใกล้เคียงคือ ยะลา นราธิวาส สตูล สงขลา นักเรียนจึงอาศัยอยู่กับครอบครัวมากขึ้น ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีความสัมพันธ์กับสถานศึกษา ซึ่งผู้ปกครองและชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนสาธิตฯ ด้วยดีตลอดมา

ส่วนข้อมูลของผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้วยเหตุที่นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไม่ได้เป็นนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานีเท่านั้น แต่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทางภาคใต้ตอนล่างดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ปกครองของนักเรียนจึงกระจายอยู่ทั่วไปและประกอบอาชีพตามลักษณะของสังคมเมือง คือรับราชการทั้งบิดาและมารดา ประมาณร้อยละ 37 รองลงมาคือทำธุรกิจส่วนตัวประมาณร้อยละ 23 พนักงานรัฐวิสาหกิจประมาณ 13 เกษตรกรประมาณร้อยละ 8 อาชีพรับจ้างร้อยละ 4 และอาชีพอื่นๆ ประมาณร้อยละ 15 และมารดาที่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านมีประมาณร้อยละ 10 รายเฉลี่ยของบิดาเดือนละประมาณ 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ยของมารดาประมาณ 7,500 บาท

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียนสาธิตฯ เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีใกล้กับคณะศึกษาศาสตร์ ไม่มีรั้วขอบเขต จึงมีปัญหาให้นักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนได้ง่าย นักเรียนมักออกไปซื้อของทำกิจกรรมต่างๆ ภายนอกโรงเรียนโดยข้ามถนนไปร้านขายอาหาร ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านคอมพิวเตอร์ เกม ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ แต่อย่างไรก็ตามการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยทำให้นักเรียนสามารถใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยได้ เช่น สนามฟุตบอล โรงยิม สนามบาสเกตบอล ห้องสมุด แต่มีข้อจำกัดคือ นักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ สามารถใช้ได้ในช่วงที่ไม่มีนักศึกษามาใช้

4.1.3 ข้อมูลบุคลากร

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลบุคลากร

บุคลากร	จำนวน
4.1.1 อาจารย์ประจำ	51
ข้าราชการ	42
พนักงานมหาวิทยาลัย	9
จำแนกตามคุณวุฒิทางการศึกษา	
อาจารย์	37
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	14
จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา	
ปริญญาตรี	7
ปริญญาโท	36
ปริญญาเอก	3
กำลังศึกษาปริญญาโท	2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

บุคลากร	จำนวน
กำลังศึกษาปริญญาเอก	
4.1.2 อาจารย์พิเศษ	5
4.1.3 เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน	32
ข้าราชการ	6
พนักงานวิทยาลัย	1
ลูกจ้างชั่วคราว	15
ลูกจ้างเงินรายวัน	3
ลูกจ้างประจำ	6
รวมทั้งหมด	81

4.1.4 หลักสูตรและแผนการเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำหนดให้ใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา พ.ศ. 2552 อ้างอิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตฯจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตฯ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนแผนการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) จัดให้นักเรียนเรียนตามแผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และมีรายวิชาเพิ่มเติมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) มี 3 แผนการเรียน คือ

- 1) แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์
- 2) แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์
- 3) แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ พบว่า เพศชาย มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 ส่วนเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 ระดับการศึกษา พบว่า ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 61.29 ปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 และ สูงกว่าปริญญาโทจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.46 ตามลำดับ ส่วนสถานภาพ พบว่า โสด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 67.74 สมรส จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 และหม้าย /หย่า /แยกกันอยู่ 0 คน ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	9	29.03
หญิง	22	70.97
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	61.29
ปริญญาตรี	4	12.90
ปริญญาโท	6	19.35
สูงกว่าปริญญาโท	2	6.45
สถานภาพ		
โสด	21	67.74
สมรส	10	32.26
หม้าย/หย่า/ แยกกันอยู่	0	0

หมายเหตุ: (N=31)

4.2.1 สัมภาษณ์เชิงลึก

1) ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผศ. กนก จันทร์ทองการศึกษา ปริญญาโท ศษ.ม. (การศึกษาสิ่งแวดล้อม) ตัวแทนในการสัมภาษณ์

คือ ผศ.กุสุมา ล่าม้าย การศึกษาปริญญาโท ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ) อาจารย์กลุ่มสาระ
ภาษาต่างประเทศ ตำแหน่ง ฝ้ายประกันคุณภาพ ทำหน้าที่ รอง ผอ.ฝ้ายประกันคุณภาพ

2) คณะบุคลากรครูโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
จำนวน 5 คน

(1) ผศ.ดร.อัจฉรา สัปพันธ์ การศึกษาปริญญาเอก: Doctorat (Sciences
Du Language: Didactique et Semiotique) อาจารย์กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

(2) ผศ. กาญจนา ศิริมุสิก การศึกษาปริญญาโท กศ.ม. (ภูมิศาสตร์)
อาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษา

(3) ผศ.สุนิสา สิริวิวัฒน์ การศึกษาปริญญาโท ศศ.ม. (ศึกษาศาสตร์-การ
สอน) อาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษาตำแหน่ง ฝ้ายบริหาร ทำหน้าที่ผู้จัดการร้านค้าสวัสดิการ

(4) ผศ.บัณฑิต ดุลยรักษ์ การศึกษาปริญญาโท วท.ม. (การจัดการ
สิ่งแวดล้อม)อาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษา

(5) ดร.อุสมาน สารี การศึกษาปริญญาเอก: Ph.D. (Chemistry) อาจารย์
กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์

3) ศิษย์เก่า โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
นางสาวชูชาดา หิมเบ็ญสัน อายุ 26 ปี การศึกษาปริญญาโท ศศ.ม ภาษาและการสื่อสาร
(หลักสูตรนานาชาติ) อาชีพ พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่ง อาจารย์ภาษาต่างประเทศ

4) ผู้ปกครองโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
นายพนพล หะยียามา อายุ 50 ปี การศึกษาปริญญาอนุปริญญา อาชีพธุรกิจส่วนตัว

4.2.2 สันทนาการกลุ่ม

1) บุคลากรครูโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
จำนวน 5 คน (ไม่ขอระบุชื่อ)

2) นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
จำนวน 18 คน (ไม่ขอระบุชื่อ) โดยใช้การสนทนากลุ่มแบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 สายวิทย์ จำนวน 9 คน เพศหญิงทั้งหมด กลุ่มที่สองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 สายศิลป์จำนวน 9 คน ชาย 5 คน หญิง 4 คน

4.3 การบริหารการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดปัตตานี

ก่อนที่จะพูดถึงการบริหารการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยขอนำเสนอบริบทในภาพรวมของจังหวัด
ปัตตานีตลอดจนการบริหารการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพราะโรงเรียนสาธิตตั้งอยู่
ในจังหวัดปัตตานี

ปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีบริบททางด้านกายภาพหรือสภาพภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบติดชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีหาดทรายยาว และเป็นที่ราบชายฝั่งกว้างประมาณ 10-30 กิโลเมตร พื้นที่ราบลุ่มบริเวณตอนกลาง และตอนใต้ของจังหวัด มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่านที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม และพื้นที่ภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรีลักษณะชุมชนเป็นชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนเมือง ส่วนชาติพันธุ์จะมีลักษณะผสมระหว่างชาวมลายูและชาวไทย และอาจจะมีแรงงานจากพื้นที่อื่นๆผสมมากขึ้น เช่น จากจีน จากพม่า เขมร เป็นต้น ในด้านการประกอบอาชีพเนื่องจากพื้นที่ทางกายภาพของปัตตานีอยู่ติดทะเลและป่าเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้อาชีพส่วนใหญ่ จะทำการประมง ทำสวนยางพารา และสวนปาล์ม น้ำมัน ส่วนในด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้คนส่วนใหญ่ในจังหวัดปัตตานีมีความเชื่อและนับถือศาสนาอิสลาม โดยส่วนใหญ่จะเป็นมุสลิมโดยสายเลือดจึงจะมีความเคร่งครัดในคำสอนและหลักศาสนา โดยหลักการปฏิบัติในทุกๆด้านล้วนแต่จะนำไปใช้ตามหลักคำสอนของศาสนาทั้งสิ้น ไม่เว้นแม้แต่รูปแบบการวางโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยสิ่งสำคัญต้องมีการบูรณาการศึกษาควบคู่กันระหว่างศาสนาและสามัญ แต่อยู่ภายใต้นโยบายและแผนการศึกษาจากส่วนกลาง

ภาพที่ 4.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดปัตตานี

แหล่งที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553.

จากบริบทข้างต้นการบริหารการศึกษาในจังหวัดปัตตานีจึงมีรูปแบบการบริหาร การศึกษามาจากส่วนกลาง จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยแผนการ ศึกษาจะออกมาในรูปแบบของนโยบายการศึกษา แผนงานยุทธศาสตร์การศึกษาโดยข้อกำหนด ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2552 คือจัดการศึกษาสามารถเป็นไปตามความต้องการ

ของชุมชน โดยมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนกระทั่งระดับอุดมศึกษา โดยมีหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบที่หลากหลาย ทั้งหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น โดยรูปแบบการบริหารการศึกษาในจังหวัดปัตตานี แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานด้านการศึกษา ดังนี้

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาก่อนประถม-มัธยมศึกษา/การศึกษาเอกชน สถาบันปอเนาะ และตาดีกา) ในสังกัด มี 4 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ และอำเภอหนองจิก ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงประเภทโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1

ประเภทโรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู/ คน	จำนวนนักเรียน/ คน
โรงเรียนในกำกับศึกษาของรัฐ	145	2,353	46,987
โรงเรียนเอกชนสอนสามัญ	9	293	6,080
โรงเรียนสอนสามัญควบคู่ศาสนา	22	1,069	18,455
โรงเรียนสอนศาสนาอย่างเดียว	18	99	2,394
โรงเรียนเอกชน (ปวช.,ปวส.)	1	8	194
สถาบันปอเนาะในสังกัด	57	192	4,234
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	248	1,505	26,250

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาก่อนประถม-มัธยมศึกษา/การศึกษาเอกชน สถาบันปอเนาะ และตาดีกา) ประกอบด้วย 4 อำเภอ ดังนี้ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะรัง อำเภอมายอ และอำเภอแม่ลาน ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงประเภทโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ประเภทโรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู/ คน	จำนวนนักเรียน/ คน
โรงเรียนในกำกับสถานศึกษาของรัฐ	121	1,997	28,654
โรงเรียนเอกชนสอนสามัญ	5	117	2,845
โรงเรียนสามัญควบคู่ศาสนา	28	601	14,027
โรงเรียนเอกชน (ปวช.,ปวส.)		-	-
สถาบันปอเนาะในสังกัด	95	261	7,184
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	232	733	23,941

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 สังกัดงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาก่อนประถม-มัธยมศึกษา/การศึกษาเอกชน สถาบันปอเนาะ และตาดีกา) ในสังกัด มี 4 อำเภอ ดังนี้ อำเภอสายบุรี อำเภอกะพ้อ อำเภอไม้แก่น และอำเภอทุ่งยางแดง ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงประเภทโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3

ประเภทโรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู/ คน	จำนวนนักเรียน/ คน
โรงเรียนในกำกับสถานศึกษาของรัฐ	71	936	14,536
โรงเรียนเอกชนสอนสามัญ	4	97	2,310
โรงเรียนสามัญควบคู่ศาสนา	14	736	13,843
โรงเรียนเอกชน (ปวช.,ปวส.)	-	-	-
สถาบันปอเนาะในสังกัด	38	120	2,746
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด	140	686	13,568

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเภทโรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู/ คน	จำนวนนักเรียน/ คน
โรงเรียนสอนศาสนาอย่างเดียว	3	10	216
โรงเรียนเอกชนสอนสามัญ	4	97	2,310

แหล่งที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1, 2 และ 3, 2556.

การบริหารการศึกษาของจังหวัดปัตตานี พบว่า ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้การบริหารจัดการศึกษาไม่มีความเป็นเอกภาพ แม้การบริหารจัดการในกรอบนโยบายและกฎหมายการศึกษาเดียวกันก็ตาม การจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน และอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรและอุปกรณ์ทางการศึกษาโดยไม่จำเป็น และปัญหาอีกประการหนึ่งคือเรื่องของการสื่อสาร การที่ยังคงมีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนรัฐในระดับมัธยมศึกษา ทั้งๆ ที่โรงเรียนได้มีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่แล้ว โดยการจัดการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ อาจสะท้อนให้เห็นว่ารัฐยังคงมีจุดอ่อน ด้านการสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจว่าคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนรัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของศาสนา ยังไม่มีความสอดคล้อง และไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการได้ จึงทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ยังมีค่านิยมในการส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนั้นปัญหาดังกล่าวยังมองให้เห็นว่ารัฐบาลไม่สามารถเปลี่ยนความคิด ค่านิยมของการรับบริการทางการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ได้ ดังนั้นปัญหาดังกล่าวย่อมเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้และยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณในแต่ละปี (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2553)

นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากรูปแบบการบริหารการศึกษาในประเทศที่เกิดจากความล้มเหลวของนโยบายการศึกษา และผู้นำนโยบายไปปฏิบัติแล้วหลังจากนี้ประเทศไทยยังจะต้องพบเจอกับปัญหาอีกมากมายทางด้านการศึกษาจากการเข้าร่วมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน ถ้ารัฐบาลไม่ได้มีการเตรียมพร้อมและตื่นตัวกับเรื่องดังกล่าว

4.4 แนวทางการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้จะแบ่งรูปแบบการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ตามแนวคิดการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ของ Gulick and Urwick (1973) ซึ่งได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการบริหารบุคคล 4) ด้านการอำนวยความสะดวก 5) ด้านการประสานงาน 6) ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 7) ด้านการงบประมาณ ในการศึกษาข้อมูลแนวทางการบริหารการศึกษาในด้านต่างๆจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีพบว่า

4.4.1 ด้านการวางแผน

จากการศึกษารูปแบบการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ในด้านการวางแผน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนการศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารจะมีหน้าที่ในการวางกรอบของแผน จากการศึกษาข้อมูลการศึกษาที่ผ่านมา โดยมีการร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มาตรการ ในการดำเนินงานของโรงเรียน และจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนที่ต้องการ โดยแผนงานการวางแผนหลักๆ ของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า การวางแผนการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ตั้งอยู่ภายใต้เป้าหมายของโรงเรียน โดยเป้าหมายของโรงเรียนสาธิตฯ มีความแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ซึ่งนอกเหนือจากจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่กับการมีคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองของโรงเรียนมีความต้องการและส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตฯ แล้วและเป้าหมายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ โรงเรียนต้องสนับสนุนการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพศึกษาศาสตร์โดยโรงเรียนสาธิตฯ เป็นเสมือนห้องปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านวิชาชีพศึกษาศาสตร์ ดังนั้นแผนการบริหารของโรงเรียนจึงมีลักษณะที่มีความสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย และคณะศึกษาศาสตร์นอกจากจะต้องมีความสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยแล้วยังต้องมีความสอดคล้องกับแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยดังที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“แผนการบริหารของโรงเรียน เนื่องจากว่าโรงเรียนเป็นภาควิชาหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วก็ศึกษาศาสตร์ก็เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนั้นการวางแผนการบริหารการศึกษาอะไรก็ตามของโรงเรียนมันก็ต้องสอดคล้องกับพันธกิจหรือว่าเป้าหมายของมหาวิทยาลัยด้วย ว่ามหาวิทยาลัยมีภารกิจอะไรที่ต้องทำ ยกตัวอย่างเช่น เป้าหมายในเรื่องของการบริการชุมชน

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น โรงเรียนต้องมีแนวนโยบายด้วยแล้วส่วนหนึ่ง” (กุสุมา ลำน้อย, 2557)

4.4.1.1 พันธกิจของโรงเรียนสาธิตฯและแนวการวางแผนการดำเนินงานมีดังนี้

1) ด้านร่วมผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ มีแนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) ดำเนินตามนโยบายคณะศึกษาศาสตร์เพื่อกำหนดแนวทางการร่วมผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ

(2) จัดให้มีระบบที่เอื้อต่ออาจารย์ของโรงเรียนที่เข้าร่วมผลิตบัณฑิตในรูปแบบต่างๆ

(3) จัดให้มีคณะกรรมการดูแลระบบและการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2) ด้านผลิตและพัฒนาให้นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) จัดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาที่ตรงตามจุดหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) จัดให้มีโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

(3) จัดให้มีสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

(4) จัดให้มีโครงการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านต่างๆ

(5) ปลุกฝังเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา

(6) ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาให้สอดคล้องกับหลักศาสนา

(7) ส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งภายในภายนอกโรงเรียน

(8) พัฒนาระบบการติดตาม สอดส่องและควบคุมพฤติกรรมของ นักเรียนให้อยู่ในระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน

(9) ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

(10) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ

(11) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้

(12) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมอย่างสันติ

(13) พัฒนาระบบการแนะแนวและให้คำปรึกษา

3) ด้านการวิจัยและผลงานทางวิชาการ แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) ส่งเสริมวิจัยเพื่อพัฒนาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา

(2) ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนและเป็นสหวิทยาการ

(3) ส่งเสริมการทำการวิจัยสถาบันเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียนและพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

(4) จัดให้มีงบประมาณเงินรายได้ของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการวิจัย

(5) ส่งเสริมการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยในวารสารของคณะมหาวิทยาลัย วารสารวิชาการอื่นๆที่มีมาตรฐานทั้งใน website ของโรงเรียน

(6) สนับสนุนการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

4) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) มีแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเป็นวิทยากรและเป็นที่ปรึกษาโครงการตามความต้องการของสังคมและความเหมาะสม

(3) จัดให้มีระบบการบริการวิชาการที่จัดในลักษณะพึ่งตนเองและหารายได้

(4) จัดให้การประชาสัมพันธ์โครงการและกิจกรรม

5) ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) จัดให้มีการรณรงค์และปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามในการดำเนินชีวิตแก่บุคลากรและนักเรียน

(2) ส่งเสริมการแสดงความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมประจำชาติของนักเรียนและบุคลากร

(3) ส่งเสริมความร่วมมือทางศิลปวัฒนธรรมระหว่างต่างๆ

6) ด้านการบริหาร แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย

- (1) จัดระบบโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจนกับการพัฒนางาน
ในโรงเรียนและคณะศึกษาศาสตร์
- (2) ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมทางการบริหารมาใช้ในการ
พัฒนาระบบ
- (3) ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
- (4) จัดให้มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากรทุกฝ่าย
- 7) ด้านพัฒนาบุคลากร แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย
 - (1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำผลงานวิชาการและ
ผลงานเลื่อนตำแหน่งหน้าที่
 - (2) สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความสามารถและ
ประสบการณ์แก่บุคลากรทุกระดับ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
 - (3) จัดให้มีบุคลากรตัวอย่างของหน่วยงาน
 - (4) ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารทรัพยากร
อย่างมีประสิทธิภาพแลพประสิทธิผล
 - (5) พัฒนาระบบฐานข้อมูล การบริหารสารสนเทศในการบริหาร
และบริการ
- 8) ด้านการเงินและงบประมาณ แนวการวางแผนดำเนินงาน
ประกอบด้วย
 - (1) กำหนดนโยบายและแผนการเงินให้สอดคล้องกับแผนโรงเรียน
 - (2) มีระบบการเบิกจ่ายเงิน การจัดซื้อ จัดจ้างให้มีความคล่องตัว
และสามารถตรวจสอบได้
 - (3) มีระบบฐานข้อมูลด้านการเงินระดับหน่วยงานที่มี
ประสิทธิภาพเพื่อประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร
 - (4) มีขั้นตอนการบริหารเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน
 - (5) มีการทำแผนปฏิบัติการใช้งบประมาณประจำปี
 - (6) มีการติดตามการใช้งบประมาณต่างๆให้ดำเนินไปตามแผน
วิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ
- 9) ด้านประกันคุณภาพ แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย
 - (1) สร้างจิตสำนึกและวัฒนธรรมการทำงานแก่บุคลากรในองค์กร
ที่มุ่งเน้นคุณภาพ
 - (2) มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
 - (3) มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานฝ่ายต่างๆ
ของโรงเรียน

(4) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียน

- 10) ด้านวิเทศสัมพันธ์ แนวการวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย
- (1) มีการทำแผนปฏิบัติงานในด้านวิเทศสัมพันธ์
 - (2) มีการร่วมมือด้านวิเทศสัมพันธ์กับคณะศึกษาศาสตร์และ
โรงเรียนในต่างประเทศ
 - (3) มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
 - (4) มีสื่อประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

“จากพันธกิจและแผนการดำเนินงานของโรงเรียน อาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า การวางแผนการบริหารการศึกษาหรือเป้าหมายจะต้องสอดคล้องกับมหาวิทยาลัย และเราก็ยังจะต้องยึดถือการวางแผนการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นการบริหารการศึกษาของโรงเรียนถ้าคิดในลักษณะหนึ่งคือ จะต้องให้สอดคล้องกับ KPI ของมหาวิทยาลัย คือหมายถึงดัชนีชี้วัดว่าในแต่ละปีโรงเรียนจะต้องบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

4.4.2 ด้านการจัดองค์การ

การจัดองค์การการบริหารงานของโรงเรียนสาธิตฯ มีลักษณะรูปแบบการบริหารการศึกษาโดยแบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 5 ฝ่ายได้แก่ 1) ฝ่ายบริหาร 2) ฝ่ายวิชาการ 3) ฝ่ายพัฒนานักเรียน 4) ฝ่ายกิจการนักเรียน 5) ฝ่ายประกันคุณภาพอาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“อันดับแรกเราจะต้องวางแผน หลังจากนั้นต้องแบ่งงานโครงสร้างองค์กรและการจัดองค์การโดยโรงเรียนนี้ก็แบ่งเป็นฝ่ายๆ ผอ. นี้จะกระจายอำนาจเลย คือใครทำฝ่ายไหนก็ทำไปเลย ผอ. อาจจะไม่ต้องไปนั่งดูแล โดยโครงสร้างจะแบ่งออกเป็น 5 ฝ่าย. ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายประกันคุณภาพ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา แล้วก็ฝ่ายกิจการนักเรียน” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

โดยในแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกัน ฝ่ายบริหารจะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลกิจกรรมภาพรวมของโรงเรียน ดูแลเกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด ตลอดจนดูแลเกี่ยวกับสำนักงานธุรการ งานยานยนต์ ร้านค้าสวัสดิการ งานอาคารสถานที่และภูมิทัศน์เป็นต้น ส่วนฝ่ายวิชาการจะทำหน้าที่ในการจัดการหลักสูตร ดูแลทักษะทางวิชาการ และควบคุมดูแลการรับนักศึกษาเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนงานทะเบียน สถิติและวัดประเมินผล ฝ่ายประกันคุณภาพจะมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละ

ฝ่ายของแต่ละปีแล้วสรุปออกมาเป็นรายงานประจำปี และต้องมีการดูแลในเรื่องของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานโสตทัศนูปกรณ์ และห้องปฏิบัติการด้วย ฝ่ายพัฒนานักศึกษา หน้าที่สำคัญของฝ่ายนี้คือ จะดูแลในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียนในเรื่องระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนงานแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และสุดท้ายฝ่ายกิจการนักเรียน หน้าที่หลัก คือจะทำดูแลในเรื่องกิจการต่างๆ ของนักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของ ผู้ปกครอง การดูแลปฐมพยาบาลต่างๆ เป็นต้น

“ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้ดูแลภาพรวมและทำการประเมินในแต่ละฝ่าย และเอามารวบรวมเป็นรายงานประจำปี ส่วนฝ่ายบริหารนี้เปรียบเสมือนแม่บ้าน ต้องดูแลเกี่ยวกับงบประมาณ การเงินทั้งหมดงานเกี่ยวกับกิจกรรม ส่วนกลาง กิจกรรมวิชาการ พานักศึกษาไปสัมมนา เป็นต้น ส่วนฝ่ายวิชาการก็จะทำในเรื่องของการจัดหลักสูตร โดยจะมีผู้ช่วยคนหนึ่งดูแลเกี่ยวกับฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ก็จะมีนักศึกษามาติดต่อนี่ด้วย ดังนั้นฝ่ายวิชาการก็จะมีการแลกเปลี่ยนว่าใครทำหน้าที่รับผิดชอบอะไร ส่วนฝ่ายการประกันคุณภาพ คือ ใครจัดกิจกรรมอะไรก็ให้เขียนรายงานมาสรุป และจะคนรวบรวมแล้วทำออกมา เป็นรายงานคุณภาพประจำปี ส่วนฝ่ายกิจกรรมนักเรียนก็ทำหน้าที่ในพัฒนานักเรียนในเรื่องของระเบียบวินัย เรื่องของคุณธรรมจริยธรรม โดยต้องให้สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนานักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ถ้าเป็นทางด้านการสอนก็จะเป็นของวิชาการ ส่วนฝ่ายกิจการนักเรียนก็จะดูแลเกี่ยวกับฝ่ายปกครอง พวกคุมความประพฤตินักเรียน แล้วก็ฝ่ายพัฒนานักเรียนก็จะจัดกิจกรรมพวกดูแลเรื่องทั่วไป เช่นดูแล การเข้าแถว การมาสาย ดูแลระเบียบวินัยของนักเรียนที่มีขึ้นทุกวันแล้วก็ฝ่ายที่จะจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็จะมีกิจกรรมอะไรต่างๆ” (กุสุมา ล่าหุ้ย, 2556)

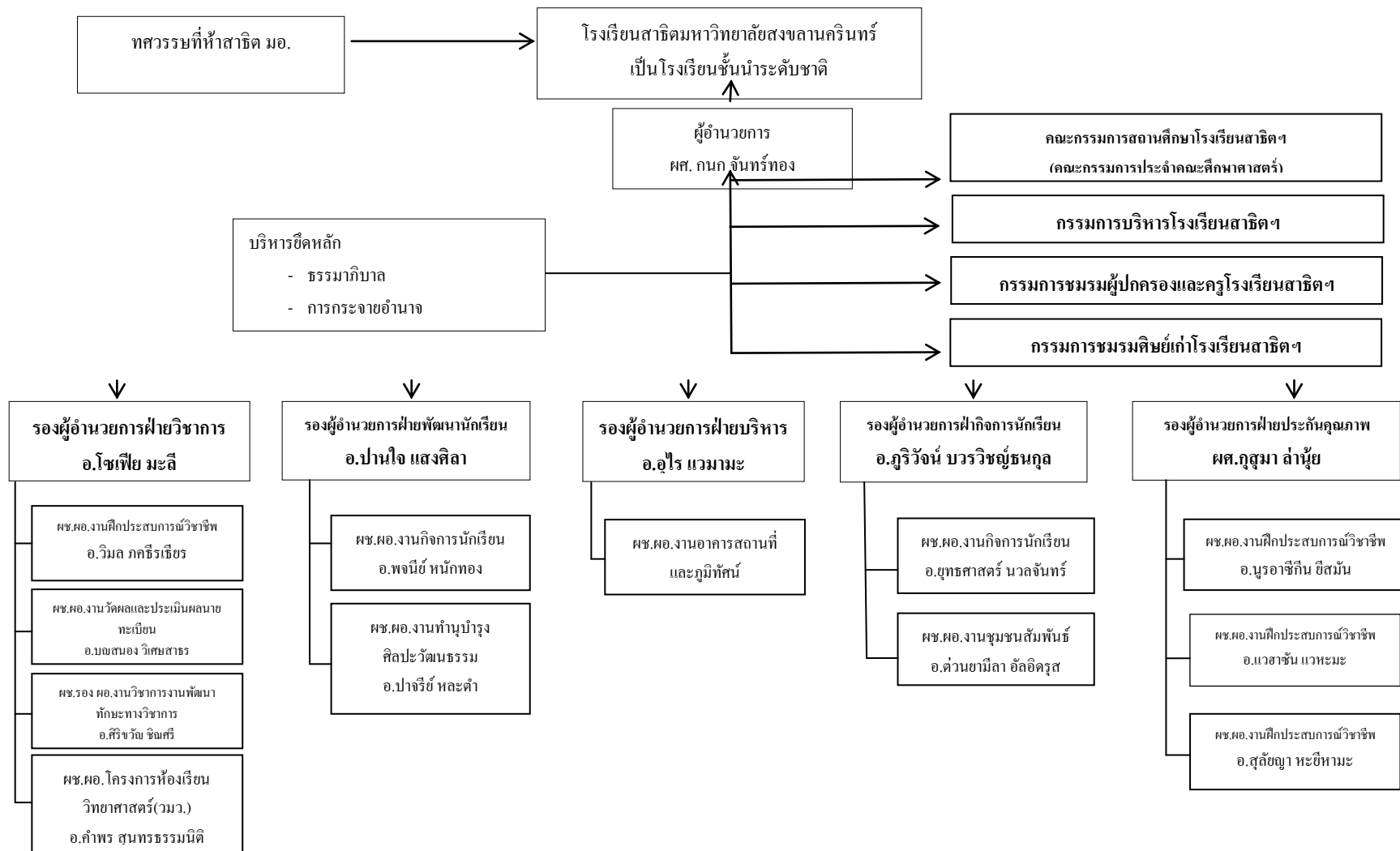
โดยในการบริหารในแต่ละฝ่ายผู้บริหารจะยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลและการกระจายอำนาจแต่ละฝ่ายสามารถทำงานและบริหารงานได้อย่างเต็มที่ตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนที่กำหนดไว้ในแต่ละปี และกระบวนการพัฒนายึดหลัก PDCA ทั้งนี้ในการบริหารยังมีคณะกรรมการอีก 4 ฝ่ายที่ช่วยกันควบคุมดูแลและเสนอแนะความคิดเห็นในการบริหารคือ

- 1) กรรมการบริหารโรงเรียนสาธิตฯ ซึ่งประกอบด้วยรองผู้อำนวยการทุกฝ่าย ผู้ช่วยผู้อำนวยการผู้ช่วยรองผู้อำนวยการหัวหน้ากลุ่มสาระทุกสาระ
- 2) กรรมการสถานศึกษาซึ่งในที่นี้กรรมการประจำคณะศึกษาศาสตร์ทำหน้าที่เป็นกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน

3) กรรมการชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตฯประกอบด้วยตัวแทนของผู้ปกครองและครูของโรงเรียนสาธิตฯ

4) กรรมการชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนสาธิตฯ

โดยรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีมีรูปแบบโครงสร้างดังภาพที่ 4.2 ดังนี้

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนสาธิตฯ
แหล่งที่มา: โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555.

4.4.3 ด้านการบริหารบุคคล

ปัจจัยด้านการบริหารบุคคล โรงเรียนสาธิตฯ พบว่า การบริหารบุคคลของโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีการรับบุคลากรครูที่เข้าบรรจุสอนต้องมีการสอบเข้าโดยการประกาศจากคณะศึกษาศาสตร์ และโดยคุณสมบัติการรับสมัครจะต้องมีตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยที่วางไว้ คือบุคลากรครูต้องจบปริญญาตรีด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่งตามสาขาที่เปิดรับสมัคร หรือไม่ก็วุฒิการศึกษาปริญญาโทแต่ต้องจบด้วยการทำวิทยานิพนธ์ และปริญญาเอกจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ และในแต่ละปีจะมีการส่งเสริมทุนเรียนต่อระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกให้แก่อาจารย์ที่สนใจ

นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมในเรื่องของการทำวิจัยอีกด้วย แต่ถ้าในขณะนั้นมีการขาดบุคลากรอาจารย์ก็จะรับอาจารย์พิเศษเข้ามาสอนส่วนมากจะเป็นอาจารย์ในหมวดภาษาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ทางโรงเรียนจะรับอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้นๆ มาสอนโดยตรง แต่ในส่วนนี้จะไม่ต้องขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยโดยอาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“การบริหารบุคคลในเรื่องของการรับบุคลากรที่เข้ามาในโรงเรียน เนื่องจากว่าโรงเรียนสาธิตฯ เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย เวลารับครูนี้คือ จะต้องกำหนดเกณฑ์คุณภาพของอาจารย์เหมือนกับมหาวิทยาลัยจะรับอาจารย์ได้ คือจะต้องเป็นอาจารย์ที่จบปริญญาตรีแต่ต้องจบด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่งเท่านั้นถึงจะเท่ากับคุณสมบัติที่วางไว้ ถ้าไม่จบเกียรตินิยมอันดับ 1 ก็จบปริญญาโท ถ้าจบปริญญาเอกมาได้เลย ไม่ต้องคิดแล้ว แต่ว่าต้องทำวิทยานิพนธ์อีก อันนี้คือเกณฑ์ ที่ว่าการรับอาจารย์เข้ามา ต้องให้สอดคล้องกับมหาวิทยาลัย เพราะว่าจริงๆ โรงเรียนก็มีเป้าหมายที่อยากให้อาจารย์สามารถที่จะไปคุมทำวิทยานิพนธ์ได้”
(กฤษมา ลำนุ้ย, 2556)

ส่วนในเรื่องของการเข้ารับนักเรียนเข้ามาศึกษาในแต่ละปี ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางในการรับเลือกแบบการสอบเข้า และการรับแบบพิเศษสำหรับบุตรหลานบุคลากรและผู้มีบทบาทสำคัญกับโรงเรียน โดยในแต่ละปีจะมีการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่สี่ และการบริหารบุคคลนอกจากจะกล่าวในประเด็นการรับบุคคลเข้ามาในองค์กรแล้วการบริหารบุคคลภายในองค์กรในด้านอำนาจในการอนุมัติการลางานบุคลากรครูท่านใดที่ต้องการ ลาป่วย ลากิจ หรือลาไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในกรณีที่ต้องการลาป่วยหรือลากิจ ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้อำนวยการโรงเรียนก่อน ส่วนในเรื่องของการขอลาไปเรียนต่อต่างประเทศต้องได้รับการอนุมัติจากผู้อำนวยการ และคณะบดีประจำคณะศึกษาศาสตร์ด้วยดังที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“ในกรณีต้องการขอลาในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลาป่วย ลากิจ ผู้อำนวยการจะมีหน้าที่เป็นผู้อนุมัติเอง ส่วนใครที่ต้องการลาไปศึกษาต่อในประเทศหรือต่างประเทศคนบดีจะเป็นคนอนุมัติแต่ต้องทำเรื่องถึงผู้อำนวยการก่อน เหมือนอย่างเช่นถ้าเราจะไปศึกษาต่อก็ต้องทำเรื่องเป็นลำดับขั้นก็ขอ อนุมัติจาก ผอ. ก่อน แล้วก็ไปคนบดี“ (กุสุมา ล่าญ้อย, 2556)

4.4.4 ด้านการอำนวยความสะดวก

ในด้านการอำนวยความสะดวก ทาง โรงเรียนสาธิตฯ มีรูปแบบการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นเอกภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระได้ แต่ต้องอยู่ในแนวทางการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน เมื่อใดที่ทางโรงเรียนมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ฝ่ายที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานจะเป็นผู้เสนอโครงการนั้นๆ แล้วผู้อำนวยการ จะมีบทบาทในการตัดสินใจ และอาจจะมีการสั่งการโดยวาจา หรือลายลักษณ์อักษรแล้วแต่กรณีของกิจกรรมไป แต่ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของลายลักษณ์อักษรโดยการมอบอำนาจให้แต่ละฝ่ายมีหน้าที่ตัดสินใจเอง ดังที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“ในเรื่องประเด็นแนวทางในการอำนวยความสะดวก แนวทางการบริหารคือในแต่ละฝ่ายหรือแต่ละกลุ่มสาระก็จะมีการจัดกิจกรรมของของแต่ละกลุ่มไปการสั่งการก็จะทำออกมาเป็นรูปแบบของคำสั่งของหัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้ากลุ่มสาระนั้นๆ” (กุสุมา ล่าญ้อย, 2556)

ส่วนในกรณีที่ทางโรงเรียนมีกิจกรรมพิเศษเกิดขึ้น โดยที่กิจกรรมเหล่านั้นยังไม่มีผู้รับผิดชอบ ผู้อำนวยการก็จะทำหน้าที่ในการเลือกบุคคลที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวโดยการสั่งการเรียกการสั่งการดังกล่าวคือ “สั่งการโดยการแต่งตั้ง” และผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่นั้นๆ ก็จะเป็นผู้ที่มีอำนาจต่อการคัดเลือกหาทีมงานบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรมนั้นๆ ดังที่อาจารย์ได้กล่าวไว้ว่า

“แต่ถ้าเป็นกิจกรรมอะไรใหญ่ๆ ของโรงเรียนที่ยังไม่มีผู้รับผิดชอบ เช่น ทำโครงการกีฬาสีสัมพันธ์ กิจกรรมทัศนศึกษา หรือกิจกรรมอะไรก็ตามทางโรงเรียนจะจัดตั้งเป็นรูปของคณะกรรมการ ตัวอย่างเช่น โครงการกีฬาสีสัมพันธ์ ก็จะมีการจัดตั้งกรรมการจัดทำกีฬาสี แล้วก็มีการจัดตั้งว่าใครเป็นประธาน คำสั่งเป็นชุดๆ คือ ใน 1 โครงการนี้จะมีคณะกรรมการจัดตั้งในขณะนั้นเลย และผอ. จะเป็นคนตัดสินใจว่าจะให้ใครเป็นประธาน และใครทำหน้าที่ใด รับผิดชอบฝ่ายอะไร และทำการตัดสินใจร่วมกันกับประธานที่ได้รับการแต่งตั้งนั้น โดยทุกโครงการที่ทำจะมีการจัดตั้งกรรมการช่วงที่มีโครงการนั้นคือ คณะกรรมการนั้น

ไม่ได้ถูกแต่งตั้งถาวร แต่งตั้งเฉพาะโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ การสั่งการที่ว่า คือ การสั่งการโดยการแต่งตั้งคำสั่ง” (กุสุมา ล่ามัย, 2556)

4.4.5 ด้านการประสานงาน

รูปแบบการประสานงานภายในโรงเรียนสาธิตฯ จะมีรูปแบบของการประสานงานที่มีการกำหนดแผนผังและกำหนดหน้าที่การทำงานที่ชัดเจนในระบบ การติดต่อของแต่ละฝ่ายและแต่ละกลุ่มสาระ เมื่อมีการประชุมจะมีการประสานงาน โดยการส่งหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการประชุม โดยความรับผิดชอบ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตฯ มีการเปิดเสรีทางด้านการบริหารของแต่ละฝ่าย และแต่ละกลุ่มสาระ โดยจะเห็นว่าทุกฝ่ายมีการประสานงานที่สอดคล้องกัน มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์กันในเรื่องอย่างทั่วถึง

4.4.6 ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน

การรายงานผลการปฏิบัติงาน เกิดขึ้นโดยในแต่ละปีจะมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหาร บุคลากรครูต้องมีการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเองว่ามีการดำเนินการบริหารงาน การสอนในรูปแบบใดบ้างแล้วส่งรายงานให้ฝ่ายประกันคุณภาพและสำหรับฝ่ายและกลุ่มสาระที่มีการจัดกิจกรรมใดๆ ในแต่ละปีต้องมีการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานทุกครั้งแล้วส่งไปยังฝ่ายประกันคุณภาพเช่นกัน หลังจากนั้นฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาก็จะเป็นผู้เขียนสรุปเป็นรายงานประจำปีของโรงเรียน โดยส่งให้ผู้ผู้อำนวยการรับทราบ ดังที่อาจารย์ได้กล่าวไว้ว่า

“การรายงานผลการปฏิบัติงาน คือ ผู้บริหาร ครู กลุ่มสาระที่จัดกิจกรรม ถ้าฝ่ายไหนจัดกิจกรรมแล้วต้องเขียนรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนแล้วส่งไปยังฝ่ายประกันคุณภาพ สุดท้ายฝ่ายประกันคุณภาพก็จะรวบรวมว่า อันไหนเป็นกิจกรรมที่ทำในปีนี้ รายงานผลมายังไง สรุปเสร็จแล้วอันนั้นแค่ระดับโรงเรียน กลุ่มสาระรายงานผลการจัดกิจกรรมให้โรงเรียน โรงเรียนก็จะผ่านให้กับ ผอ. แต่ผอ.ก็จะผ่านไปที่ฝ่ายประกันคุณภาพ ก็คือ สุดท้ายมารวบรวมที่ฝ่ายประกันคุณภาพ ฝ่ายประกันคุณภาพก็จะรวบรวมเป็นรายงานประจำปีเสร็จแล้ว คือ จะต้องทำทุกปี” (กุสุมา ล่ามัย, 2556)

การทำรายงานประจำปีของโรงเรียนสาธิตฯ จะมีผลต่อการตรวจสอบคุณภาพภายใน โดยการตรวจจะเกิดขึ้นจากการแต่งตั้งคณะกรรมการภายใน การเข้ามาตรวจคุณภาพการศึกษาจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่คณะศึกษาศาสตร์วางไว้

“เนื่องจากว่าพอเดือนกรกฎาคม คณะก็จะแต่งตั้งกรรมการภายใน คือ การฝึก ประกันคุณภาพภายในมาตรวจสอบตามมาตรฐาน ทางคณะก็จะมาดู มา สัมภาษณ์ ทางโรงเรียนก็ต้องรายงานว่าทำอะไรบ้าง แต่ละมาตรฐาน KPI ทำ อะไรบ้าง เป็นต้น ก็จะพิจารณาตามแบบฟอร์ม ก็จะมีการให้คะแนน และ ข้อเสนอแนะ ผลการประเมินภายในของคณะศึกษาศาสตร์เค้าก็จะมาดูทุกปี เพราะฉะนั้น ทางโรงเรียนก็ต้องทำรายงานให้เสร็จภายในเดือนกรกฎาคม แล้ว ก็ส่งไปยังคณะ คณะก็จะมีการแจ้งมาก่อนว่า ทางคณะจะมาตรวจสอบคุณภาพ ภายใน ให้ส่งรายงานไปยังคณะ” (กฤษฎา ลำห้วย, 2556)

4.4.7 ด้านการงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยตรง โดยการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียนสาธิตฯ จะมีผู้ที่เกี่ยวข้องควบคุมดูแล ผู้อำนวยการจะมีหน้าที่เพียงเซ็นอนุมัติ งบประมาณเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยงบประมาณในแต่ละปีก็จะมาจากงบประมาณต่างๆ ดังนี้ โดยเงินงบประมาณจะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) เงินงบประมาณ 2) เงินนอก งบประมาณ 3) งบอื่นๆ เงินงบประมาณคือเงินที่ถูกจัดสรรในแต่ละปีจากคณะในการจัดสรร งบประมาณแก่โรงเรียน เงินนอกงบประมาณก็คือเงินที่ได้จากการสนับสนุนจากสมาคม ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า รายได้จากการบริจาคต่างๆ ส่วนงบประมาณอื่นๆ อาจจะมีรายได้ จากวิทยาเขต รายได้จากคณะฯ รายได้จากส่วนกลาง เป็นต้น

“หน้าที่ในส่วนของ งบประมาณนี้ผู้รับผิดชอบคือฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการมี หน้าที่เพียงเซ็นอนุมัติอย่างเดียว งบประมาณก็มี งบประมาณที่ถูกจัดสรรไว้แล้ว งบนอกประมาณโดยโรงเรียนได้มาจากไหนบ้าง ส่วนหนึ่ง ได้มาจากชมรม ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าและอาจจะมึงอื่นๆ เข้ามา” (กฤษฎา ลำห้วย, 2556)

และท่านยังอธิบายกว้างๆ ไว้อีกดังนี้ “งบที่ได้ในโรงเรียนสาธิตฯ ส่วนหนึ่งมาจาก งบที่เก็บจากนักเรียน โรงเรียนถึงแม้จะมีนโยบายเรียนฟรี แต่ทางโรงเรียนจะเก็บ เป็นค่าคุณภาพการศึกษา คือจะเอาเงินส่วนนี้ไปจัดจ้างอาจารย์ต่างประเทศ อาจารย์พิเศษและส่วนในเรื่องการบำรุงห้องสมุดหรือคอมพิวเตอร์ ทางโรงเรียนก็ จะสามารถเก็บจากนักเรียนได้ แล้วก็เงินรายหัวของเด็กที่รัฐบาลให้มา แต่ส่วน ใหญ่เงินรายหัวเด็ก ก็จะเอาไว้จ่ายในส่วนของเงินเดือนครู ค่าจ้าง เพราะว่า โรงเรียนสาธิตฯ จ้างอาจารย์พิเศษมาสอน ส่วนใหญ่พอมีเงินนอกงบประมาณเข้า มา คือ เป็นเงินที่เราเก็บกับเด็กนักเรียนเพิ่มเติม คือ ม. ต้น เทอมหนึ่งก็ 3,000 บาท ตอนนั้นก็ขึ้นเป็น 4,000 บาท เงินนี้แหละที่เอามาจัด สนับสนุนไปทำโน่น ทำนี่ ไปจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพ แล้วก็งบอื่นๆ ก็เป็นเราได้จาก

วิทยาเขต เขาจะให้มา 400,000 บาท ได้มาในส่วนนี้ทางโรงเรียนก็จัดกิจกรรมเพิ่มเติม แล้วก็ได้อีกมาจาก คณะ ทางคณะให้มาเพื่อสนับสนุนเพิ่มเติมให้จัดกิจกรรม เช่น จัดงานกีฬา” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

ส่วนการจัดสรรเงินงบประมาณ จะเป็นไปในรูปแบบของการให้แต่ละฝ่ายมีโอกาสนในการจัดสรรงบประมาณเองโดย อาจจะออกมาในรูปแบบของการจัดสรรงบประมาณตามโครงการที่ต้องการจัดขึ้นในแต่ละปี โดยแต่ละฝ่ายและแต่ละกลุ่มสาระส่งเรื่องเสนอไปยังฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะมีบทบาทในการควบคุมดูแลงบประมาณ และจะส่งเรื่องให้ผู้อำนวยการเซ็นอนุมัติในจัดสรรเป็นเงินงบประมาณ

“ส่วนการจัดสรรงบประมาณนั้นคือ ให้แต่ละฝ่ายจัดสรร งบประมาณเอง คือ ให้แต่ละฝ่ายเสนอว่า จะจัดกิจกรรมอะไรใช้รายได้เท่าไร คือ เขียนโครงการมา แต่จะต้องอยู่ในงบการจัดแบ่งของฝ่ายกิจกรรมกลุ่มสาระ เหมือนว่า ในกลุ่มสาระจะได้งบประมาณในการจัดสรร 10,000 บาท กลุ่มสาระก็ไปจัดการว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้างให้ใช้ งบประมาณที่มีอยู่ แต่ถ้าจะขอมากกว่าที่เค้าให้มา ต้องทำเรื่องเสนอผู้บริหาร แล้วก็ ผอ. ก็เซ็นอนุมัติ” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลงบประมาณปี 2556

รายได้	จำนวน/บาท	รายจ่าย	จำนวน/บาท
เงินงบประมาณ	24,381,000.00	งบดำเนินการ/เงินเดือน/ค่าจ้าง	25,801,100.00
เงินนอกงบประมาณ	6,102,600.00	งบพัฒนาคุณภาพการจัด- การศึกษา	5,964,679.00
งบอื่นๆ		งบอื่นๆ	
รายได้จากวิทยาเขต	400,000.00	ค่าสาธารณูปโภค	297,000.00
รายได้จากคณะฯ	50,000.00		
รายได้จากส่วนกลาง	50,000.00		
รายได้สะสม	107,917.00		
รวมรายรับ	32,062,779.00	รวมรายจ่าย	32,062,779.00

4.5 แนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในการศึกษาข้อมูลแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วิเคราะห์ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านการปรับตัว 3) ด้านผลกระทบ 4) ด้านคุณภาพนักเรียน และ 5) ด้านคุณภาพครู จากการศึกษา พบว่า

4.5.1 ด้านการบริหาร

จากการศึกษาในด้านการบริหารของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า

1) การสร้างความเข้าใจในการศึกษาพบว่า ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือผ่านการเข้าร่วมอบรมความรู้ในเรื่องของประชาคมอาเซียน และนอกจากนี้ยังสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของ ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยผ่านการจัดกิจกรรม การดูงานในประเทศและต่างประเทศมีการจัดบอร์ด และจัดกิจกรรมการแสดงบนเวทีให้เชื่อมโยงกับอาเซียน เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักในการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศอาเซียนด้วย เพื่อที่จะได้รู้เข้าใจเรา

“ในมุมมองในฐานะที่เป็นอาจารย์คนหนึ่งในโรงเรียน ก็เห็นการให้ความสำคัญของทางโรงเรียนในการบริหารเพื่อขับเคลื่อนในการรองรับการเข้ามาของประชาคมอาเซียนในปี 58 มีอยู่ในหลายประเด็น ที่ทราบๆ ก็คือ อย่างในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ก็พยายามที่จะสื่อสารให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาติอาเซียนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ต่างๆ ให้กับเด็ก” (บัณฑิต ดุลยรักษ์, 2556)

ในขณะที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวในการสร้างความเข้าใจในการบริหารด้านการศึกษา ว่า

“ในตอนหนึ่งที่ครูเห็นทางโรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการต่างๆ ในหลายๆ โครงการ เช่น ให้นักเรียนและบุคลากรไปดูงานและทัศนศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อเรียนรู้กลุ่มประเทศเหล่านั้น เช่น ประเทศอินโดนีเซียหรือสิงคโปร์ ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้กัน” (สุนิสา สิริวิวัฒน์, 2556)

“ในส่วนที่สองเรื่องของการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน เราก็มีนโยบายบริหารว่า พวกกลุ่มสาระถ้าเป็นไปได้พยายามจัดกิจกรรมอะไรก็ได้ที่เป็นการเตรียมพร้อมสู่อาเซียน เช่น ในกลุ่มวิชาสังคมก็จะมีวิชา “อาเซียนศึกษา” เข้ามา จึงมีการจัดนิทรรศการกับอาเซียนศึกษา แล้วก็ตอบปัญหาเกี่ยวกับอาเซียน ถ้าเป็นกลุ่มภาษาต่างประเทศ ก็จะทำให้เด็กจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงบนเวที เด็กจะได้ใช้ภาษา ในสิ่งแรกคือเด็กสามารถใช้ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ส่วนภาษามลายูได้บ้าง” (กุสุมา ล่าหุ้ย, 2556)

2) การพัฒนาทักษะด้านภาษา ในการศึกษา พบว่าในด้านนี้ทางโรงเรียนมีการตื่นตัวมากในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้าน โดยภาษาที่เปิดสอนในโรงเรียนประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาอาหรับ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีแผนในการเปิดการเรียนการสอนในภาษาเพื่อนบ้านอื่นๆ อีกด้วยนอกจากเรื่องของการเปิดสอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศแล้วทางโรงเรียนสาธิตฯ มีการส่งเสริมให้นักเรียนสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษด้วย โดยการส่งเสริมการจัดการแสดงบนเวทีโดยการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนในด้านบุคลากรครูก็มีการส่งเสริมให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านภาษาให้มีศักยภาพมากขึ้น

“ทางโรงเรียนจะตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในส่วนของภาษาจะเน้นการสอนแบบเข้มข้นไปเลย เพราะเรามองว่าภาษาเป็นเรื่องสำคัญให้สามารถใช้ภาษาในสถานการณ์จริงๆ ได้” (กุสุมา ล่าหุ้ย, 2556)

ในขณะที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะด้านภาษา ไว้ว่า

“ในด้านภาษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ เขาเตรียมพร้อมในเรื่องของการรองรับในเรื่องของภาษา พอเข้าสู่อาเซียน ก็คงจะทำให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องของภาษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ภาษาที่จะสื่อสารกันได้ คือ ภาษาอังกฤษที่จะต้องเรียนทักษะ ต่างๆมากขึ้น แล้วก็อีกส่วนหนึ่งก็คือ ภาษาในกลุ่มอาเซียนนี้ อย่างเช่นภาษาแฉวๆ บ้านเรา ภาษายาวี มาเลย์ อินโดฯ อะไรอย่างนี้ ที่สามารถที่จะสื่อสารกันได้ ส่วนอื่นๆ ผมคิดว่าในภาพรวมนอกจากในตัวของเด็กนักเรียนแล้ว ในตัวของครูบางอาจารย์นี้ ก็มีความพยายามที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้มีในเรื่องของพัฒนาทักษะ ภาษา ผมคิดว่าอันนี้ก็เป็นเรื่องที่จำเป็นที่พอเราเข้าไปแล้ว จะต้องพบเจอ อย่างน้อยในเรื่องของภาษา มันน่าจะสื่อสารกันได้ ซึ่งเราก็ให้ความสำคัญในเรื่องภาษาเพราะเราคิดว่า ภาษาอังกฤษน่าจะเป็น

ภาษากลางที่เราจะใช้สื่อสารในทั้ง 10 ชาตินาอาเซียน แล้วก็อาจจะมีย่อยๆ กลุ่ม ที่ให้ความสำคัญและสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาได้หลายๆ ภาษาในอาเซียน โดยเฉพาะภาษาที่ใกล้เคียงกับบ้านเรา นั่นก็คือมาเลย์ ที่เป็นภาษากลางนั่นก็คือ บาสาฮอส นี่ก็คือคุณภาพของครูนักเรียนที่จะพัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อม เพื่อรับการเข้ามาของอาเซียน” (บัณฑิต ดุสรักษ์, 2556)

3) การพัฒนาหลักสูตร ในการศึกษาพบว่า ด้านหลักสูตรทางโรงเรียนมีการ จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยในกลุ่มสาระสังคมได้มีการจัดทำ หลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ และอื่นๆ ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีการวางโครงสร้างหลักสูตรในด้าน ภาษาให้มีความเข้มข้นมากขึ้นโดยการสอดแทรกการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในทุก รายวิชาเพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในภาษาได้มากขึ้นและยังแผนให้ การเพิ่มภาษาอาเซียนเข้ามาในรายวิชาอีกด้วย

“จะมองไปที่โครงสร้างหลักสูตรของเราว่าจะปรับเปลี่ยน เพิ่มภาษาต่างประเทศ เพิ่มขึ้นจากเดิมที่เรามีอยู่ ภาษาอังกฤษคือบังคับให้เรียนทุกคน แล้วก็ยังมีภาษา ต่างประเทศอีก 1 ภาษาคือ ภาษาฝรั่งเศส แล้วก็อาจจะมีย่อยๆ เลือก จากที่ว่า เมื่อก่อนไม่มี ส่วนภาษาอาเซียนยังไม่มีในหลักสูตร แต่พอเริ่มปี 54 ที่เริ่ม ประกาศแล้วว่าจะต้องมีก็เริ่มทีละขั้น ในเรื่องของภาษานี้ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เราก็ไปปรับเปลี่ยนหลักสูตรว่า จะต้องเพิ่มด้านภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น คือ เรามาคิดว่าภาษาอาเซียนนี้มีภาษาอะไรบ้างที่จะทำให้ นักเรียนของเรามี คุณภาพเมื่อเข้าสู่อาเซียน เสร็จทีนี้เราก็เพิ่มแผนเลย อย่างภาษาฝรั่งเศสเราก็ เริ่มปี 55 คือ เราเริ่มภาษา จีนก่อน ภาษาจีนนี้เราเริ่มตั้งแต่ปี 54 คือ จากที่ว่า ปี 53 ภาษาจีนเป็นเพียงภาษาเลือก พอปี 54 เราก็ปรับให้ภาษาจีนเป็นแผน เลย คือ ทดลองก่อน คือ ในแผนจะต้องมีภาษาจีน ภาษาจีนสำคัญ เพราะว่า นอกจากภาษาอาเซียนมันจะมีภาษา มลายู (เปิดในปี 55) ซึ่งเรามองว่าใน อาเซียนมีคนใช้ภาษามาลายูมากพอสมควรนะ ภาษาอังกฤษนี้ใช้ได้แล้ว คือ เรามองว่าถ้าเด็กของเราสามารถพูดภาษาอังกฤษและภาษามาลายูได้ก็สามารถ อยู่ได้นะ โดยไม่จำเป็นจะต้องเอาทุกภาษาในอาเซียน แต่ถ้าเรามองว่าเด็กเรา นี้มีคุณภาพอยู่แล้ว ถ้านอกจากภาษาอาเซียนแล้วก็ต้องบวกอีกสามภาษา คือ เกาหลี จีน ญี่ปุ่น คือเรามองว่าประเทศที่จะสำคัญใน คือ เวลาที่เข้าสู่อาเซียน ประเทศที่จะติดต่อกับเราคือ ภาษาจีน (คนจีน) ญี่ปุ่น เกาหลี ที่เพิ่มเข้าไปใน แผนตอนนี้ คือ ภาษามาลายู กับภาษาญี่ปุ่น กลายเป็นแผน เช่น แผนการเรียน

ภาษาจีน แผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น แผนการเรียนภาษามลายู ส่วนอาหรับ นั้นเราเพิ่มเป็นวิชาเลือกแต่เรา” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

4) การเปิดเสรีทางการศึกษา ในการศึกษาพบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดทำ ความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษากับหลายโรงเรียนในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นการ พัฒนาความสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน บุคลากรครูโดยการดำเนินการอาจจะ เป็นในรูปแบบของการร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนการเรียน การสอน หรืออาจจะเป็นการ แลกเปลี่ยนดูงาน เป็นต้น

“ทางด้านฝ่ายบริหารเราก็พยายามที่จะไปแสวงหาทำ MOU (Memorandum of Understanding) กับ นักเรียนต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย เหมือนเป็นการ แลกเปลี่ยน แต่ยังไม่เริ่มทำ คือจะทำแค่พาเด็กไปเยี่ยมโรงเรียน นี้เรากำลังจะ ทำ MOU กับโรงเรียนในรัฐกลันตัน เราจะทำเปรียบเสมือนพี่น้องกับโรงเรียนใน มาเลเซีย ส่วนใหญ่ที่ทำคือ กับมาเลเซีย ที่อื่นยังไม่มี แล้วยังเราจะวางแผนให้ กลุ่มสาระ จัดทัศนศึกษาต่างประเทศ ประเทศไหนก็ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ใช้ภาษา ทุกปีจะบังคับเลยว่าใน 1 ปีก็ กลุ่มภาษาต่างประเทศ สังคม วิทยุ ที่จะต้องจัด ซึ่งปีนี้ก็หมวดการงาน ที่จัด คือ พานักเรียนไปมาเลเซีย สิงคโปร์ หมวดคณิตศาสตร์ก็พานักเรียนไปญี่ปุ่น คือ สนับสนุนให้กลุ่มสาระพา นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ (ต่างประเทศ) สิ่งที่เราเห็นชัดเจน คือ อินโด มาเลเซีย จะมาเยี่ยมโรงเรียนเราทุกปี ก็คือ เริ่มมาตั้งแต่ก่อนอาเซียน คือมา ตั้งแต่ 2 ปีที่แล้ว เขาเริ่มตื่นตัว อาจจะด้วยมาดู” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

“ในการบริหารของโรงเรียน นักเรียนที่เรียนสายวิทยุ ก็จะมีกิจกรรมส่งนักเรียน เพื่อไปแลกเปลี่ยนยังต่างประเทศ อย่างปีนี้ก็ส่งไปในหลายประเทศ อย่าง อาเซียนนี่ก็มี ไปมาเลเซีย ไปอินโด ส่งไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไปเสนอผลงาน ทางวิทยาศาสตร์ ให้เขาได้เห็น ว่า โรงเรียนสาธิต มีอะไรบ้าง แล้วก็ให้เซ็น สัญญากับทางโรงเรียนในมาเลเซีย เกี่ยวกับว่ามาดูงานแลกเปลี่ยนกัน คือ เขาก็ ส่งอาจารย์ของเขามาที่นี่ เราก็ส่งอาจารย์เราไปที่โน้นเป็นการแลกเปลี่ยนกัน เรียนรู้กัน” (สนทนากลุ่มนักเรียนสายศิลป์, 2556ข)

สิ่งสำคัญที่พบในการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านการบริหารเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือ การปรับตัวของผู้บริหาร โดยการสร้างความเข้าใจในกลุ่มประเทศอาเซียน การปรับหลักสูตรให้ มีความเข้มข้นขึ้น การให้ความสำคัญกับภาษาและการส่งเสริมการเปิดเสรีทางการศึกษา นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่จำเป็นนานาชาติทั้งในกิจกรรมการเรียนการ

สอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น แหล่งค้นคว้าห้องสมุด ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ สภาพล ห้องเรียนและบรรยากาศของสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่เหมาะสมเกื้อหนุนต่อการศึกษาต่อการสร้างประสบการณ์ทางความรู้และการรองรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการศึกษาระหว่างอาเซียนมากขึ้น

4.5.2 ด้านการปรับตัว

จากการศึกษาในด้านการปรับตัวของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า ในลักษณะของการปรับตัว จะให้ความสำคัญด้านแรกเรื่องของภาษา โดยทางโรงเรียนสาธิตฯ มองเห็นถึงความสำคัญของภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ต้องใช้เป็นสื่อกลางในพหุศตวรรษระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน แล้วก็ต้องมีภาษาอาเซียน คือภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด โดยลักษณะของการปรับตัวในด้านภาษาก็จะทำในเชิงของการเพิ่มทักษะของการศึกษาภาษาเพิ่มเติมโดยนักเรียนก็จะมี การตื่นตัวในการเรียนภาษามากขึ้น

“การปรับตัวก็ตรงนี้ไม่น่าจะยากนะ ในส่วนตัวนี้มองว่ามันจำเป็นอยู่แล้วถึงไม่อาเซียนก็ภาษาอื่น มันจำเป็นอยู่แล้ว ภาษาอังกฤษนี่มันเป็นภาษาสากลที่ต้องสื่อสารกัน อย่างว่าแต่ในภูมิภาคเลยในระดับโลกเราก็ต้องใช้ชนะ” (กาญจนา ศิริมุสิกะ, 2556)

“การปรับตัวในที่นี้คือ เค้าจะต้องเพิ่มทักษะในเรื่องของภาษา เป็นอาเซียนอย่าง ที่บอกว่า เด็กๆ จะต้องมีความรู้ภาษาที่ดีมากขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาในอาเซียนที่จะสื่อสาร อันนี้มองทักษะของเด็กที่ว่าเด็กจะต้องหันมาเริ่มมองความสำคัญของการเรียนรู้ภาษามากขึ้น” (บัณฑิต ดุลยรักษ์, 2556)

“เราก็ปรับตัวนะ ให้นักเรียนได้ปรับตัวในเรื่องของความสามารถในด้านภาษา ถ้าการบริหารก็คือจะเป็นเกี่ยวกับภาษา แล้วก็ในแต่ละกลุ่มสาระก็จะมีการจัดกิจกรรม ฝ่ายบริหารเริ่มมีการทำ MOU (Memorandum of Understanding) เพื่อที่จะพานักเรียนไปยังต่างประเทศ” (กุสุมา ลำนุ้ย, 2556)

“ถ้าพูดถึงในส่วนของการบริหารงานมันจะเชื่อมโยงไปถึงการปรับตัว ก็อันดับแรกก่อนที่จะมีการบริหารหลักกิจการของนักเรียน ก็ต้องพัฒนาบุคลากร อาจารย์ ก่อนเพื่อให้มีการเตรียมพร้อมปรับตัว ปรับตัวในที่นี้คือ การจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษขึ้นพื้นฐานให้กับบุคลากร อาจารย์ที่ไม่ถนัดในเรื่องของภาษาอังกฤษขึ้นมาก่อน โดยการให้ครูเข้าอบรม ส่วนเด็กนักเรียนหลังจากที่ครูเข้ารับการอบรมแล้วครูเค้าก็สามารถที่จะกระจายความรู้ที่เค้าได้รับเพื่อให้

นักเรียนได้รับการปรับตัว ก็คือ มองโดยรวมแล้ว คืออยากให้ผลักดันในเรื่องของภาษาก่อน คือคือ อันดับแรก อยากให้ปรับตัวในเรื่องของภาษาก่อน” (ชูชาติ หิมเบ็ญสัน, 2556)

นอกจากจะมีการปรับตัวทางด้านภาษาแล้ว ในการสัมภาษณ์พบว่าการปรับตัวในด้าน การเรียนรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน วัฒนธรรม วิถีชีวิตของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยโรงเรียนสาธิตฯมีแนวทางในพัฒนาโดยการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน บุคลากรครู ผ่านการจัดกิจกรรมดูงานระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต การจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ความรู้ทั่วทั้งเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การสอดแทรกเรื่องราวอาเซียนเข้าไปใน รายวิชาต่างๆ เป็นต้น ส่วนในด้านผู้บริหารก็จะมีการปรับตัวโดยการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร เพิ่มขึ้น โดยหลักสูตรที่เห็นเด่นชัดคือ เป็ตรายวิชา “อาเซียนศึกษา” โดยอยู่ในกลุ่มสาระสังคม ศึกษ ขึ้นมาตามนโยบายการศึกษา

“ในด้านการปรับตัวก็จะเป็นในเรื่องของการศึกษาเรื่องราวของประชาคม อาเซียนเพิ่มขึ้น ดูว่าส่วนไหนที่เรามีส่วนเกี่ยวข้อง เราจะปรับตัวให้ทัน เช่นเวลา ที่สอนก็เอาที่สิ่งเป็นหลักประชาคมอาเซียนมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน ด้วย ส่วนนักเรียนก็จะปรับตัวโดยจะได้รับการกระตุ้นจากครูให้สนใจ ใฝ่รู้ ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับการเข้าสู่อาเซียน” (สุนิสา สิริวิพันธ์, 2556)

“ส่วนเราต้องปรับตัวอาจจะเป็นเรื่องของการให้ความสนใจหรือมองเกี่ยวกับ ประเทศพื้นบ้านในขอบข่ายที่กว้างเพิ่มมากขึ้น เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อน บ้าน เช่น วัฒนธรรม ภาษา ประเพณี การศึกษา สิ่งเหล่านี้เราจะเห็นได้จากสื่อ หนังสือ แบบเรียน ซึ่งมองว่าอาจจะเป็นก้าวแรกสำหรับทุกสิ่งคือทุกคน เริ่มมี ความสนใจวัฒนธรรมต่างชาติเพิ่มมากขึ้น” (อัจฉรา สัปพันธ์, 2556)

การศึกษาในประเด็นของการปรับตัว จะเห็นได้ว่าทางโรงเรียนมีการปรับตัวในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนอย่างจริงจัง ถึงแม้ว่าโรงเรียนสาธิตฯ ไม่มีแผนและนโยบายที่ชัดเจน แต่การ ปรับตัวที่เกิดขึ้นเกิดมาจากสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่ทุกองค์กรและหน่วยงานต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือครูต้องเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัว ในเรื่องของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยครูจะต้องเป็นบุคคลที่สร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นในความคิดของเด็กนักเรียนว่าการเกิด ประชาคมอาเซียนจะนำมาซึ่งการก่อให้เกิดความร่วมมือและเกิดประโยชน์มากมายแก่ประเทศ เรา ดังอาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“ในการปรับตัวของครู ผมคิดว่า ครูบาอาจารย์นี้ต้องปรับตัว การปรับตัวในที่นี้ หมายความว่า ผมมองอย่างนี้ ผมมองว่าอย่างไรในโรงเรียน ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะครูสังคมนี้ต้องปรับตัว ตัวอย่าเช่น อย่างน้อยเวลาเราสอนคือ พยายามให้เด็กเข้าใจในเรื่องอาเซียน คือให้เป็นตัวอย่างในเรื่องของความเข้าใจในเรื่องอาเซียน ที่เรียกว่า “จิตสำนึกความถนัด” สิ่งที่คุณสะท้อนออกมานั้น ถ้าครูมีอคติหรือไม่ได้สอนให้เด็กได้ยอมรับ เข้าใจความแตกต่างในบริบทที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ ครูไปให้แนวคิดที่มันก่อให้เกิดความขัดแย้งทางด้านความคิดนั้น เพราะฉะนั้น โอกาสที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือนั้น ผมมองว่า ครูคือ ต้นแบบที่ให้อคติว่าการที่เราต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมันจะต้องเกิดความร่วมมือ มันจะต้องเห็นถึงผลดี เพราะฉะนั้นเราจะลบความอคติ เราจะต้องมีความร่วมมือ เราต้องยอมรับ เพื่อให้เด็กได้มีความรู้ ความเข้าใจ และเราจะต้องคิดว่าครูบาอาจารย์จะต้องสร้างสิ่งเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์” (บัณฑิต ดุสยรักษ์, 2556)

4.5.3 ด้านผลกระทบ

จากการศึกษาในด้านผลกระทบของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า การเข้ามารวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ทางโรงเรียนสาธิตฯ มองว่าเมื่อมีการรวมตัวกันเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียนย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม การศึกษา หรือแม้กระทั่งด้านแรงงาน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อโรงเรียนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบ โดยจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปผลกระทบทั้งสองด้านที่อาจจะเกิดขึ้นกับโรงเรียนสาธิตฯ ได้ดังนี้

1) ผลกระทบทางบวก:

- (1) ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการศึกษา
- (2) ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มประเทศ โดยประเทศที่มีความได้เปรียบในเรื่องการศึกษา ก็สามารถเป็นต้นแบบให้กลุ่มประเทศที่ด้อยกว่ามาศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาของประเทศนั้นๆ ได้ง่ายขึ้น
- (3) เกิดการกระตุ้นให้นักเรียน บุคลากรอาจารย์มีความตระหนักในการเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพของตนเอง เพื่อให้สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (4) บุคลากรมีความหลากหลาย ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

(5) ทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันระหว่างประเทศ

2) ผลกระทบทางลบ:

- (1) เกิดการแข่งขันกันในการศึกษา อาจจะส่งผลให้ประเทศที่มีความด้อยทางการศึกษาไม่สามารถก้าวทันประเทศที่มีความทันสมัยได้

(2) การด้อยในเรื่องภาษาของเด็กนักเรียน หรือบุคลากร ส่งผลทำให้เด็กเสียโอกาสในการแข่งขันในหลายๆด้าน (ประสิทธิภาพในการใช้ภาษา)

(3) งบประมาณมากขึ้น ในด้านการจัดกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน กิจกรรมการดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาชีพ หรือแม้กระทั่งการดูงานต่างประเทศ

(4) อาจเกิดการแย่งชิงทรัพยากรกัน (นักเรียน)

(5) ทำให้สถานศึกษามีการเข้ามาในประเทศมากขึ้น อาจส่งผลต่อเรื่องใบรับรองคุณวุฒิ (ใบประกอบวิชาชีพ)

4.5.4 ด้านคุณภาพนักเรียน

จากการศึกษาในด้านคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่าในด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางการบริหารเป็นไปในทิศทางที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่แล้ว เพราะทางโรงเรียนมีความเข้มงวดในการเข้ารับนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อโดยการคัดเลือกในลักษณะที่มีความเข้มข้น โดยนักเรียนที่สามารถเข้ามาศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ ได้ต้องมีความสามารถมากพอ และมีศักยภาพที่สามารถเรียนรู้ได้ โดยจากที่ผ่านมาจากทางโรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียนและระดับประเทศทางโรงเรียนก็สามารถแข่งขันได้ เช่น

ในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ สามารถเข้าเรียนคณะแพทยศาสตร์จำนวน 27 คน

ในปี พ.ศ. 2556 นายณัฐธัญ ไชยมนตรี ได้รับรางวัลชนะเลิศการเข้าร่วมแข่งขัน BBA High School Speech Competition ในงาน มอ.วิชาการวิทยาเขตหาดใหญ่ และนางสาวดารินา ยามาเมาะได้รับรางวัลที่สอง

ในปี พ.ศ. 2556 เด็กชายนิติ บือสาแม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ได้รับรางวัลจากลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก เป็นตัวแทนจากประเทศไทยเข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสือภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 30 แห่งชาติประเทศญี่ปุ่น ที่เมืองยามากุจิ ประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2555 นักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ ได้เข้าร่วมแข่งขันความสามารถทางคณิตศาสตร์ซึ่งถ้วยพระราชทานพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 10 ประกอบด้วย

1) ประเภทบุคคลทั่วไประดับประเทศ ได้แก่ นายสุชน ตันติโสภณวนิช ได้เหรียญเงิน นายพงศภัค พูลสวัสดิ์ และนายเนติ ไปเล็ม ได้รับเหรียญทองแดง

2) ประเภททีมระดับภาคใต้ ได้แก่ นายสุชน ตันติโสภณวนิช นายพงศภัค พูลสวัสดิ์ และนายเนติ ไปเล็ม และนายพนนทณัฐ ต้องเซ่งกี ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับสอง

ในปี 2556 นายไชฟูตติน มาตเด่น และนางสาวจิรภิญญา พรหมมีฤทธิ์ นักเรียนโครงการห้องวิทยาศาสตร์ (วมว.) ได้รับรางวัลการนำเสนอโครงการวิทยาศาสตร์ดีเด่นและดีเยี่ยม โครงการ International Science Days ที่ประเทศรัสเซีย

ดังนั้นการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียนย่อมไม่ค่อน เป็นอุปสรรคต่อนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯมากนัก เพราะเด็กนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ มีความพร้อมในด้านวิชาการ การศึกษา และภาษา มากเพียงพอโดยในด้านภาษาทางโรงเรียนมีความได้เปรียบในเรื่องภาษาอังกฤษอยู่แล้วโดยนักเรียนกว่า 90% สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ และนอกจากภาษาอังกฤษแล้วในด้านภาษาเพื่อนบ้านโดยเฉพาะภาษามลายูเด็กนักเรียนบางส่วนก็สามารถสื่อสารได้ เพราะครึ่งหนึ่งของนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ เป็นคนสามจังหวัดชายแดนใต้จึงมีความได้เปรียบในเรื่องภาษามลายู ส่วนในเรื่องๆ อื่นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อนบ้านนักเรียนมีความตื่นตัวในเรื่องนี้อยู่แล้ว

4.5.5 ด้านคุณภาพครู

จากการศึกษาในด้านคุณภาพครูของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่าในด้านการพัฒนาคุณภาพครู จะเห็นได้ว่าคุณภาพครูอาจจะมีแตกต่างกันในแต่ละรายวิชาโดยถ้าเป็นครูในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ก็สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่ถ้ากลุ่มสาระอื่นๆ อาจจะไม่มีความด้อยในด้านภาษาบ้าง โดยเฉพาะภาษาที่เป็นทางการเพื่อใช้ในการสื่อสารทางวิชาการ โดยการบริหารการพัฒนาคุณภาพครูที่ทางโรงเรียนมีแผนการดำเนินงาน คือ

- 1) ส่งเสริมให้ครูทุกกลุ่มสาระมีความกระตือรือร้นในการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 2) ส่งเสริมให้มีการอบรมในด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้นเพื่อให้ครูทุกกลุ่มสาระสามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้
- 3) ส่งเสริมให้บุคลากรครูมีการดูงานต่างประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอนมากขึ้น
- 4) วางแผนการสอนโดยให้ครูมีรูปแบบการสอนที่ต้องสอดแทรกอาเซียนเข้าไปในรายวิชาและใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษบ้าง

ดังนั้น ในรูปแบบของคุณภาพครูของโรงเรียนสาธิตฯ อาจจะสามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้บ้าง เพราะจุดแข็งของโรงเรียนสาธิตฯ คือการรับครูเข้ามาที่มีมาตรฐานโดยผู้ที่เข้ามาได้ต้องจบปริญญาตรีด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง และถ้าจบปริญญาโทต้องจบแบบทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ครูที่เข้ามาสอนในโรงเรียนสาธิตฯ ต้องมีความรู้ความสามารถมาก นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีการจ้างครูเจ้าของภาษา มาสอนเด็กโดยตรงทำให้เด็กนักเรียนมีความเข้าใจด้านภาษามากและเข้มข้นขึ้น แต่บางกรณีอาจจะต้องมีการเพิ่มทักษะในด้านอื่นๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้

4.6 ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในการศึกษาปัญหารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จะทำการวิเคราะห์โดยในประเด็นแรก วิเคราะห์ในด้านปัญหาและประเด็นที่สองวิเคราะห์ในด้านรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป จากการศึกษา พบว่า

4.6.1 ปัญหาการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ ปัญหาหลักเกิดจากการที่โรงเรียนมีแนวทางและแผนงานการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนที่ยังไม่ชัดเจน โดยมีครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “ความไม่ชัดเจนเกิดขึ้นมาตั้งแต่ระดับประเทศ แล้ว” และบางครั้งทางโรงเรียนมีการวางแผนงานเพื่อรองรับอาเซียนแต่สุดท้ายการนำแผนงานดังกล่าวไปใช้ไม่ต่อเนื่อง คือจะนำไปใช้แค่เพียงช่วงที่แผนออกมาใหม่ๆ เท่านั้น พอนานเข้าก็ลืม ทำให้การดำเนินงานตามแผนขาดความต่อเนื่องส่งผลต่อการไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

“ปัญหาในเชิงการบริหารผมมองว่าการบริหารที่จะเตรียมพร้อมก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นมันยังขาดความต่อเนื่อง ผมมองอย่างนั้นนะ คือ ก็ต้องยอมรับนะว่ามันยังขาดความต่อเนื่อง ความต่อเนื่องในที่นี้หมายความว่า การดำเนินงาน แผนงานงานต่างๆ มันยังไม่ชัดเจน จริงๆ แล้ว มันต้องมีการกำหนดแผนงาน ที่เขาเรียกว่า แผนงานประจำปี แผนงานระยะสามปี สี่ปี อะไรอย่างนี้ มันยังไม่ชัดเจน ถ้าแผนงานมันไม่ชัดเจนในการขับเคลื่อนมันก็จะไม่ต่อเนื่อง พอไม่ต่อเนื่องผมมองว่ามันก็ยังเป็นอุปสรรค ไม่ได้ผลตามที่ต้องการ นี่คือ สิ่งที่ผมมองนะ” (บัณฑิต ดุลยรักษ์, 2556)

และปัญหาอีกประการหนึ่งคือ บุคลากรครูบางส่วนไม่ค่อยตระหนักถึงเรื่องอาเซียน มองว่าการที่ต้องมีการเตรียมพร้อมเป็นเรื่องที่ตื่นตระหนกกับอาเซียนมากเกินไป พวกเขา มองว่า เรื่องการเข้ามาของประชาคมอาเซียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เมื่อประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นจริงก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยกลไกของมันเอง การปรับตัว การพัฒนางานก็จะเกิดขึ้นเอง ทำให้มองภาพรวมทุกคนไม่ค่อยตื่นตัวกับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนมากนัก

การไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ก็เป็นปัญหาในการพัฒนาการศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเช่นกัน โดยพบว่าบุคลากรครูบางส่วนขาดความร่วมมือในการดำเนินงานซึ่งสาเหตุมาจากครูบางท่านมีงานมากมายที่ต้องปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการสอนที่ต้องสอนทั้งระดับมหาวิทยาลัย สอนโรงเรียนสาธิตฯ และงานที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องงานวิจัยและงานที่ต้องรับผิดชอบตามหน้าที่อื่น ส่งผลทำให้ไม่มีเวลาในการดำเนินงานในเรื่องของอาเซียน และสาเหตุที่อีกประการหนึ่งเกิดขึ้น เนื่องจากปัญหาการเบิกจ่ายในเรื่องของงบประมาณ ในการดำเนินโครงการในการทำแผนงานต่างๆ ไม่เพียงพอทำให้บุคลากรครูขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน นำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ไปค่อยบรรลุเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ไม่ได้ตามที่ต้องการ

และนอกเหนือจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากการศึกษายังพบปัญหาย่อยๆ อีกเกี่ยวกับปัญหาการศึกษา จากการสนทนากลุ่มนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ เด็กๆ กล่าวว่า การศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่มีลักษณะของการเรียนรู้ที่ไม่บูรณาการ องค์ความรู้มีขีดจำกัด รายวิชาที่เรียนเยอะไป เน้นทฤษฎีมากเกินไป หลักสูตรไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา เพราะจากที่ผ่านๆ มาการศึกษาของไทยล้มเหลว เพราะรูปแบบการศึกษาที่ไม่ได้รับการพัฒนาในสอดคล้องกับยุคสมัย

4.6.2 แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

จากปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน เห็นได้ว่าประชาคมอาเซียนนับเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของไทย โดยเฉพาะด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านแรงงานศึกษาที่จะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ทุกคนมีศักยภาพที่จะสามารถแข่งขันได้ โดยการพัฒนาประการสำคัญของการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานการที่เป็นสากลมากขึ้นการเพิ่มทักษะความรู้ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สองหรือสามเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการแข่งขันการเปิดเสรีบริการด้านการศึกษาทำให้มีการแข่งขันในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นโรงเรียนสาธิตฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตนักเรียน ที่มีความรู้ความสามารถมากพอที่จะต้องมีการปรับตัวและพัฒนาแนวทางการศึกษาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

โดยรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป จากการศึกษา พบว่าผู้บริหาร บุคลากรครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ประกอบการ นักเรียน มีการเสนอรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป ดังนี้

1) ด้านการบริหาร

(1) ผู้บริหารควรมีแนวทางการขับเคลื่อน แผนงาน เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน

- (2) จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนโครงการที่เหมาะสม
 - (3) ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนให้ทั่วถึง
 - (4) ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับความเข้าใจในอาเซียนให้เข้มข้นขึ้น ไม่ใช่
เพียงแต่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับธงชาติ สัญลักษณ์ คำขวัญ ความรู้พื้นฐานเท่านั้น
 - (5) ทางโรงเรียนควรกระตุ้นให้มีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา
 - (6) การพัฒนาควรเป็นไปให้เป็นรูปธรรมมากกว่านี้การบริหารจัดการ
ควรอยู่บนหลักความเป็นจริง
 - (7) สร้างความร่วมมือกันในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 2) ด้านบุคลากรนักเรียน
- (1) ส่งเสริมการพัฒนาครูบุคลากรให้มีความสามารถที่มากขึ้น
 - (2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีในการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียน
 - (3) กระจายโอกาสให้บุคลากรครู นักเรียน ทุกคนได้มีโอกาสไปศึกษาต
งานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
 - (4) มีการอบรมครูในเรื่องภาษาอังกฤษให้มีความเข้มข้นขึ้น สามารถ
สื่อสารในเวทีโลกได้
 - (5) เปิดโอกาสในการรับนักเรียนต่างประเทศเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียน
สาธิตฯ
- 3) ด้านวิชาการ
- (1) ควรมีการเปิดหลักสูตรในด้านภาษาที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ
ภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน
 - (2) ควรเปิดรายวิชาที่เป็นทักษะวิชาชีพ เพื่อง่ายในการเข้าทำงานใน
ตลาดแรงงาน
 - (3) ควรที่จะมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกันในทุกๆ
ประเทศในกลุ่มอาเซียน
 - (4) ส่งเสริมให้ทุกรายวิชามีการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก
เพื่อพัฒนาภาษาควบคู่กัน
 - (5) ควรมีสื่อการสอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเรียนการสอน เพื่อ
สามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว
 - (6) ควรที่จะมีทุนแลกเปลี่ยนเรียนระหว่างประเทศอาเซียนให้เกิดขึ้นจริง
ไม่ใช่เป็นเพียงการทำสัญญา MoU (Memorandum of Understanding)

4.7 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

4.7.1 การบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ภายใต้หลักการบริหารตามแนวทางทฤษฎี การบริหารการพัฒนา ที่มองว่าการบริหาร คือการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงานและโครงการต่างๆ ที่กำหนดขึ้น โดยมีการบริหารเป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงสำเร็จ “การบริหารการพัฒนา”เป็นกระบวนการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยแนวคิดการศึกษาแบบเก่าให้ความสำคัญกับการบริหารพัฒนาโดยต้องมองการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนแนวคิดการศึกษาแบบระบบ เริ่มให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ เข้ามาโดยมองในระบบต้องมีปัจจัยย่อยๆ โดยกระบวนการ ความสัมพันธ์ของระบบการพัฒนาของ Katz (1978) ในแนวคิดการศึกษาแบบระบบเสนอไว้ว่ามี 4 ปัจจัยด้วยกัน ปัจจัยนำออก ปัจจัยนำเข้า ระบบย่อย และข้อจำกัดแต่ละปัจจัยต้องมีความสัมพันธ์กัน ส่วนแนวคิดการศึกษาแบบภาวะนิเวศน์มองว่า ในการบริหารงานจะมองว่าการบริหารจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจและสังคม คือมองปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เข้ามาในการบริหารการพัฒนา

นอกจากมุมมองการบริหารการพัฒนาการศึกษาแล้ว ปัจจัยที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการบริหาร คือ “การพัฒนาการบริหาร” หลักการพัฒนาการบริหาร คือ การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารของผู้หน้าว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใดในการบริหารในองค์กร โดยการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหารจะเป็นปัจจัยที่สอดคล้องกันที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านองค์กรเกิดประสิทธิภาพและไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

การบริหารการศึกษาก็เช่นกัน การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษา โดยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมีผู้ที่น่าสนใจมากมายหลายแนวคิด เช่น แนวคิดการบริหารของ Taylor (1911) ของ Mayo (1924) หรือ Lunenburg and Ornstein (2004) และอีกหลายๆ ท่านที่ให้แนวคิดการบริหารที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ทัศนะของแต่ละคน โดยใจความสำคัญของแนวคิดการบริหารการศึกษาคือเป็น การดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยม ตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของ สังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ โดยการบริหารการศึกษาต้องตั้งอยู่ภายใต้กระบวนการที่เหมาะสม ภายใต้ข้อตกลงที่วางไว้ ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ความสำเร็จของการศึกษา คือ ผู้บริหาร โดยผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้นในศึกษาถึงการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญถึงบทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียนโดยใช้ทฤษฎีแนวคิดของ Gulick and Urwick (1973) ในการวิเคราะห์กระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ โดยการศึกษา พบว่า

1) การวางแผน (Planning) คือ การวางแผนล่วงหน้าว่าองค์การจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยในด้านการวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผน หลักการวางแผนหลักๆ คือ การสนับสนุนการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ โดยโรงเรียนสาธิตฯ เป็นเสมือนห้องปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านวิชาชีพศึกษาศาสตร์ ดังนั้นแผนการบริหารของโรงเรียนจึงมีลักษณะที่มีความสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย และคณะศึกษาศาสตร์ นอกจากนี้จะต้องมีความสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยแล้วยังต้องมีความสอดคล้องกับแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย โดยแผนงานจะถูกกำหนดขึ้นทุกๆ ปี โดยแนวทางการวางแผนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในก้าวต่อไป คือ

(1) ด้านผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ แนวการวางแผนดำเนินงาน คือการดำเนินตามนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อกำหนดแนวทางการร่วมผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ จัดให้มีระบบที่เอื้อต่ออาจารย์ของโรงเรียนที่เข้าร่วมผลิตบัณฑิตในรูปแบบต่างๆ จัดให้มีคณะกรรมการดูแลระบบและการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

(2) ด้านผลิตและพัฒนานักเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวการวางแผนดำเนินงาน จัดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาที่ตรงตามจุดหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้มีโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา จัดให้มีสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จัดให้มีโครงการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านต่างๆ ปลูกฝังเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาให้สอดคล้องกับหลักศาสนา ส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งภายในภายนอกโรงเรียน พัฒนาระบบการติดตาม สอดส่องและควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมอย่างสันติ พัฒนาระบบการแนะแนวและให้คำปรึกษา

(3) ด้านการวิจัยและผลงานทางวิชาการ แนวการวางแผนดำเนินงาน ส่งเสริมวิจัยเพื่อพัฒนาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนและเป็นสหวิทยาการ ส่งเสริมการทำวิจัยสถาบันเพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารการจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียนและพัฒนาบุคลากร เป็นต้น จัดให้มีงบประมาณเงินรายได้ของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการวิจัย ส่งเสริมการตีพิมพ์เผยแพร่

งานวิจัยในวารสารของคณะ มหาวิทยาลัย วารสารวิชาการอื่นๆ ที่มีมาตรฐานทั้งใน Website ของโรงเรียน สนับสนุนการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

(4) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม แนวการวางแผนดำเนินงาน มีแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเป็นวิทยากรและเป็นที่ปรึกษาโครงการตามความต้องการของสังคมและความเหมาะสม จัดให้มีระบบการบริการวิชาการที่จัดในลักษณะพึ่งตนเองและหารายได้จัดให้การประชาสัมพันธ์โครงการและกิจกรรม

(5) ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แนวการวางแผนดำเนินงาน จัดให้มีการรณรงค์และปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามในการดำเนินชีวิตแก่บุคลากรและนักเรียน ส่งเสริมการแสดงความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมประจำชาติของนักเรียนและบุคลากร ส่งเสริมความร่วมมือทางศิลปวัฒนธรรมระหว่างต่าง ๆ

(6) ด้านการบริหารองค์กร แนวการวางแผนดำเนินงาน จัดระบบโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจนกับการพัฒนางานในโรงเรียนและคณะศึกษาศาสตร์ ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมทางการบริหารมาใช้ในการพัฒนาระบบ ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล จัดให้มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากรทุกฝ่าย

(7) ด้านพัฒนาบุคลากร แนวการวางแผนดำเนินงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำผลงานวิชาการและผลงานเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความสามารถและประสบการณ์แก่บุคลากรทุกระดับ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จัดให้มีบุคลากรตัวอย่างของหน่วยงาน ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนาระบบฐานข้อมูล การบริหารสารสนเทศในการบริหารและบริการ

(8) ด้านการเงินและงบประมาณ แนวการวางแผนดำเนินงาน กำหนดนโยบายและแผนการเงินให้สอดคล้องกับแผนโรงเรียน มีระบบการเบิกจ่ายเงิน การจัดซื้อ จัดจ้างให้มีความคล่องตัวและสามารถตรวจสอบได้ มีระบบฐานข้อมูลด้านการเงินระดับหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร มีขั้นตอนการบริหารเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มีการทำแผนปฏิบัติการใช้งบประมาณประจำปี มีการติดตามการใช้งบประมาณต่าง ๆ ให้ดำเนินไปตามแผนวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ

(9) ด้านประกันคุณภาพ แนวการวางแผนดำเนินงาน สร้างจิตสำนึกและวัฒนธรรมการทำงานแก่บุคลากรในองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพ มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียน จัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

(10) ด้านวิเทศสัมพันธ์ แนวการวางแผนดำเนินงาน มีการทำแผนปฏิบัติงานในด้านวิเทศสัมพันธ์ มีการร่วมมือด้านวิเทศสัมพันธ์กับคณะศึกษาศาสตร์และโรงเรียนในต่างประเทศ มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีสื่อประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

2) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน การจัดการสายบังคับบัญชา และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ การบริหารงานของโรงเรียนสาธิตฯ มีรูปแบบการแบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 5 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารจะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแล กิจกรรมภาพรวมของโรงเรียน ฝ่ายวิชาการจะทำหน้าที่ในการจัดการหลักสูตร ดูแลทักษะทาง วิชาการ ฝ่ายประกันคุณภาพจะมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลกิจกรรมต่างๆของแต่ละฝ่ายของ แต่ละปีแล้วสรุปออกมาเป็นรายงานประจำปี ฝ่ายพัฒนานักศึกษาหน้าที่ที่สำคัญของฝ่ายนี้คือ จะดูแลในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียน และสุดท้ายฝ่ายกิจการนักเรียน หน้าที่หลัก คือจะทำดูแลในเรื่องกิจการต่างๆ ของนักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของ ผู้ปกครอง โดยในการบริหารในแต่ละฝ่ายผู้บริหารจะยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลและ การกระจายอำนาจแต่ละฝ่ายสามารถทำงานและบริหารงานได้อย่างเต็มที่ตามนโยบายและ แผนปฏิบัติงานของโรงเรียนที่กำหนดไว้ในแต่ละปี

3) การบริหารบุคคล (Staffing) คือ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การ พัฒนา การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลงาน การพิจารณาความดี ความชอบ การให้สวัสดิการ และการให้พ้นจากงาน การบริหารบุคคลของโรงเรียนสาธิตฯจะ ขึ้นตรงกับคณะศึกษาศาสตร์ โดยการบริหารบุคคลครูที่จะเข้าบรรจุสอนต้องมีการสอบเข้าโดย การประกาศจากคณะศึกษาศาสตร์ และในแต่ละปีจะมีการส่งเสริมทุนเรียนต่อระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกให้แก่อาจารย์ที่สนใจ นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมในเรื่องของการทำวิจัยอีก ด้วย แต่ถ้าในขณะนั้นมีการขาดบุคลากรอาจารย์ก็จะรับอาจารย์พิเศษเข้ามาสอนส่วนมากจะ เป็นอาจารย์ในหมวดภาษาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในเรื่องของการเข้ารับนักเรียนเข้ามาศึกษาในแต่ละ ปีทางโรงเรียนสาธิตฯมีแนวทางในการรับเลือกแบบการสอบเข้าและการรับแบบพิเศษ สำหรับบุตรหลานบุคลากรและผู้มีบทบาทสำคัญกับโรงเรียนโดยในแต่ละปีจะมีการรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่สี่และการบริหารบุคคล

4) การอำนวยการสั่งการ (Directing) คือ การตัดสินใจ การวินิจฉัย สั่งการ และควบคุมบังคับบัญชา มีรูปแบบการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นเอกภาพ เปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระได้ แต่ต้องอยู่ในแนวทางการวางแผนการดำเนินงาน ของโรงเรียน เมื่อใดที่ทางโรงเรียนมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ฝ่ายที่มีความรับผิดชอบในการ ดำเนินงานจะเป็นผู้เสนอโครงการนั้นๆแล้วผู้อำนวยการจะมีบทบาทในการตัดสินใจ

5) การประสานงาน (Coordination) หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิด ความร่วมมือ เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน จะมีรูปแบบของการประสานงานที่มีการ กำหนดแผนผังและกำหนดหน้าที่การทำงานที่ชัดเจนในระบบการติดต่อของแต่ละฝ่ายและแต่ละ กลุ่มสาระ ที่ชัดเจน ตามแผนผังการดำเนินงานตามโครงสร้างองค์กร

6) การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting) คือ การรายงานผลการ ปฏิบัติงานขององค์การเพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ใน การรายงานผลปฏิบัติงาน ในแต่ละปีจะมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหาร บุคลากรครู

ต้องมีการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเองว่ามีการดำเนินการบริหารงาน การสอนในรูปแบบใดบ้างแล้วส่งรายงานให้ฝ่ายประกันคุณภาพ และสำหรับฝ่ายและกลุ่มสาระที่มีการจัดกิจกรรมใดๆ ในแต่ละปีต้องมีการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง แล้วส่งไปยังฝ่ายประกันคุณภาพเช่นกัน หลังจากนั้นฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาก็จะเป็นผู้เขียนสรุปเป็นรายงานประจำปีของโรงเรียนโดยส่งให้อำนาจการรับทราบ

7) การงบประมาณ (Budgeting) คือ การใช้จ่ายเงิน การควบคุมการใช้จ่าย และการตรวจสอบด้านการเงิน จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยตรงโดยการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสาธิตฯจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องควบคุมดูแล ผู้อำนวยการจะมีหน้าที่เพียงเซ็นอนุมัติงบประมาณเพียงอย่างเดียวเท่านั้นโดยงบประมาณในแต่ละปีก็จะมาจากงบประมาณต่างๆ ดังนี้ โดย เงินงบประมาณจะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และงบอื่นๆ

ดังนั้นจากหลักการการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ถือเป็นหลักการบริหารที่เน้นการบริหารที่มีการกระจายอำนาจแต่หลักการบริหารยังอยู่ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ของการของมหาวิทยาลัย และนอกจากนี้ยังต้องมีความสอดคล้องกับระบบการบริหารภายใต้การศึกษา การพื้นฐาน การบริหารภายใต้ผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้มีการดำเนินงานภายใน และเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการทำงาน ลักษณะระบบการบริหารจึงมีลักษณะสอดคล้องกับการ การบริหารการพัฒนาให้เกิดการพัฒนาตามเป้าหมายที่วางไว้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารการพัฒนาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ คือโรงเรียนมีรากฐานการของนโยบายที่มีชัดเจนภายใต้การบริหารของมหาวิทยาลัย

4.7.2 แนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การศึกษาการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยหลักการพัฒนาการศึกษาตามแนวนโยบายการศึกษาที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากการศึกษาในเอกสาร หรือแนวนโยบายต่างๆ ที่สอดคล้องกับการเตรียมพร้อมทางด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ 11 เกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษได้พร้อมเข้าสู่ประชาคม ASEAN 80% ของนักเรียนทั้งประเทศพูดภาษาอังกฤษได้ พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 และนโยบายที่ 13 การสร้างผู้นำอาเซียน ASEAN Leaders Scholarship เพิ่มทุนการศึกษาแก่นักศึกษาอาเซียนเพื่อเตรียมพร้อมเป็นผู้นำในภูมิภาค (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้มีข้อตกลงในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASED (ASEAN Education Ministers Meeting) ครั้งที่ 1 และการประชุม SEAMEC (Southeast Asian Ministers of Education Organization) ครั้งที่ 41 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประชุมได้รับทราบว่าการประชุม ASED ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซียเมื่อเดือน

ธันวาคม พ.ศ. 2548 ให้เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียนโดยจัดคู่ขนานกับการประชุม SEAMEC ตามข้อเสนอของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนการประชุมครั้งนี้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนได้เน้นย้ำในประเด็นความร่วมมือด้านการศึกษาดังนี้

1) การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีความหลากหลายเชื้อชาติทั้งนี้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและนักวิชาการมีการดำเนินการอยู่แล้วจำนวนมากที่ประชุมจึงได้เสนอให้เน้นการสร้างมิตรภาพและความเข้าใจโดยได้เสนอแนวทางใน 3 ประเด็นคือ

(1) การส่งเสริมสื่อการศึกษาในด้านอาเซียนศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับสถานศึกษาต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

(2) การจัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนและครูในอาเซียนผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาและการแลกเปลี่ยน

(3) การริเริ่มและสนับสนุนให้นักวิจัยและนักวิชาการของอาเซียนได้ร่วมกันศึกษา/แก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อชุมชนอาเซียนโดยที่ประชุมมอบให้ ISEAS (Institute of Southeast Asian Studies) ของสิงคโปร์ช่วยในการจัดทำงานวิจัยร่วมกันพร้อมทั้งเป็นผู้จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวก่อนนำเสนอต่อที่ประชุม ASED ต่อไป

2) คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่ประชุมได้เห็นพ้องกันในการส่งเสริมความร่วมมือ 3 ด้านคือ

(1) การศึกษาด้านภาษา (Language Education) โดยที่ประชุมได้รับทราบถึงความท้าทายในด้านการสอนโดยเฉพาะการสอนภาษาแม่ภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษและตระหนักถึงความจำเป็นในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนด้านภาษา

(2) การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวะ (Vocational/Technical Education) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ประชุมจึงเห็นชอบที่จะให้มีการศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

(3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (School Leadership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนจึงควรเน้นเรื่องการคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนโดยรัฐมนตรีศึกษาของสิงคโปร์ได้เสนอให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คนเข้าร่วมหลักสูตร International Leaders in Education Programmed (ILEP) ณ สถาบันฝึกอบรมครู (National Institute of Education) ของสิงคโปร์ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ดังนั้นในการวิเคราะห์การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านการบริหาร การปรับตัว ด้านผลกระทบ ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านคุณภาพครู พบว่า

1) ด้านการบริหาร การบริหารการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ ของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า ในด้านความเข้าใจทางโรงเรียนสาธิตฯ มีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดนิทรรศการ การแสดงละครเวทีการจัดให้มีการทบทวนเรื่องราวอาเซียนในช่วงเคารพธงชาติ โดยใช้กิจกรรมเหล่านี้สอดแทรกเข้าไปเพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อจะเข้าสู่อาเซียน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมโดยการเข้าร่วมอบรมความรู้ในเรื่องของประชาคมอาเซียน โดยอาจจะเป็นการเข้าร่วมอบรมในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนก็มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมกับนักเรียนในต่างประเทศอีกด้วย เพื่อกระตุ้นการสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับเนื้อหาและวัฒนธรรม ในด้านภาษา ทางโรงเรียนมีการตื่นตัวมากในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้าน โดยภาษาที่เปิดสอนในโรงเรียนประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาความรู้ด้านภาษาโดยผ่านการดูงาน หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในต่างประเทศ เพื่อสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนและสร้างความตระหนักเพื่อเตรียมความพร้อมของครู และนักเรียนให้มากขึ้น ส่วนในด้านภาษาทางโรงเรียนมองว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะเกิดการพัฒนาให้เด็กสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ในอาเซียน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงมีการผลักดันให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นหลัก แล้วเสริมด้วยภาษาที่สามหรือภาษาอาเซียน ในด้านหลักสูตร ทางโรงเรียนมีการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยในกลุ่มสาระสังคมได้มีการจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ และอื่นๆ ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีการวางโครงสร้างหลักสูตรในด้านภาษาให้มีความเข้มข้นมากขึ้นโดยการสอดแทรกการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในทุกรายวิชาและสุดท้ายในและ ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษาทางโรงเรียนมีการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา กับหลายโรงเรียนในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ ซึ่งหลักการบริหารทั้งหมดมีความสอดคล้องกับพันธกิจที่ทางรัฐบาลและข้อตกลงในอาเซียน แต่ก็อาจจะพบว่า มีอีกหลากหลายประเด็นที่ทางโรงเรียนยังไม่มีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

2) ด้านการปรับตัว จากการศึกษาในด้านการปรับตัวของโรงเรียนสาธิตฯพบว่า ในลักษณะของการปรับตัวจะให้ความสำคัญด้านแรกเรื่องของภาษา การปรับตัวในด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน วัฒนธรรม วิถีชีวิตของกลุ่มประเทศอาเซียน

3) ด้านผลกระทบ พบว่า ผลกระทบทางบวก ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มประเทศ เกิดการกระตุ้นให้นักเรียน บุคลากร อาจารย์มีความตระหนักในการเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพของตนเอง บุคลากรมีความหลากหลาย

ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันระหว่างประเทศ ผลกระทบทางลบ เกิดการแข่งขันกันในการศึกษา การด้อยในเรื่องภาษาของเด็กนักเรียน หรือบุคลากร ส่งผลทำให้เด็กเสียโอกาสในการแข่งขันในหลายๆ ด้าน (ประสิทธิภาพในการใช้ภาษา) งบประมาณมากขึ้น เกิดการแย่งชิงทรัพยากรกัน (นักเรียน) ทำให้สถานศึกษามีการเข้ามาในประเทศมากขึ้น อาจส่งผลต่อเรื่องใบรับรองคุณวุฒิ (ใบประกอบวิชาชีพ)

4) ด้านคุณภาพนักเรียน จากการศึกษาในด้านคุณภาพนักเรียน ของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า ในด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางการบริหารเป็นไปในทิศทางที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่แล้ว เพราะทางโรงเรียนมีความเข้มงวดในการเข้ารับนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อ โดยการคัดเลือกในลักษณะที่มีความเข้มข้นโดยนักเรียนที่สามารถเข้ามาศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ ได้ต้องมีความสามารถมากพอและมีศักยภาพที่สามารถเรียนรู้ได้ โดยจากที่ผ่านมาทางโรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียนและระดับประเทศทางโรงเรียนก็สามารถแข่งขันได้

5) ด้านคุณภาพครู จากการศึกษาในด้านคุณภาพครูของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า ในด้านการพัฒนาคุณภาพครู จะเห็นได้ว่าคุณภาพครูอาจจะมีแตกต่างกันในแต่ละรายวิชา โดยถ้าเป็นครูในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ก็สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่ถ้ากลุ่มสาระอื่นๆ อาจจะมีมีความด้อยในด้านภาษาบ้างโดยเฉพาะภาษาที่เป็นทางการเพื่อใช้ในการสื่อสารทางวิชาการ โดยการบริหารการพัฒนาคุณภาพครูที่ทางโรงเรียนมีแผนการดำเนินงาน

ดังนั้นการบริหารภายใต้การบริหารเพื่อพัฒนาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ ตามกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้มีข้อตกลงในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASED (ASEAN Education Ministers Meeting) ครั้งที่ 1 และการประชุม SEAMEC (Southeast Asian Ministers of Education Organization) ครั้งที่ 41 ที่มุ่งเน้น 1) การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทางโรงเรียนสาธิตฯ ให้ความสำคัญมากในประเด็นนี้ ในการสร้างกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อให้เข้าใจบริบทต่างๆ ของสมาชิกในอาเซียนและการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างประเทศอาเซียนผ่านการศึกษาดูงานและการส่งเสริมในลักษณะนักเรียนแลกเปลี่ยน และ 2) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในการส่งเสริมความร่วมมือ 3 ด้าน คือ การศึกษาด้านภาษา มองว่าในประเด็นเรื่องนี้ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีการตื่นตัวอยู่ในระดับมาก เห็นจากการเปิดหลักสูตรด้านภาษาที่มีความหลากหลายมากขึ้น ส่วนการศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา ทางโรงเรียนสาธิตฯ อาจจะยังไม่มีมีการดำเนินกิจกรรมในส่วนนี้ที่เป็นรูปธรรมเท่าใดนักแต่อาจจะมีบ้างในเรื่องของการอบรมและเปิดหลักสูตรอาเซียนศึกษา และ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (School Leadership) ประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตฯ เป็นผู้มีบทบาท

สำคัญในการขับเคลื่อน แต่อาจจะด้วยหลักนโยบายการบริหารการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับประเทศยังไม่ชัดเจน จึงทำให้ ณ ขณะนี้เป็นเพียงการบริหารในลักษณะของการส่งเสริมในด้านภาษาและการสร้างการ ตื่นตัวให้นักเรียน อาจารย์ผ่านกิจกรรมต่างๆ

4.7.3 ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมโรงเรียนสาธิตฯ คือ มีแนวทางและแผนงานการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนที่ยังไม่ชัดเจนซึ่งส่งผลต่อการไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ บุคลากรครูบางส่วนไม่ตระหนักถึงเรื่องความสำคัญในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยมองว่าการที่ต้องมีการเตรียมพร้อมเป็นเรื่องที่ตื่นตระหนกมากเกินไปเพราะจริงๆ แล้วการเกิดประชาคมอาเซียนเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงหนึ่งที่จะเกิดขึ้นกับประเทศเท่านั้น โดยการเตรียมพร้อมจะต้องเกิดขึ้นตลอดเวลาไม่เฉพาะเรื่องอาเซียนเท่านั้น นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้ว การไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานก็เป็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยพบว่า บุคลากรครูบางส่วนขาดความร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งสาเหตุมาจากครูบางท่านมีงานมากมายที่ต้องปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการสอนที่ต้องสอนทั้งระดับมหาวิทยาลัย สอนโรงเรียนสาธิตฯ และงานที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องงานวิจัยและงานที่ต้องรับผิดชอบตามหน้าที่อีก และประการสุดท้ายปัญหาการศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่มีลักษณะของการเรียนรู้ที่ไม่บูรณาการ องค์ความรู้มีขีดจำกัด รายวิชาที่เรียนเยอะไป เน้นทฤษฎีมากเกินไป หลักสูตรไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา เพราะจากที่ผ่านๆ มาการศึกษาของไทยล้มเหลวเพราะรูปแบบการศึกษาที่ไม่ได้รับการพัฒนาในสอดคล้องกับยุคสมัย และการศึกษาแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ด้านการบริหาร ผู้บริหารควรมีแนวทางการขับเคลื่อน แผนงาน เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ควรจัดสรรผู้บริหารควรมีแนวทางการขับเคลื่อน แผนงาน เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนโครงการที่เหมาะสม ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนให้ทั่วถึงควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับความเข้าใจในอาเซียนให้เข้มข้นขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับธงชาติ สัญลักษณ์ คำขวัญ ความรู้พื้นฐานเท่านั้นทางโรงเรียนควรกระตุ้นให้มีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาการพัฒนาควรให้เป็นรูปธรรมมากกว่านี้ การบริหารจัดการควรอยู่บนหลักความเป็นจริง สร้างความร่วมมือกันในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ด้านบุคลากรนักเรียนส่งเสริมการพัฒนาครูบุคลากรให้มีความสามารถที่มากขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีในการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียน กระจายโอกาสให้บุคลากรครู นักเรียน ทุกคนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน มีการอบรมครูในเรื่องภาษาอังกฤษให้มีความเข้มข้นขึ้น สามารถสื่อสารในเวทีโลกได้ เปิดโอกาสในการรับนักเรียนต่างประเทศเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนสาธิตฯ

ด้านวิชาการ ควรมีการเปิดหลักสูตรในด้านภาษาที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ควรเปิดรายวิชาที่เป็นทักษะวิชาชีพ เพื่อง่ายในการเข้าทำงานในตลาดแรงงาน ควรที่จะมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกันในทุกๆ ประเทศในกลุ่มอาเซียน ส่งเสริมให้ทุกรายวิชา มีการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก เพื่อพัฒนาภาษาควบคู่กัน ควรมีสื่อการสอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเรียนการสอน เพื่อสามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ควรที่จะมีทุนแลกเปลี่ยนเรียนระหว่างประเทศอาเซียนให้เกิดขึ้นจริงไม่ใช่เป็นเพียงการทำสัญญา MoU (Memorandum of Understanding)

โดยภาพรวมของการศึกษา “การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี” พบว่า จากแนวทางการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ มีรูปแบบการบริหารที่ต่ออยู่แล้ว ส่งผลทำให้แนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ ในด้านการบริหารประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก เพราะพื้นฐานของเด็กที่มีความสามารถอยู่แล้ว ประกอบกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานที่เป็นระบบ ถึงแม้การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิตฯ จะยังไม่มีแผนหรือนโยบายที่ชัดเจน แต่ ณ ปัจจุบัน ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ นักเรียน ศิษย์เก่าและผู้ปกครองตระหนักในความสำคัญในประเด็นนี้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการสร้างความเข้าใจ เรื่องภาษา เรื่องหลักสูตร และเรื่องการเปิดเสรีทางการศึกษา ทางโรงเรียนก็มีแนวทางในทั้งสี่เรื่องให้เกิดประสิทธิภาพที่สุดเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นโรงเรียนที่สังกัดในมหาวิทยาลัยของรัฐบาล โดยคุณภาพการศึกษาย่อมต้องดีเลิศกว่าโรงเรียนทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการบริหารโรงเรียน นอกจากผู้บริหารแล้วการบริหารโรงเรียนก็ต้องขึ้นอยู่กับคณะศึกษาศาสตร์ ดังนั้นแนวทางการบริหารการศึกษาจะมีลักษณะที่ต้องเอื้อต่อกันระหว่างคณะฯ กับโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียน ถ้ามองภาพรวมมองว่าโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางการบริหารการศึกษาที่พร้อมรับในทุกประเด็นไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง ภาษา หลักสูตร คุณภาพครู คุณภาพนักเรียน แต่บางส่วนที่จะต้องมีการตระหนัก คือโรงเรียนควรที่จะมีแผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วกว่าในการดำเนินงาน และครูทุกกลุ่มสาระควรที่จะให้ความสำคัญกับอาเซียนไม่ใช่เพียงแค่ครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและกลุ่มสาระสังคมเท่านั้น ควรที่จะสอดแทรกเรื่องอาเซียนไปในทุกหมวดวิชา

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากิจการการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกรณีศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษากิจการการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อศึกษากิจการการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และเพื่อศึกษาปัญหา รูปแบบและแนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญรวมทั้งสิ้น 31 คน โดยใช้แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรวมไปถึงการสังเกตพฤติกรรมกระบวนการกลุ่มโดยแบ่งตามลำดับหัวข้อดังนี้ คือ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางกรอบของแผน โดยแผนการศึกษาของโรงเรียนสาธิตฯ คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่กับการมีคุณธรรม และการสนับสนุนการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ โดยโรงเรียนสาธิตฯ เป็นเสมือนห้องปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านวิชาชีพศึกษาศาสตร์ ดังนั้นการวางกรอบแผนการบริหารของโรงเรียนจึงจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับพันธกิจ เป้าหมายของมหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย ในการส่วนของการจัดองค์การ การแบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียน และ ฝ่ายประกันคุณภาพ โดยในแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารบุคคล การ

เข้ารับบุคลากรครูที่เข้าบรรจุสอนต้องมีการสอบเข้าโดยการประกาศจากคณะศึกษาศาสตร์ และโดยคุณสมบัติการรับสมัครจะต้องมีตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยที่วางไว้ ด้านการอำนวยการสั่งการ มีรูปแบบการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นเอกภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระได้ แต่ต้องอยู่ในแนวทางการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ด้านการประสานงาน รูปแบบการประสานงานภายในโรงเรียนสาธิตฯจะมีรูปแบบของการประสานงานที่มีการกำหนดแผนผังและกำหนดหน้าที่การงานที่ชัดเจนในระบบการติดต่อของแต่ละฝ่ายและแต่ละกลุ่มสาระเมื่อมีการประชุมจะมีการประสานงานโดยการส่งหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการประชุมด้วยความรับผิดชอบ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตฯ มีการเปิดเสรีทางด้านการบริหารของแต่ละฝ่ายและแต่ละกลุ่มสาระ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน จะเกิดขึ้นโดยในแต่ละปีจะมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหาร บุคลากรครู ต้องมีการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเองว่ามีการดำเนินการบริหารงาน การสอนในรูปแบบใดบ้างแล้วส่งรายงานให้ฝ่ายประกันคุณภาพและสำหรับฝ่ายและกลุ่มสาระที่มีการจัดกิจกรรมใดๆ ในแต่ละปีต้องมีการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง และด้านการงบประมาณ การบริหารงบประมาณเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยตรงโดยการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสาธิตฯจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องควบคุมดูแล ผู้อำนวยการจะมีหน้าที่เพียงเซ็นอนุมัติงบประมาณเพียงอย่างเดียวเท่านั้นโดยงบประมาณในแต่ละปีก็จะมาจากงบประมาณต่างๆ ดังนั้นโดยเงินงบประมาณจะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และงบอื่นๆ

5.1.2 แนวทางการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้านการบริหาร พบว่า ด้านการสร้างความรู้เข้าใจ ทางโรงเรียนสาธิตฯมีการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนโดยผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆหรือผ่านการเข้าร่วมอบรมความรู้ในเรื่องของประชาคมอาเซียนและนอกจากนี้ยังสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษานักเรียนนักศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยผ่านการจัดกิจกรรม การดูงานในประเทศและต่างประเทศมีการจัดบอร์ด และจัดกิจกรรมการแสดงบนเวทีให้เชื่อมโยงกับอาเซียน เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักในการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศอาเซียนด้วย เพื่อที่จะได้รู้เขา รู้เรา ด้านการพัฒนาทักษะด้านภาษา โรงเรียนมีการตื่นตัวมากในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้าน โดยภาษาที่เปิดสอนในโรงเรียนประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาอาหรับ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีแผนในการเปิดการ

เรียนการสอนในภาษาเพื่อนบ้านอื่นๆ อีกด้วยนอกจากเรื่องของการเปิดสอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศแล้วทางโรงเรียนสาธิตฯ มีการส่งเสริมให้นักเรียนสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษด้วย โดยการส่งเสริมการจัดการแสดงบนเวทีโดยการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนในด้านบุคลากรครูก็มีการส่งเสริมให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านภาษาให้มีศักยภาพมากขึ้น การพัฒนาหลักสูตร ทางโรงเรียนมีการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยในกลุ่มสาระสังคมได้มีการจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ และอื่นๆ ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีการวางโครงสร้างหลักสูตรในด้านภาษาให้มีความเข้มข้นมากขึ้นโดยการสอดแทรกการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในทุกรายวิชาเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในภาษาได้มากขึ้นและยังแผนให้การเพิ่มภาษาอาเซียนเข้ามาในรายวิชาอีกด้วย การเปิดเสรีทางการศึกษา ในการศึกษาพบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษากับหลายโรงเรียนในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน บุคลากรครูโดยการดำเนินการอาจจะเป็นในรูปแบบของการร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนการเรียน การสอน หรืออาจจะเป็นการแลกเปลี่ยนดูงาน เป็นต้น

ด้านการปรับตัว พบว่าในลักษณะของการปรับตัวจะให้ความสำคัญด้านแรกเรื่องของภาษาโดยทางโรงเรียนสาธิตฯ มองเห็นถึงความสำคัญของภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ต้องใช้เป็นสื่อกลางในพหุศตวรรษระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันแล้วก็ต้องมีภาษาอาเซียน คือภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด โดยลักษณะของการปรับตัวในด้านภาษาก็จะทำในเชิงของการเพิ่มทักษะของการศึกษาภาษาเพิ่มเติมโดยนักเรียนก็จะมี การตื่นตัวในการเรียนภาษามากขึ้น นอกจากจะมีการปรับตัวทางด้านภาษาแล้ว ในการสัมภาษณ์พบว่าการปรับตัวในด้านการเรียนรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน วัฒนธรรม วิถีชีวิตของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางในพัฒนาโดยการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน บุคลากรครู ผ่านการจัดกิจกรรมดูงานระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ความรู้ทั่วเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การสอดแทรกเรื่องราวอาเซียนเข้าไปในรายวิชาต่างๆ เป็นต้น ส่วนในด้านผู้บริหารก็จะมี การปรับตัวโดยการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรเพิ่มขึ้น โดยหลักสูตรที่เห็นเด่นชัดคือ เปิดรายวิชา “อาเซียนศึกษา” โดยอยู่ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ขึ้นมาตามนโยบายการศึกษา

ด้านผลกระทบ พบว่า การเข้ามารวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนทางโรงเรียนสาธิตฯ มองว่าเมื่อมีการรวมตัวกันเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียนย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม การศึกษา หรือแม้กระทั่งด้านแรงงานดังนั้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อโรงเรียนทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวก คือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มประเทศ โดยประเทศที่มีความได้เปรียบในเรื่องการศึกษา ก็สามารถเป็นต้นแบบให้กลุ่มประเทศที่ด้อยกว่ามาศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาของประเทศนั้นๆ ได้ง่ายขึ้น เกิดการกระตุ้นให้นักเรียน บุคลากรอาจารย์มีความตระหนักในการ

เรียนรู้และเพิ่มศักยภาพของตนเอง เพื่อให้สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนผลกระทบทางลบ พบว่า เกิดการแข่งขันกันในการศึกษา อาจส่งผลให้ประเทศที่มีความด้อยทางการศึกษาไม่สามารถก้าวทันประเทศที่มีความทันสมัยได้ การด้อยในเรื่องภาษาของเด็กนักเรียน หรือบุคลากร ส่งผลทำให้เด็กเสียโอกาสในการแข่งขันในหลายๆ ด้าน (ประสิทธิภาพในการใช้ภาษา) งบประมาณมากขึ้น ในด้านการจัดกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน กิจกรรมการดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาชีพ หรือแม้กระทั่งการดูงานต่างประเทศ เป็นต้น

ด้านคุณภาพนักเรียน จากการศึกษาในด้านคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนสาธิตพบว่า ในด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ทางโรงเรียนสาธิตฯ มีแนวทางการบริหารเป็นไปในทิศทางที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่แล้วเพราะทางโรงเรียนมีความเข้มงวดในการเข้ารับนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อโดยการคัดเลือกในลักษณะที่มีความเข้มข้นโดยนักเรียนที่สามารถเข้ามาศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ ได้ต้องมีความสามารถมากพอและมีศักยภาพที่สามารถเรียนรู้ได้ โดยจากที่ผ่านมาทางโรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียนและระดับประเทศทางโรงเรียนก็สามารถแข่งขันได้ ดังนั้นการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียนย่อมไม่ค่อย เป็นอุปสรรคต่อนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ มากนัก เพราะเด็กนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ มีความพร้อมในด้านวิชาการ การศึกษา และภาษา มากเพียงพอโดยในด้านภาษา ทางโรงเรียนมีความได้เปรียบในเรื่องภาษาอังกฤษอยู่แล้ว โดยนักเรียนกว่า 90% สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ และนอกจากภาษาอังกฤษแล้ว ในด้านภาษาเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะภาษามลายู เด็กนักเรียนบางส่วนก็สามารถสื่อสารได้ เพราะครึ่งหนึ่งของนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ เป็นคนสามจังหวัดชายแดนใต้ จึงมีความได้เปรียบในเรื่องภาษามลายู ส่วนในเรื่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อนบ้าน นักเรียนมีความตื่นตัวในเรื่องนี้อยู่แล้ว

ด้านคุณภาพครู พบว่าในด้านการพัฒนาคุณภาพครู จะเห็นได้ว่าคุณภาพครูอาจจะมี ความแตกต่างกันในแต่ละรายวิชา โดยถ้าเป็นครูในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศก็สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่ถ้ากลุ่มสาระอื่นๆ อาจจะมี ความด้อยในด้านภาษาบ้างโดยเฉพาะภาษาที่เป็นทางการ เพื่อใช้ในการสื่อสารทางวิชาการ โดยการบริหารการพัฒนาคุณภาพครูที่ทางโรงเรียนมีแนวการดำเนินงาน คือ ส่งเสริมให้ครูทุกกลุ่มสาระมีความกระตือรือร้นในการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้มีการอบรมในด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้นเพื่อให้ครูทุกกลุ่มสาระสามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้

5.1.3 ปัญหารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในการศึกษาปัญหารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีพบว่า

1) แนวทางและแผนงานการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนที่ยังไม่ชัดเจน โดยมีครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “ความไม่ชัดเจนเกิดขึ้นมาตั้งแต่ระดับประเทศ แล้ว” และบางครั้งทางโรงเรียนมีการวางแผนงานเพื่อรองรับอาเซียนแต่สุดท้ายการนำแผนงานดังกล่าวไปใช้ไม่ต่อเนื่อง

2) บุคลากรครูบางส่วนไม่ค่อยตระหนักถึงเรื่องอาเซียน มองว่าการที่ต้องมีการเตรียมพร้อมเป็นเรื่องที่ตื่นตระหนกกับอาเซียนมากไปพวกเขามองว่าเรื่องการเข้ามาของประชาคมอาเซียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

3) ปัญหาการเบิกจ่ายในเรื่องของงบประมาณ ในการดำเนินโครงการในการทำแผนงานต่างๆไม่เพียงพอทำให้บุคลากรครูขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน นำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ไปค่อยบรรลุเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ไม่ได้ตามที่ต้องการ

และนอกเหนือจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากการศึกษายังพบปัญหาย่อยๆ อีกเกี่ยวกับปัญหาการศึกษา คือ การศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีลักษณะของการเรียนรู้ที่ไม่บูรณาการ องค์ความรู้มีขีดจำกัด รายวิชาที่เรียนเยอะไป เน้นทฤษฎีมากเกินไป หลักสูตรไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา เพราะจากที่ผ่านมาการศึกษาของไทยล้มเหลวเพราะรูปแบบการศึกษาที่ไม่ได้รับการพัฒนาในสอดคล้องกับยุคสมัย

รูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป จากปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน เห็นได้ว่าประชาคมอาเซียนนับเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของไทย โดยเฉพาะด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านแรงงานศึกษาที่จะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ทุกคนมีศักยภาพที่จะสามารถแข่งขันได้ การพัฒนาประการสำคัญของการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานการที่เป็นสากลมากขึ้น การเพิ่มทักษะความรู้ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สองหรือสามเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการแข่งขัน การเปิดเสรีบริการด้านการศึกษาทำให้มีการแข่งขันในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมากพอที่จะต้องมีการปรับตัวและพัฒนาแนวทางการศึกษา พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐาน ให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป จากการศึกษา พบว่าผู้บริหาร บุคลากรครู สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ประกอบการ นักเรียน มีการเสนอรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป ดังนี้

1) ผู้บริหารควรมีแนวทางการขับเคลื่อน แผนงาน เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน

2) จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนโครงการที่เหมาะสม

3) ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนให้ทั่วถึง ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับความเข้าใจในอาเซียนให้เข้มข้นขึ้น ไม่ใช่เพียงแต่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับธงชาติ สัญลักษณ์ คำขวัญ ความรู้พื้นฐานเท่านั้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหวังให้ทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นำข้อเสนอมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและให้การสนับสนุนบุคลากรเพื่อการพัฒนาต่อไป

1) ควรให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในด้านการวางแผนการศึกษา คือแผนการศึกษาของหน่วยงานควรให้มีความชัดเจนเพื่อที่จะให้เกิดการดำเนินงานในด้านการขับเคลื่อนการศึกษาให้ก้าวหน้าประชาคมอาเซียน

2) ควรสร้างความตระหนักและความสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนให้มากยิ่งขึ้นด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียนความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์หลักสิทธิมนุษยชนการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน

3) ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนเรื่องงบประมาณพัฒนาทางการศึกษา การจัดสรรทุนการศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพทั้งด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการจัดตั้งโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์กลางรวบรวมจัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา

4) ควรให้มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษาเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้อย่างสร้างสรรค์

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา โดยมีการร่างหลักสูตรพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนของประเทศไทย

2) ควรสำรวจความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษา ทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อความเท่าเทียม ทั่วถึง และการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

3) ควรมีการบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ครูมีโอกาสนในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนกับประเทศสมาชิกอาเซียน

4) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยี จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน

5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างแผนนโยบายด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับประเทศอาเซียน และควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ จะได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลที่ได้มาร่วมกันกำหนดมาตรการแก้ไข พัฒนา และรับมือ กับปัญหาที่เกิดขึ้น

5.2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยศึกษาการเปรียบเทียบถึงการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้เห็นความแตกต่างในด้านต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

2) ควรมีการวิจัยในกรอบนโยบายการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับประเทศด้วยเพื่อสามารถมองเห็นถึงการดำเนินงานที่เป็นจริงว่านโยบายไปปฏิบัติจริงหรือไม่

3) ควรมีการวิจัยปัจจัยที่มุ่งใจเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านทักษะและวิธีสอนสำหรับครูอาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรมุ่งสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

บรรณานุกรม

- กรมอาเซียน. 2552. **แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015)**. กรุงเทพฯ: กองอาเซียน.
- กระทรวงการต่างประเทศ. 2554. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. ค้นวันที่ 10 มีนาคม 2556 จาก www.mfa.go.th.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2555. **31 นโยบายหลักด้านการศึกษา ของ ฯพณฯ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี**. ค้นวันที่ 5 มีนาคม 2556 จาก <http://www.moe.go.th>.
- กล้า ทองขาว. 2547. **ระบบงานแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กรมอาเซียน. 2552. **แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2553. **เมืองปัตตานี**. ค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2556 จาก <http://www.tourism.go.th/>.
- กาญจนา ศิริมูลิกะ. อาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556 (5 กันยายน). การสัมภาษณ์.
- กุสุมา ล่ามัย. อาจารย์กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ตำแหน่ง ฝ่ายประกันคุณภาพ ทำหน้าที่ รอง ผอ.ฝ่ายประกันคุณภาพ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556 (11 สิงหาคม). การสัมภาษณ์.
- กิตติมา ปรีดีดีล. 2532. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- คมเดช ราชเหนือ. 2545. **การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาด้านทักษะ การใช้เทคโนโลยี เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่ม 7 จังหวัดขอนแก่น**. การศึกษาอิสระ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งานนโยบาย กรมอาเซียน. 2555. **การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558**. ค้นวันที่ 20 มีนาคม 2556 จาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other>.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. 2545. **ทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์. 2525. **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ชัยรัตน์ ชมภู. 2549. **การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัด
สุดวาราราม สำนักการศึกษา เทศบาลนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- ชัยอนันต์ หาญจิต. 2555. **การศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารการศึกษาตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาใน
ประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2531. **การปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์
เพรส.**
- ชาญชัย อาจิณาสมาจารย์. 2540. **การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.**
- ชูชาติ หิมเบ็ญสัน. **พนักงานมหาวิทยาลัยทักษิณ อาจารย์ภาษาต่างประเทศ. 2556
(25 กรกฎาคม). การสัมภาษณ์.**
- ดิน ปรชพฤทธิ. 2535. **การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 สายวิทย์. 2556ก (10 กันยายน) สันทนากลุ่ม.
- ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 สายศิลป์. 2556ข (10 กันยายน) สันทนากลุ่ม.
- ตัวแทนบุคลากรครูโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556
(6 กันยายน) สันทนากลุ่ม.
- ทิพย์วิภา เทศวีสาล. 2543. **ความพร้อมของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.
ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ และคณะ. 2530. **การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา:
เทมการพิมพ์.**
- นพ ศรีบุญนาถ. 2540. **การบริหารการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- นพดล หะยิยามา. **การศึกษาปริญญาอนุปริญญา อาชีพธุรกิจส่วนตัว. 2556 (12 ตุลาคม).
การสัมภาษณ์.**
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2525. **หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอส.เอ็ม.เอ็ม.จำกัด.**
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2534. **หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์**
- นพรัฐพล ศรีบุญนาถ. 2549. **การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สุตรไฟศาล.**
- บัณฑิต ดุลยรักษ์. **อาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี. 2556 (5 กันยายน). การสัมภาษณ์.**

- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2542. **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของเขตการศึกษา 11**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บุญชัย ใจเย็น. 2555. **AEC Thaiกับประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ปฐม มณีโรจน์. 2518. **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาการบริหาร**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรศ ทิวารักษ์ชัย. 2555. **การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัทธิเบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. 2527. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภารดี อนันต์นาวิ. 2552. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี.
- ภิญโญ สาร. 2516. **หลักบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เมธี ปลั่งธนาพันธ์. 2525. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: การศึกษา.
- ว.อำพรณ. 2555. **การศึกษาไกลไกลการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2556. **รายงานประจำปีการศึกษา 2555**.
ปัตตานี: โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์. 2554. **นโยบายการศึกษา**. ค้นวันที่ 10 มีนาคม 2556 จาก <http://www.msold.ms.ac.th>.
- วิจิตร ศรีสอาน. 2529. **การศึกษาทางไกล Distance Education**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิทย์ บัณฑิตกุล. 2554. **รู้จักประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สภาพรรณกิจ.
- วินัย บุตรศาสตร์. 2534. **การศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2551. **แนวคิด ความหมายและความสำคัญของการบริหารการพัฒนา**. ค้นวันที่ 25 เมษายน 2556 จาก <http://www.wiruch.com>.

- วิโรจน์ สารรัตน์. 2542. **การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นสำคัญทางการศึกษา**.
กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2546. **การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นสำคัญทางการศึกษา**.
กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2539. **การศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- ศุภวัฒน์ อวะภาค. 2542. **ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีต่อองค์ประกอบที่ทำให้โรงเรียนประสบ
ผลสำเร็จ**. วิทยานพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2553. **รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้**.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สกลกาญจน์ วิเศษ. 2555. **สาระอาเซียน**. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา.
- สมพงษ์ เกษมสิน. 2517. **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ การนาวิ. 2544. **การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: บรรณ
กิจ เทรตดั่ง.
- สมาน อัครภูมิ. 2553. **การบริหารการศึกษาสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี:
อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สวัสดิ์ สุคนธ์รังษี. 2511. **พัฒนบริหารศาสตร์กับประเทศเร่งพัฒนา. วารสารพัฒนาบริหาร
ศาสตร์**. 8, 2 (เมษายน): 265-275.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1. 2556. **ระบบการศึกษาในจังหวัดปัตตานี**.
ค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2556 จาก <http://www.pattani1.go.th/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2. 2556. **ระบบการศึกษาในจังหวัดปัตตานี**.
ค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2556 จาก <http://www.pattani2.go.th/site/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 3. 2556. **ระบบการศึกษาในจังหวัดปัตตานี**.
ค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2556 จาก <http://www.pattani3.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. **ระบบการประกันคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2552. **คำแถลงของการประชุมรัฐมนตรีด้าน
การศึกษาของอาเซียน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555. **แผนพัฒนาการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด (พ.ศ. 2555-2559)**. ค้นวันที่ 20
มีนาคม 2556 จาก <http://www.pld.rmutt.ac.th>.

- สุนิสา สิริวิพันธ์. อาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษาตำแหน่ง ฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ผู้จัดการร้านค้าสวัสดิการ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556 (5 กันยายน). การสัมภาษณ์.
- สุเมธ สาเล่า. 2547. **ปัจจัยการบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อมร รักษาสัตย์. 2506. พัฒนา พัฒนาศาสตร์และรัฐประศาสนพัฒนา. **วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์**. 3, 3 (มกราคม): 403-404.
- อนันต์ เกตุวงศ์. 2523. **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจฉรา สัปพันธ์. อาจารย์กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556 (17 สิงหาคม). การสัมภาษณ์.
- อัมมาร สยามวาลา. 2552. **แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย**. ค้นวันที่ 20 มีนาคม 2556 จาก <http://www.gotoknow.org> .
- อาษา เมฆสวรรค์. 2529. หลักการบริหารการพัฒนา” ในอมร รักษาสัตย์ และชัตติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ). **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์.
- อุทัย เลาหวิเชียร (บรรณาธิการ). 2528. **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- อุสมาน สารี. อาจารย์กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556 (17 กันยายน). การสัมภาษณ์.
- เอกราช อะมะวัลย์. 2554. **การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Galbraith, J. 1973. **Designing Complex Organizations**. Reading, Mass.: Addison-Wesley.
- Good, C. V. 1945. **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Gulick, L. and Urwick, L. 1973. **Paperson the Science of Administration**. New York: Columbia University.
- Katz, D. 1978. **The Social Psychology of Organization**. (2nd ed). New York: John Wiley & Sons.
- Lunenburg, F. C. and Ornstein, A. C. 200 **ucational Administration Concepts and Practices**. New York: Thomson Learning.
- Taylor, F. W. 1911. **Scientific Management**. New York: Harper and Brathers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประเด็นสัมภาษณ์
(สำหรับผู้บริหาร)

เรื่อง การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

อายุ.....ปี ระดับการศึกษา.....ตำแหน่ง.....

แนวคำถามในการศึกษางานวิจัย การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีแนวคำถามในการศึกษา
3 ส่วนหลักๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี โดยใช้แนวคิดการบริหาร 7 ประการ ดังนี้

1. ท่านมีแนวทางการวางแผนในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อย่างไร

.....
.....
.....

2. ท่านมีรูปแบบในการจัดองค์การของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
อย่างไร

.....
.....
.....

3. ท่านมีการบริหารบุคคลในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านมีแนวทางการอำนวยการสั่งการ ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านมีการประสานงานในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อย่างไร

.....

.....

.....

6. ท่านมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน อย่างไร

.....

.....

7. ท่านมีการจัดการ การงบประมาณอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1. การบริหาร

.....

.....

.....

2. การปรับตัว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษา

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
ประเด็นสัมภาษณ์
(สำหรับบุคลากรครู นักเรียน ศิษย์เก่าและผู้ปกครอง)

เรื่อง การบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

อายุ.....ปี ระดับการศึกษา.....ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.การบริหาร

.....
.....
.....

2. การปรับตัว

.....
.....
.....

3. ผลกระทบ

.....
.....
.....

4. คุณภาพนักเรียน

.....
.....
.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล

ชุกรียะห์ หะยีสะอะ

ประวัติการศึกษา

เศรษฐศาสตร์พัฒนาการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ที่อยู่ปัจจุบัน

349/3 ซ.ลาดพร้าว 130 แขวง คลองจั่น
เขตบางกะปิ กทม. รหัสไปรษณีย์ 10240